

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Studijní program: Informační studia a knihovnictví

Studijní obor: Informační studia a knihovnictví

Bakalářská práce

Klára Mašková

Analýza tutoriálů pro vyhledávání v informačních zdrojích českých zdravotnických knihoven

Tutorials analysis for searching in information resources of Czech medical
libraries

Praha 2017

Vedoucí práce: PhDr. Iva Zadražilová

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

V Praze, dne 18. prosince 2017

.....

Jméno a příjmení

Klíčová slova (česky)

Zdravotnické knihovny, instrukce v knihovnách, vzdělávání uživatelů, tutoriály, návody, edukační technologie

Klíčová slova (anglicky):

Medical libraries, Library Instruction, User Education, Tutorials, Instructions, Educational Technology

Abstrakt (česky)

Cílem bakalářské práce je zjistit jakou formu online tutoriálu nejvíce používají zdravotnické knihovny na svých webových stránkách. V teoretické části je popsán přehled forem tutoriálů a jejich možností. V Praktické části je pak vypracována analýza všech tutoriálů, které lze najít na stránkách zdravotnických knihoven, jakým způsobem jsou na webové stránky umístěny, jak jsou rozsáhlé a jestli jsou lehce dostupné a přehledné. Jednou ze základních otázek také je, jestli zdravotnické knihovny spíše vytvářejí vlastní tutoriály nebo odkazují na ty, které již vytvořil někdo jiný.

Abstract (in English):

The aim of this bachelor thesis is to find out which form of online tutorial is the most used by medical libraries on their websites. In the theoretical part there is an overview of online tutorials and their possibilities. In the practical part there are analyzes of all tutorials that can be found on medical libraries' websites, how they are placed on websites, how large they are and whether they are easily accessible and comprehensible. One of the main questions is whether medical libraries tend to create their own tutorials or prefer to use those already created by someone else.

OBSAH

1	ZDRAVOTNICKÉ KNIHOVNY V ČESKÉ REPUBLICE	1
2	VZDĚLÁVÁNÍ A UŽIVATELÉ KNIHOVEN	3
3	VÝHODY A NEVÝHODY ONLINE TUTORIÁLŮ	5
4	FORMY TUTORIÁLŮ	6
4.1	SCREENSHOT	7
4.2	SLIDECAST	10
4.3	VIDEO	10
4.3.1	<i>Live action video</i>	12
4.3.2	<i>Video obrazovky (Screencast)</i>	13
4.3.3	<i>Úprava videí</i>	13
4.3.4	<i>Ukládání videí na web</i>	14
4.3.5	<i>Animace</i>	15
4.3.6	<i>Interaktivní videa</i>	16
5	METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA ANALÝZY	18
5.1	DEFINOVÁNÍ JEDNOTEK PRO VÝZKUM	18
5.2	DEFINOVÁNÍ JEDNOTKY ANALÝZY	18
5.3	VYHLEDÁVÁNÍ TUTORIÁLŮ	18
5.4	KONSTRUKCE KATEGORIÍ OBSAHU PROMĚNNÝCH	19
	<i>Skupiny zdravotnických knihoven</i>	19
	<i>Formy tutoriálů a jejich umístění na webové stránky</i>	19
	<i>Rozsah tutoriálů</i>	20
	<i>Aktuálnost tutoriálu</i>	20
	<i>Zaměření tutoriálů</i>	21
	<i>Formální prvky v obsahu tutoriálů</i>	21
	<i>Cesty vedoucí k tutoriálům</i>	21
5.5	ANALÝZA SEBRANÝCH DAT A VYVOZENÍ ZÁVĚRŮ	22
6	ANALÝZA	22
6.1	MASARYKOVA UNIVERZITA (MU) - KNIHOVNA UNIVERZITNÍHO KAMPUSU	22

6.1.1	<i>Interaktivní videa</i>	22
6.1.2	<i>Screenshoty a text</i>	25
6.2	UNIVERZITA KARLOVA - STŘEDISKO VĚDECKÝCH A KNIHOVNICKÝCH INFORMACÍ FARMACEUTICKÉ FAKULTY V HRADCI KRÁLOVÉ (FAF UK).....	26
6.2.1	<i>Návod na práci s katalogem</i>	26
6.2.2	<i>Nápověda</i>	27
6.2.3	<i>Návod OBD FaF</i>	28
6.2.4	<i>Tutoriály z externích zdrojů</i>	29
6.3	UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE - ÚSTAV VĚDECKÝCH INFORMACÍ 1. LÉKAŘSKÉ FAKULTY A VŠEOBECNÁ FAKULTNÍ NEMOCNICE V PRAZE (1. LF UK A VFN)	29
6.3.1	<i>Jak pracovat s knihovním katalogem (CKIS)</i>	30
6.3.2	<i>Jak pracovat s vyhledávací službou UKAŽ (stručný návod pro práci s discovery systémem UK)</i>	32
6.3.3	<i>Jak pracovat se systémem pro zkvalitňování akademických prací Turnitin (studijní materiály v Moodle)</i>	33
6.3.4	<i>Jak stahovat eknihy Thieme pro offline čtení</i>	34
6.3.5	<i>Jak tisknout a kopírovat (samoobslužně)</i>	35
6.3.6	<i>Základní informace pro Alumni 1. LF UK, Základní informace pro studenty 1. ročníků</i>	35
6.4	UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE - ÚSTAV VĚDECKÝCH INFORMACÍ 2. LÉKAŘSKÉ FAKULTY (2. LF UK)	37
6.4.1	<i>Jak si zarezervovat knihu? Návod - rezervace dokumentu</i>	37
6.4.2	<i>Návod na vytvoření rezervace</i>	38
6.4.3	<i>Návod na zrušení rezervace</i>	39
6.4.4	<i>Návod – prodloužení dokumentu</i>	40
6.4.5	<i>Modul studijní literatury</i>	41
6.4.6	<i>Vyhledávání</i>	42
6.4.7	<i>Podrobný a intuitivní návod pro práci s portálem EZProxy</i>	44
6.4.8	<i>Návod EZB – manuál ke stažení</i>	45
6.4.9	<i>Vyhledávání citačních ohlasů v databázi WEB OF SCIENCE (WoS)</i>	46
6.4.10	<i>Vyhledávání citačních ohlasů v databázi Scopus</i>	46
6.4.11	<i>Návod na vyhledání českých časopisů s impakt faktorem (IF) v databázi Journal Citation Reports (JCR)</i>	47

6.4.12	<i>Návod pro vyhledávání relevantních informací pomocí nástroje Google</i>	47
6.4.13	<i>Návod na sběr dat</i>	48
6.4.14	<i>Přístup k plným textům prostřednictvím služby LinkOut</i>	49
6.6	UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE - 3. LÉKAŘSKÁ FAKULTA - STŘEDISKO VĚDECKÝCH INFORMACÍ 3. LF UK	50
6.6.1	<i>Návod pro uživatele z akademické obce 3. LF k elektronickým časopisům, EZB a přístupům</i>	50
6.6.2	<i>Návod na vypracování základní tabulky pro stanovení H-indexu z WOS</i>	52
6.6.3	<i>Jak se připojím na elektronické zdroje - z domova, FNKV nebo z jiné sítě - EZ Proxy a portál PEZ</i>	53
6.6.4	<i>Jak vyhledat IF podle oborů, konkrétní časopis</i>	54
6.6.5	<i>Tutoriál týkající se Journal Citation Reports firmy Thompson</i>	54
6.6.6	<i>Informační leták firmy Thompson k databázi Journal Citation Report - jak se vyhledá, jaká data v ní najdete</i>	55
6.7	UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE - LÉKAŘSKÁ FAKULTA V PLZNI A FAKULTNÍ NEMOCNICE PLZEŇ - STŘEDISKO VĚDECKÝCH INFORMACÍ LF UK A KNIHOVNA FN56	
6.7.1	<i>Návod na přihlašování do EIZ</i>	57
6.7.2	<i>Návod, jak postupovat pro zařazení časopisu do databáze Scopus</i>	58
6.7.3	<i>Katalog</i>	58
6.7.4	<i>Návod, jak se dostat od rešerše k plnému textu</i>	59
6.7.5	<i>Tutoriály formou prezentací</i>	60
6.7.6	<i>Impakt Faktor</i>	61
6.8	UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE - LÉKAŘSKÁ KNIHOVNA LÉKAŘSKÉ FAKULTY UK V HRADCI KRÁLOVÉ (LF UK v HK)	62
6.8.1	<i>Návod EZproxy</i>	63
6.9	UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI (UP) - KNIHOVNA FAKULTY ZDRAVOTNICKÝCH VĚD (FZV)	64
6.10	UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI (UP) - OBOROVÁ KNIHOVNA LÉKAŘSKÉ FAKULTY	65
6.10.2	<i>Jak citovat</i>	66
6.10.3	<i>Vzorový postup rešerše</i>	66

6.11	KNIHOVNY S TUTORIÁLY Z EXTERNÍCH ZDROJŮ	67
7	SHRnutí VÝSLEDKŮ ANALÝZY	69
7.1	KTERÉ SKUPINY ZDRAVOTNICKÝCH KNIHOVEN NEJVÍCE POUŽÍVAJÍ TUTORIÁLY?	69
7.2	JAKÉ FORMY TUTORIÁLŮ SE NEJVÍCE POUŽÍVAJÍ V ZDRAVOTNICKÝCH KNIHOVNÁCH?	70
7.3	JAKÝM ZPŮSOBEM JSOU TYTO FORMY TUTORIÁLŮ UMÍSTĚNY NA WEBOVÝCH STRÁNKÁCH?	71
7.4	JAKÝ JE ROZSAH TUTORIÁLŮ?	72
7.4.1	Text a screenshot	72
7.4.2	Interaktivní videa	72
7.4.3	Text	73
7.4.4	Screenecast	73
7.4.5	Videa obrazovky	73
7.4.6	Screenshoty	73
7.5	SHRnutí ROZSAHU TUTORIÁLŮ	73
7.6	ODKAZUJÍ KNIHOVNY VÍCE NA TUTORIÁLY Z EXTERNÍCH ZDROJŮ NEBO SI VYTVÁŘÍ VLASTNÍ?	74
7.7	ČEHO SE TUTORIÁLY VE ZDRAVOTNICKÝCH KNIHOVNÁCH NEJVÍCE TÝKAJÍ?	74
7.8	JSOU TUTORIÁLY PRO UŽIVATELE ZDRAVOTNICKÝCH KNIHOVEN LEHCE DOSTUPNÉ A PŘEHLEDNÉ?	75
7.9	STÁŘÍ TUTORIÁLŮ	75
8	ZÁVĚR	76
9	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:	77
10	SEZNAM OBRÁZKŮ:	82
11	PŘÍLOHA 1. - PŘEHLEDOVÉ TABULKY	I

Předmluva

Téma bakalářské práce bylo vybráno s vazbou na Národní lékařskou knihovnu (NLK), která potřebuje vytvořit online tutoriály pro své uživatele. Výsledná analýza poskytne východisko, o které se NLK může opřít. Přehled jednotlivých online tutoriálů může být inspirací při vytváření online výukové podpory.

V první polovině teoretické části je poukázáno na to, proč by měly zdravotnické knihovny na svých webových stránkách poskytovat svým uživatelům online tutoriály. Poukázáno je nejen na jejich výhody, ale i nevýhody. V druhé polovině práce je popsána základní charakteristika tutoriálů a jsou v ní také vymezeny jednotlivé formy tutoriálů a jejich možnosti.

Praktická část bakalářské práce obsahuje analýzu jednotlivých tutoriálů požívaných na webových stránkách zdravotnických knihoven. Nejprve byla nastavena metodologie analýzy. Prvním úkolem analýzy bylo zjistit, které zdravotnické knihovny vůbec mají webové stránky, a které na svých stránkách mají nebo odkazují na online tutoriály. K tomuto úkolu byl využit Adresář knihoven a informačních středisek zdravotnických zařízení České republiky za rok 2016, který každoročně připravuje Národní lékařská knihovna.

Dalším úkolem, kterým se zabývá samotná analýza, bylo podrobně popsat jednotlivé nalezené tutoriály. K hledání jednotlivých tutoriálů bylo použito několik metod s cílem nevynechat jediný tutoriál. Zjištěné informace pak byly shrnuty v tabulce a jednotlivé položky porovnány.

Na rozdíl od zadání, teoretická část práce neobsahuje obsahovou typologii tutoriálů, protože se ukázalo, že ji nelze jednoduše vytvořit. Tutoriály se věnují postupům, tedy činnosti jak něčeho dosáhnout. V průběhu analýzy se ukázalo, že knihovny nepoužívají tutoriály pouze jako ukázkou cesty jak se dostat ke zdrojům, ale také jako instrukce jak si například něco vytisknout, nebo jak se připojit k WIFI. Pro výsledky analýzy byla vytvořena vlastní typologie na základě témat nalezených tutoriálů.

Součástí práce taktéž není návrh tutoriálu, ale budou z ní vycházet návrhy pro Národní lékařskou knihovnu.

1 Zdravotnické knihovny v České republice

V roce 1994 byla ustanovena tzv. síť zdravotnických Zdravotnické knihovny v České republice dle zákona 257/2001 Sb. ze dne 29. června 2001 o knihovnách a podmínkách provozování knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon) jsou všechny zdravotnické knihovny specializovanými knihovnami a podle § 13, resp. § 12 a jsou součástí systému knihoven. (Vojtková, 2008, s. 12)

Tento zákon ustanovuje základní služby knihoven a to:

- zpřístupňování knihovních dokumentů z knihovního fondu knihovny nebo prostřednictvím meziknihovních služeb z knihovního fondu jiné knihovny,
- poskytování ústních bibliografických, referenčních a faktografických informací a rešerší,
- zprostředkování informací z vnějších informačních zdrojů, zejména informací ze státní správy a samosprávy,
- umožnění přístupu k informacím na internetu, ke kterým má knihovna bezplatný přístup (Zákon č. 257/2001 Sb., 2001)

Zdravotnické knihovny mají specializovaný knihovní fond sestávající z knihovních dokumentů oborově zaměřených na lékařství a zdravotnictví. Starají se tak o získávání, zpracování, ukládání a zpřístupňování těchto odborných informací na území ČR.

V roce 1994 byla ustanovena tzv. síť zdravotnických knihoven, která má na starost zajištění veřejných informačních služeb ve zdravotnictví (VISZ) (Bouzková, 2004, s. 97). Tato síť v dnešních dnech zahrnuje 124 knihoven, které jsou metodicky vedeny Národní lékařskou knihovnou.

Zdravotnické knihovny jsou v různých zařízeních, která se dají rozdělit do těchto skupin:

- Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště
- Fakultní nemocnice
- Nemocnice
- Ostatní lůžková zařízení
- Odborné léčebné ústavy
- Hygienické stanice
- Léčebné lázně
- Vyšší a střední zdravotnické školy

- Ostatní zařízení - např. Národní lékařská knihovna, Medindex, o.p.s., Státní ústav pro kontrolu léčiv,... (Národní lékařská knihovna, 2017)

Každá z těchto skupin zařízení má rozdílnou funkcionalitu a knihovny v nich slouží různým skupinám uživatelů. Například hlavní uživatelé zdravotnických knihoven v nemocnicích jsou sami zaměstnanci nemocnic. Mezi takové patří osoby vykonávající zdravotnické povolání, nelékařské zdravotnické povolání, ale také osoby, které zdravotnické povolání nevykonávají (například administrativní či techničtí zaměstnanci).

Zdravotnické povolání lze dle zákona 95/2004 Sb. definovat jako: *“souhrn činností a znalostí při výkonu povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta”*. Nelékařským zdravotnickým povoláním se pak dle zákona č. 96/2004 Sb. rozumí: *“souhrn činností při poskytování zdravotní péče, zejména ošetrovatelské péče, péče v porodní asistenci, preventivní péče, diagnostické péče, léčebné péče, léčebně rehabilitační péče, paliativní péče, lékárenské péče a klinickofarmaceutické péče, neodkladné péče, anesteziologicko-resuscitační péče, posudkové péče a dispenzární péče”*. Mezi nelékařské zdravotnické povolání lze tedy řadit například povolání všeobecné sestry, porodní asistentky, ergoterapeuta, zdravotního laboranta, zdravotně-sociálního pracovníka, zubního technika atd. (Zákon č. 96/2004 Sb.).

Oba dva již zmíněné zákony upravují také specializační vzdělávání, kterým se získává specializovaná způsobilost v příslušném oboru a celoživotní vzdělávání, které slouží průběžně k obnovování vědomostí, dovedností a způsobilosti odpovídající získané odbornosti v souladu s rozvojem oboru a nejnovějšími vědeckými poznatky. (Dušková, 2006, s. 9) V průběhu vzdělávání tak knihovny hrají významnou roli v přístupu k informacím. Zdravotnické knihovny například lékařských fakult, vyšších a středních zdravotnických škol pracují hlavně se studenty zdravotnických a nelékařských zdravotnických povolání.

Jsou-li knihovny veřejnými, řídí se dle knihovního zákona 257/2001 Sb. a musí poskytovat veřejné knihovnické a informační služby rovným přístupem všem bez rozdílu a to například zpřístupňováním knihovních dokumentů z knihovního fondu knihovny nebo prostřednictvím meziknihovních služeb z knihovního fondu jiné knihovny (zákon 257/2001 Sb). Takovou zdravotnickou knihovnou, které svůj fond zpřístupňuje všem, kteří se v knihovně zaregistrují je například Národní lékařská knihovna¹ (O nás, 2016). Z toho

---

¹ Viz web NLK <https://nlk.cz/o-knihovne/>

vyplývá, že uživatelem zdravotnických knihoven nemusí být jen studenti, či osoby se zdravotnickým nebo nelékařským zdravotnickým povoláním, ale kdokoli koho zajímají informace z oblasti medicíny a zdravotnictví.

2 Vzdělávání a uživatelé knihoven

S příchodem nových technologií dochází ke změnám ve světě informační společnosti a jejího působení na člověka jako uživatele. V současnosti je informační společnost ovlivněna například počítačovými technologiemi nebo informačními zdroji. (Papík, 2015)

Nejen v souvislosti s kvantitativním nárůstem informací dochází ke změnám definice gramotnosti. Dnes patří schopnost pracovat s informacemi mezi základní naplnění gramotnosti a tento druh gramotnosti nazýváme digitální gramotností, která je definována ve Strategii digitální gramotnosti ČR na období 2015 až 2020 jako: *„soubor kompetencí nutných k identifikaci, pochopení, interpretaci, vytváření, komunikování a účelnému a bezpečnému užití digitálních technologií (jejich technických vlastností i obsahu) za účelem udržení či zlepšení své kvality života a kvality života svého okolí, tj. např. za účelem pracovní i osobní seberealizace, rozvoje svého potenciálu a udržení či zvýšení participace na společnosti“*. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2016)

V budoucnu by měl být uživatel částečně samostatný v přístupu k elektronickým informačním zdrojům, přesto však bude nutná hlubší znalost prostředí těchto zdrojů a rešeršních metod. V posledních letech v této souvislosti nabývá na významu role knihoven v oblasti vzdělávání uživatelů. (Papík, 2015)

Některé knihovny v praxi studentům nenabízejí vyhotovení rešerší, ale na oplátku nabízejí vzdělávání v oblasti vyhledávání zdrojů například pomocí různých seminářů, konzultací či návodů. Jde třeba o některé vysokoškolské knihovny, kde se rešerše ze studijních důvodů neprovádějí (Knihovny a katalogy, bibliografické databáze: vyhledávání literatury a informačních zdrojů, 2016). V tomto směru stanovisko škol není jednotné. Některé školy vyžadují po studentech v rámci vysokoškolské práce prokázání znalosti zdrojů v oboru a práce s nimi jako předpoklad dalšího vzdělávání. (Košťálová, 2013) Nejen vysokoškolské knihovny však studentům rešerše nenabízí. Například v Moravské zemské knihovně (MZK) pro studenty připravili řadu bezplatných kurzů, popřípadě nabízejí

možnost domluvit si osobní konzultaci² (Rešerše a konzultace, 2017). V Národní technické knihovně (NTK) studentům s výjimkou doktorandů rešerše také neposkytují. NTK studentům nabízí individuální konzultace k vyhledávání nebo možnost bezplatného vyhledání omezeného množství zdrojů³ (Rešerše, 2017). NTK se také detailněji věnuje podpoře studentů a akademického psaní, kdy ve spolupráci s pedagogy nabízí služby spojené s rozvíjením dovedností potřebných pro prezentaci odborných výstupů a efektivní vyhledávání, filtrování a používání informací. Konkrétně jde o konzultace, kurzy a workshopy, ale také online podporu (návody) a průvodce obory (pro jednotlivé obory jako například architektura, matematika, lékařství a farmacie atd. jsou zpracované doporučené materiály jako knihy, články, referenční zdroje nebo webové stránky). (Podpora studentů a akademického psaní, 2017)

Jak bylo vysvětleno v předchozí kapitole, uživatelé zdravotnických knihoven pocházejí z různých prostředí. Při vzdělávání je tedy třeba dbát na pojem tzv. digitální propast (také někdy označován jako digitální rozdělení), kterou lze definovat jako: „*pojem vyjadřující skutečnost, že svět je rozdělen na lidi, kteří mají přístup či možnost používat moderní informační technologie včetně globálních informačních sítí (telefon, televizi anebo internet), a lidi, kteří tento přístup či možnost nemají. Digitální rozdělení existuje například mezi obyvateli měst a venkovských oblastí, mezi lidmi s vyšším a nižším vzděláním, mezi různými ekonomickými třídami nebo mezi obyvateli různých zemí a částí světa.*“ (Celbová, 2003-) V této definici jsou skloubeny dvě úrovně digitální propasti. Dle Paula Attewella se digitální propast dá dělit na primární (access) a sekundární (computer use). Zatímco primární digitální propast je hlavně o přístupu k moderním informačním technologiím, sekundární digitální propast je založena na sociálních rozdílech používání počítače - lidem jsou technologie dostupné, ale oni je neumí efektivně využívat. (Šáda, 2014)

Mezi uživateli zdravotnických knihoven se tedy mohou vyskytovat uživatelé, kteří s používáním informačních technologií nemají problém, jako například studenti, kteří mají zvyšování informační gramotnosti součástí školních osnov, ale také důchodci, mezi nimiž se ve větší míře mohou najít tací, kteří nemají dostatečné uživatelské znalosti v užívání informačních technologií. (Piskurová, 2012) Pro některé uživatele zdravotnických knihoven s nižší digitální gramotností, může být problematické umět využívat informačních zdroje

---

² Viz Rešerše a konzultace na webu MZK <https://www.mzk.cz/>

³ Viz Rešerše na webu NTK <https://www.techlib.cz/>

knihovny, která má svůj fond přístupný pouze přes online katalog⁴. Jednou z cest jak usnadnit přístup k informačním zdrojům a zároveň vzdělávat tak velkou a rozličnou skupinu uživatelů, může být prostřednictvím online návodů a průvodců.

3 Výhody a nevýhody online tutoriálů

V kapitolách výše bylo vysvětleno, že do zdravotnických knihoven můžou přijít různí uživatelé s různou digitální gramotností, kteří potřebují využívat zdroje knihoven. Například akademické knihovny používají online instrukce už mnoho let. V posledních letech jsou však vytvářeny nástroje pro tvorbu online tutoriálů, které zvládnou ovládat i lidé, kteří nejsou přímo programátory. (Martin a Martin, 2015)

Knihovny nemusí online tutoriály vytvářet celé samy, v některých případech postačí, když na své stránky umístí odkazy na tutoriály vytvořené jinými knihovnami nebo dodavateli databází. V některých systémech, které knihovny využívají, jsou nápovědy přímo implementovány.

Největší výhodou online tutoriálů je jejich přístupnost. Dostane se k nim každý, aniž by byl fyzicky přítomen v knihovně, což může být výhodou pro vzdálené uživatele, kteří se za normálních okolností do knihovny nedostanou. Také jsou dostupné 24 hodin denně a 7 dní v týdnu. (Mestre, 2012)

Lidé využívají různé způsoby učení a online tutoriály mají velký potenciál zapojit uživatele s různými styly učení. Jsou to například uživatelé, kteří se nejlépe učí pozorováním, ale také i poslechem nebo praktickým učením. Navíc si uživatelé mohou nastavit vlastní tempo, když něco nepochopí, mohou se na daný úsek podívat znovu. (Mestre, 2012)

Online tutoriály mohou být také dostupnější pro lidi se sluchovým handicapem. Na rozdíl od seminářů nebo osobní konzultace mohou obsahovat vizuální složku instruktáže (video s titulky, text, obrázky). Zkrátka nemusí přijít ani cizinci, kteří nerozumí českému jazyku (Mestre, 2012). Je-li text ve vhodném digitálním formátu a je možné ho zkopírovat, cizinci mohou využít služeb externích překladačů⁵. Popřípadě pro ně lze připravit varianty tutoriálů v jejich jazyce.

---

⁴ Viz Národní lékařská knihovna <https://nlk.cz/>

⁵ Např. Překladač Google má funkci překladu celé webové stránky

Další nespornou výhodou online tutoriálů je, že mohou pomoci uvolnit pracovní vytíženost knihovníků referenčních míst, kteří by jinak museli orientaci v prostředí knihovny vysvětlovat každému jednotlivci zvlášť a zároveň nejsou limitovány počtem uživatelů. Na online tutoriály se může koukat stovky uživatelů najednou, zatímco pracovník knihovny se může najednou věnovat jen omezenému množství lidí.

Na druhou stranu tvorba online tutoriálů je časově náročná. Dojde-li ke změnám prostředí, kterými se tutoriály zabývají (například změna vyhledávacího prostředí databáze, přidání nových funkcí atd.), musí také dojít k redesignu samotných tutoriálů (Mestre, 2012). Je potřeba počítat s hlídáním aktuálnosti učebních objektů a předem počítat s tím, že se tutoriály budou v budoucnu měnit. Setkat se můžeme také s technickými problémy. Některé typy tutoriálů, aby si je mohl uživatel prohlédnout, mohou vyžadovat nainstalování doplňkových programů (například Adobe Flash Player), což je krok navíc, který může některé uživatel od jejich prohlížení odradit. Nehledě na to, že společnost Adobe přestane podporovat Flash na konci roku 2020 (Saying goodbye to Flash in Chrome, ©2017).

Chce-li knihovna svým uživatelům poskytnout online tutoriály, musí věnovat důkladnou pozornost jejich umístění. Lze doporučit zpřístupnění tutoriálů skrze hlavní stránku knihovny, ovšem je potřeba dbát na to, že uživatelé budou tutoriály potřebovat v průběhu činnosti v momentě, kdy si nebudou vědět rady. S velkou pravděpodobností nebudou hledat tutoriály mimo prostředí jeho aktuální činnosti. Tutoriály by tedy měly být propojeny s místem jejich potřeby například prostřednictvím tlačítka s otazníkem, nebo nápisem “nevím si rady”, “help” atd. (Mestre, 2012). Dobré je také nastavit otevírání odkazu s tutoriály v novém okně, tak aby uživatelé nepřišli o svoji rozdělanou práci a zároveň mohli nově získané znalosti okamžitě použít.

4 Formy tutoriálů

Co je to vlastně tutoriál? Tutoriál nebo také návod k použití je metoda přenosu znalostí, která může být použita jako součást učebního procesu. Tato metoda názorně ukazuje, jak se co používá. (Tutorial, 2001-)

K vytváření tutoriálů se používá slohový postup návodový, který je založen na vystižení jednotlivých úkonů, jimiž autor textu instruuje, jak se má něco udělat, aby bylo dosaženo předem známého cíle. Tutoriály poskytují konkrétní pokyny (instrukce) k provedení činnosti, ale mohou být také doplněny souvisejícími informacemi. (Světlá, 2002)

Tutoriál by měl obsahovat základní vlastnosti odborného vyjadřování: „*přesnost, věcnost, jasnost, významovou (terminologickou) jednoznačnost, soustavnost, instruktivnost (zaměření na akci příjemce textu), obecnou srozumitelnost, explicitnost formulací, přehlednost a zřetelnost podávané informace, snadnou orientaci v textu a názornost, informativní ráz, naučné zaměření*“ (Čechová, 1997). V případě krátkého rozsahu návodů je vyžadována jednoduchost, stručnost a popisnost, vysvětlení dostupná neodborníkům.

Text tutoriálu by měl být jasný, srozumitelný, dostatečně explicitní a komplexní a měl by obsahovat všechny potřebné údaje. V textu by měly být časové a logické souvislosti, aby si jejich uživatel mohl udělat představu o návaznosti jednotlivých úkolů. Výčet jednotlivých činností by měl být úplný a jednotlivé činnosti by na sebe měly navazovat chronologicky. (Světlá, 2002)

Rozsah tutoriálu je dán počtem dílčích úkonů. Za tutoriál se nepovažuje jednotlivá rada či pokyn, ale sled činností. Celkový rozsah textu je dán požadavkem na úplnost informací, které jsou potřeba pro realizaci činnosti.

Tutoriály mohou obsahovat jak složky verbální, tak neverbální (grafické), nebo jejich kombinaci. Grafická složka může mít různou formu například pouze zvýraznění typu podtržení, tučného písma, odlišné barvy atd., ale také formu tabulek, obrázků, grafů, doprovodných či ilustračních fotografií. Obrázková složka může mít funkci ilustrační, dokumentační a napomáhá uživateli představit si, jak má co vypadat. (Světlá, 2002)

Při výběru formy pro tutoriál je potřeba zvážit, jak nejlépe využít přirozených výhod jednotlivých forem při plánování projektu a jak co nejlépe ukázat uživatelům, co potřebují vědět. (Demyan a Mohanta, 2014)

4.1 Screenshot

Přidání vizuální složky k instrukcím může být pro uživatele užitečné. Mohou si porovnat, co dělají a tím se zpřesňují jejich kroky. Při popisování problému v počítačovém prostředí jsou snímky obrazovek intuitivnější než prostý text. (Huang, 2015)

Tvorba tutoriálů s vizuální složkou je díky snadno dostupným programům velmi jednoduchá. K vytvoření takové vizuální složky postačí snímek obrazovky, tzv. screenshot, kterým lze zaznamenat nejdůležitější body dění na obrazovce. Tyto snímky pak stačí doplnit instruktážními prvky, jako například, text, šipky a zakroužkování nejdůležitějších prvků atd.

Samotná tvorba snímků obrazovky je čím dál jednodušší, zejména v oblasti operačního systému Windows. Nejstarším a nejrychlejším způsob vytvoření snímku

obrazovky je pomocí tlačítka “PrintScr” neboli Print Screen. Touto metodou se zkopíruje do schránky kopie obsahu celého displeje. Ze schránky ji lze vložit⁶ do jakéhokoli programu, který umí pracovat s grafickým formátem. (Snímek obrazovky, 2001-)

Výhodou Windows 10 je, že mají mnoho funkcí a není potřeba instalovat další programy. Například mají funkci ukládání obrázku nejen do schránky, ale i do složky v obrázcích s názvem “Snímky obrazovky” ve formátu png. Stačí využít kombinaci kláves “Windows” + “PrntScr”. Umožňují také vytvořit kopii pouze aktivního okna a to za použití kombinace kláves “Alt”+“PrntScr”. V tomto případě se snímek okna uloží pouze do schránky odkud je potřeba jej vložit do nějakého programu. (Jak udělat screenshot (printscreen) ve Windows 10, 2017)

Pro vkládání snímků obrazovky ze schránky a jejich pozdější úpravu lze využít například program Malování, který je součástí Windows již 20 let. Objevily se však zprávy, že program Malování bude nahrazen novější verzí “Malováním 3D”(Malování zmizí z Windows 10, 2017). Do obou těchto programů lze vkládat snímky z obrazovky a následně upravovat - ořezávat, přidávat popisky. Malování 3D však pracuje spíše s trojrozměrnými objekty, zatímco klasické malování pouze s dvojrozměrnými a proto je pro základní vyznačení důležitých objektů dění na snímku jednodušší na ovládání. Naštěstí program Malování nebude úplně odstraněn a i v novějších Windows 10 půjde zdarma stáhnout z obchodu Windows Store. (Malování zmizí z Windows 10, 2017) Upravený snímek z těchto programů lze uložit různých grafických formátů jako například png, jpeg, gif, bmp, tif.

Je možné využít i jiné programy, do kterých lze snadno ze schránky vložit kopii obrazovky, které jsou volně dostupné a lze v nich jednoduše upravovat obrázky - například GIMP. Pokud je v počítači nainstalovaná sada Microsoft Office, lze obrázky vkládat přímo do Wordu nebo do Publisheru, ve kterém se daleko lépe pracuje s objekty. Poslední dva jmenované programy jsou již placené, ale převážně v případě Wordu existují i neplacené programy s podobnými funkcemi, například LibreOffice (<https://cs.libreoffice.org/>). Výhodou těchto převážně textových programů, které však umí pracovat i s obrázky je, že výsledný dokument lze uložit v PDF, tedy do souboru, kde zůstane zachovaný jak text, tak i obrázek a při tom se na všech zařízeních bude zobrazovat stejně.

---

⁶ Vložit obsah ze schránky lze buď pomocí klávesové zkratky *Ctrl+V* nebo *pravé tlačítko myši ->*

Pro zjednodušení výběru programu, ve kterém se snímky z obrazovky budou upravovat, je potřeba si stanovit, v jakém formátu bude online tutoriál na webu umístěn. V případě že by byl obsah celého tutoriálu vložen na web v jednom souboru PDF, nemá smysl používat program Malování, protože neumožňuje ukládat dokument ve formátu PDF a větší část funkcí, které umožňují úpravu snímku z obrazovky, dokáže například i Word - oříznutí obrázku, přidání objektů šipky nebo například kroužku, čtverce apod.

Druhou variantou umístění obrázkové složky tutoriálů je její vložení přímo do webové stránky. V tomto případě je lepší použít program, který umí upravovaný obrázek exportovat do nějakého grafického formátu (z již zmíněných Malování, GIMP nebo i Microsoft Publisher). Pro použití této varianty je však potřeba mít možnost upravovat webové stránky. Text doprovázející obrázky je totiž lepší vkládat přímo do těla webové stránky a ne ho vnořit do obrázku, kde po exportování obrázku se stává součástí obrázku a nelze ho změnit nebo zkopírovat například pro případ, že si ho chce uživatel přeložit.

Od verze operačního systému Windows 7 je součástí Windows nástroj Výstřižky, který umožňuje snímat obrazovku hned v několika režimech a to jak celé obrazovky, určitého okna, tak i libovolného obdélníkového nebo i volného tvaru. Výhodou tohoto nástroje je, že lze přímo vytváření kopie obrazovky učít konkrétní oblast kopírování a není potřeba snímek později ořezávat. Umožňuje ukládání obrázku v různých formátech (png, jpeg, gif, mht) či jen prosté zkopírování obrázku do schránky, kam se mimochodem ukládá automaticky při použití tohoto nástroje. V tomto nástroji lze v obrázek také okamžitě zvýraznit podstatné údaje například zakroužkováním pomocí nástroje pera nebo zvýrazňovače. (Použití nástroje Výstřižky k zachytávání snímků obrazovky, 2017)

Pro pořizování snímků obrazovky lze také použít i jiné programy. Příkladem může být například placený program Snagit, který nabízí širokou škálu možností manipulace s obrázky. (Mestre, 2012)

Výše uvedené možnosti lze použít v případě snímání obrazovky počítačů. Spousta webových stránek je však responzibilních a umí se přizpůsobit velikosti obrazovky mobilních telefonů a tabletů. Při tvorbě tutoriálů je potřeba s tímto faktem počítat a pokud možno udělat tutoriály tak, aby se dobře zobrazovaly i na těchto zařízeních. Co se týká snímání obrazovky na těchto zařízeních, chytré telefony a tablety většinou mají ve svých systémech možnost snímání obrazovky, v opačném případě se vždy dá stáhnout a nainstalovat aplikace s touto funkcí.

4.2 Slidecast

Slidecast je multimediální učební objekt složený z jednotlivých snímků, které dohromady vytváří film. V podstatě jde o prezentace, které mohou být nastaveny k automatickému posunu nebo doplněné audiem. Jednotlivé snímky slidecastu mohou obsahovat snímky obrazovky, obrázky, texty nebo i animace či zvuk. Výhodou slidecastu je snadná manipulovatelnost obsahu. Dojde-li k menší změně obsahu, nemusí se předělávat celý tutoriál, ale postačí změna jen určitých snímků, kterých se změna týká. Nevýhodou je, že pro absolutní plynulost a iluzi videa je potřeba více snímků. (Martin a Martin, 2015)

Screencast se dá jednoduše vytvořit například pomocí programu Microsoft PowerPoint. Výsledný soubor se pak dá nahrát do sekundární aplikace, která umožňuje vkládání takovýchto souborů (např. Slideshare). Důležité je si uvědomit, že hypertextové odkazy, které mohou být součástí originální prezentace, nebudou v sekundární aplikaci funkční.

Vytvořenou prezentaci lze také uložit do formátu Windows Media Video (wmv) a následně ji nahrát na hostitelskou platformu (např. Youtube). Před exportem do video formátu musí být prezentace kompletní a musí obsahovat přechody snímků, animace, zvuk či posun snímků.

Slidecasty se dají také vytvořit pomocí dalších komerčních programů jako například Adobe Captivate. Tento program umožňuje prezentaci na nové úrovni interakce a angažovanosti uživatelů. V programu Adobe Captivate lze jednoduše navrhnout snímky nebo nahrát již existující snímky z PowerPointu. Adobe Captivate umožňuje snadné vytváření filmových efektů a umožňuje integraci videí, kvízů či interaktivních prvků. Náklady pro pořízení tohoto programu mohou některé knihovny odradit, ale například univerzitní knihovny mohou v rámci vzdělávání dosáhnout na cenově výhodnější možnosti. (Adobe Captivate, 2001-)

4.3 Video

Video je výkonný způsob výuky, poskytuje příležitost pro ilustraci i prezentaci. Umožňuje uživatelům přesně ukázat cestu, jakou by měli postupovat. Video mohou zaznamenávat jak pohyb na obrazovce počítače, tak živou akci. Pomocí videa lze zachytit např. instruktáží setkání, ukázat živou demonstraci toho, jak něco dělat ve skutečnosti. Video mohou také poskytnout přehled, úvod nebo oznámení o kurzu nebo službě, upoutat

pozornost a být zábavnější než čtení nebo prohlížení screenshotů. Navíc zachycení a úprava videí je dnes se správnými programy celkem jednoduchý proces. (Martin a Martin, 2015)

Ve videích by se měly používat při nasměrování pozornosti signalizační techniky, které mohou pozitivně ovlivnit učení. Nejčastější dva způsoby pro přitáhnutí pozornosti k příslušným informacím na obrazovce jsou zvýraznění a přiblížení. Obě techniky upozorňují uživatele na příslušné místo na obrazovce.

Tempo videí by mělo být mírné, ne příliš pomalé kvůli riziku nudy, ale ani příliš rychlé kvůli riziku kognitivního přetížení. Rychlost videa by tedy měla být přizpůsobena tomu, co uživatelé mohou zvládnout. Vzhledem k tomu, že je velmi těžké nastavit rychlost videa pouze na základě návrhu, je nejlepší tempo videa otestovat. Dalším důležitým aspektem pro tempo videa je panel nástrojů, který umožní uživatelům video přehrávat a pozastavit, převíjet a zastavit. Takový panel umožňuje uživateli přizpůsobit rychlost videa v závislosti na tom, co on sám potřebuje pro zpracování informací. (van der Meij a van der Meij, 2016)

Video by mělo být navrženo tak, aby uživatel pochopil, jak je úkol vykonáván a také by mělo uživateli pomoci zapamatovat si procesy tak, aby mu v budoucnu sloužily jako vodítko. K tomu by mu měla dopomoci optimální délka segmentu, jednoduché až složité sekvencování úkolů a zahrnutí pauz:

- Presentace činností v kratších jednotkách nejen uživateli lépe usnadní pochopení postupů, ale zároveň se pak při případných menších změnách jednotlivé segmenty lépe opravují. Kompletní nebo dlouhé úkoly, které jsou ve videích popsány, by proto měly být rozděleny na menší jednotky. Ovšem je potřeba je dělit na základě smysluplného rozdělení. Důležitou podmínkou, ke které je nutno přihlédnout, je délka videa. Doporučuje se maximální délka videa 3 minuty s tím, že nejdůležitější je samotná první minuta videa. Nejdůležitější informace je tedy potřeba dát na začátek, i když se později mohou opakovat. Na začátek také nejsou vhodné dlouhé nezáživné úvody, které by mohly uživatele od dalšího sledování videa odradit.
- Při rozdělení videí do více segmentů je dobré tyto segmenty také organizovat podle náročnosti od nejsnazších po složité. Uživatel tak může držet krok s rostoucí úrovní složitosti.

- Zahrnutí krátkých 2 - 5 sekundových pauz může podpořit zapamatování si procesů. Pauza dává uživateli čas na věnování se psychické přípravy na další úkol, kterému bude muset věnovat pozornost. (van der Meij a van der Meij, 2016)

4.3.1 Live action video

Živé video je typ tutoriálu zahrnující videa lidí a fyzických prostorů. Nejvhodnější je pro ukázání pohybu nebo vyprávění příběhu. Odráží tak skutečné zkušenosti a skutečné lidi, což navozuje pocit spřízněnosti, dokonce působí méně zastrašujícím dojmem. Nevhodné je však pro abstraktní a složité koncepty nebo při trénování dovedností na počítačích. (Martin, 2015)

Před samotnou tvorbou je potřeba si rozmyslet, kdo bude v tutoriálu vystupovat jako „herec“. Nejdůležitější při přednesu v učebních videích není osoba, která poskytuje informace, ale její styl přednesu. Pro stimulaci a zájem diváků jsou tedy velmi důležité divadelní schopnosti přednášejícího.

Scénář videa se může celý odehrávat ve studiu, ale mnohem realističtější a přirozenější je zahrnutí do videa zdánlivě neplánovaných záběrů. Pokud je to možné, doporučují se do videa zahrnout jak formální, tak i neformální styly. Jednak některé termíny jsou více závislé na přesném výrazu a jednak někteří herci jednoduše vystupují lépe jen v jednom ze stylů. (Martin a Martin, 2015)

Živé video se dá zaznamenat mnoha zařízeními od webových kamer po profesionální kamery. Nahrávání přímo z webové kamery a vkládání snímků se provádí pomocí softwaru, jako je například Articulate Replay nebo Adobe Presenter. Tato videa jsou vhodná pro výuku ve stylu přednášek.

Naopak orientace v knihovně nebo nějaké fyzické úkoly jsou ideální pro kamery. Nahrávat se dá jak na mobilních telefonech, zrcadlovkách, tak přímo na kamery.

Je třeba si však ujasnit, zda video bude doprovázet zvuk a v jakém prostředí se bude video natáčet. Například není moc vhodné natáčet delší videa na zrcadlovku, protože ta se při delším natáčení přehřeje a vypne. Mobilní telefony zas špatně zaznamenávají obraz v interiérech. Obě tato zařízení mají velmi špatné zachycení zvuku. Zvuk se však dá celkem dobře zaznamenat na externí mikrofon. Zde je pak potřeba zvážit, zda postačí klopový mikrofon nebo nějaký speciální mikrofon na rozhovory. Jedním z faktorů pro výběr mikrofonu může být aspekt, zda ve videu bude mluvit pouze jeden člověk nebo si mikrofon bude předávat více lidí.

Mezi další vybavení, které je možné při natáčení použít, je stativ, který zajišťuje stabilitu kamery. Při použití stativu je potřeba pečlivě zvolit místo. Stativ by měl být dostatečně vysoký, aby obsáhl vizuálně vhodný obraz.

Při natáčení videa je potřeba dbát na dobré osvětlení. Vhodné je co nejvíce osvětlit řečníka, ovšem nestavět ho přímo pod světlo, které by mohlo vykreslit stíny pod očima. K dobrému osvětlení se dají použít tzv. odrazové desky, které umožňují odrážet dostupné světlo a vysvětlit postavu či obličej. (Kyzlink, 2017)

4.3.2 Video obrazovky (Screencast)

Jde o speciální druh videa, který zaznamenává děj na obrazovce počítače, pomocí něhož lze dobře ukázat například jak pracovat se systémem, softwarovým balíčkem nebo webovými stránkami. (Screencast, 2001-)

K snímání obrazovky se dá využít široká škála programů, které jsou zadarmo, jako například CamStudio nebo Free Screen Recorder. Součástí těchto programů bývá možnost nastavení oblasti screeningu. Lze nastavit snímání celé obrazovky, konkrétního okna, popřípadě jen vymezené oblasti. (Jiříček, 2015)

Další možností je zaznamenávání kliknutí myši. Pokud se při natáčení obrazovky na něco klikne, může to být ve výsledném videu graficky znázorněné například probliknutím myši, nebo doprovázeno zvukem klikání.

Při snímání obrazovky se dá natáčet také zvuk. Je tedy možné komentovat dění na obrazovce. Je však potřeba počítat s tím, že ne všichni uživatelé si při přehrávání mají možnost také zapnout zvuk. Ten se však dá doplnit i později v nějakém programu na úpravu videí, podobně jako popisky, titulky atd.

4.3.3 Úprava videí

Vytvořená videa se pak dají upravovat v programech jako například Movie Maker, který byl součástí operačních systémů Microsoft Windows XP a Vista. U novějších operačních systémů Microsoft Windows se dá jednoduše stáhnout a zdarma nainstalovat. Zdarma je i bezplatná verze programu DaVinci Resolve 14, který je vhodný pro editaci videa, barevné korekce a postprodukci zvuku audiovizuálního materiálu. (Blackmagic Design DaVinci Resolve 14 v prodeji!, 2017)

V obou programech je možnost video stříhat a upravovat. Jednotlivé sestříhané úseky se dají propojit přechody. Nechybí ani přidávání hudby, popisků nebo titulků. Movie Maker navíc umožňuje publikování filmu přímo ve službě YouTube.

Pomocí programů na úpravu videí se dají vytvářet různé montáže. Dá se propojit živé video s videem nebo snímkem obrazovky či jinými fotografiemi. Popřípadě může vzniknout něco podobného jako již zmiňovaný slidecast, tedy snímky poskládané za sebou, doplněné o popisky a zvuk.

4.3.4 Ukládání videí na web

Videa lze na web umístit několika způsoby a to buď přímo na web knihovny, nebo prostřednictvím nějaké služby pro nahrávání a sdílení audiovizuální tvorby, jejíž hlavní předností je, že se nemusí řešit nekompatibilita mezi prohlížeči. Jednou z takových služeb je například již zmiňované YouTube, které má hned několik možností zveřejnění. Pokud je video veřejné, uvidí ho všichni a je dohledatelné přes YouTube, což může být vhodné zároveň i pro propagaci knihovny, protože na YouTube mohou na video narazit i ti, kteří nejsou uživateli knihovny a navíc je uživatelé mohou mezi sebou sdílet. Neveřejná videa si naopak mohou zobrazit pouze uživatelé, kteří mají odkaz k těmto videím. Samozřejmě, že tento odkaz lze dát na webové stránky například formou embedu, tedy vložení videa přímo do těla stránky. Soukromá videa jsou pak videa, které si mohou zobrazit pouze ti uživatelé YouTube, kterým to majitel videa povolil. (Změna nastavení soukromí u videa, 2017)

Výhodou ukládání videí přes YouTube je možnost spravovat videa přes tzv. Studio pro autory, které má mnoho užitečných nástrojů. Například přes nástroj Analytics lze sledovat počet zhlédnutí, počet odběratelů či trvání relace sledování videí. Přes nástroj Správce videí je možné videa upravovat a přes nástroj Zvuk je možné vytvářet a přidávat zvukové efekty. (Spravujte svůj kanál se Studiem pro autory, 2017)

Nevýhodou Youtube jsou však reklamy a to, že video je umístěno na cizí platformě a serverech. Při nahrávání také dochází ke kompresi videí, což může vést ke ztrátě kvality videa.

Další podobnou službou je Vimeo, které má však jistá omezení. Lze na něj nahrát videa o velikosti 500MB během jednoho týdne a až deset vidí během jednoho dne. Podobně jako YouTube má možnost videa upravovat a vytvářet efekty v podobě titulků, zvuků, objektů apod. (Jak vložit video na web, 2011)

Při vkládání videa na web je potřeba si promyslet název videa. Název by měl obsahovat klíčová slova a zároveň odrážet obsah videa. Pokud je to možné je vhodné také popsat obsah videa. Tento popis může uživatele zaujmout a on si ho pustí, i když ho zrovna nebude potřebovat. Navíc popis videa může posunout video výše ve vyhledávacích. (Langová, 2013)

Při zveřejňování videa by se vždy mělo dbát na autorská práva a také na ochranu osobních údajů. Ve videu by se nemělo vyskytovat nic, co by porušovalo autorská práva, zejména hudba. Aby se dala hudba ve videu použít, je potřeba k ní mít licenci (Creative Commons). Pokud jsou ve videu rozpoznatelní lidé, je potřeba mít jejich souhlas. Služba YouTube má také funkci rozmazání obličejů v případě, že autor videa souhlas nemá.

4.3.5 Animace

Animace je jednou z nejméně používaných forem videí pro tutoriály v knihovnách, což může mít příčinu v neznalosti, popularitě jiných forem tutoriálu a až donedávna malým počtem nástrojů na běžné uživatelské úrovni. Výhodou animací je, že v nich nemusí účinkovat žádní herci a zároveň odpadají finanční náklady na pořizování vybavení pro natáčení. Animace jsou příležitostí ukázat zábavnou, neformální stránku knihovny a zároveň umožňují uživateli předat potřebnou informaci. (Martin a Martin, 2015)

Příkladem pro tvorbu animací může být placený online nástroj GoAnimate, což je platforma založena na cloudových animacích, pomocí kterých lze rychle a snadno vytvářet animovaná videa bez znalosti pozadí vytváření animací. Uživatelé nástroje si mohou vybrat z desítky tisíc předanimovaných aktiv, které lze jednoduše v rozhraní nástroje ovládat. Typy aktiv zahrnují například znaky, akce, šablony, rekvizity, textové schránky, hudební stopy a zvukové efekty. Nahrát lze také své vlastní soubory. Hotová videa si autor videa může stáhnout jako soubor MP4, GIF nebo video prezentaci. Lze je také přímo exportovat na nejrůznější webové servery např. YouTube. (GoAnimate, 2001-)

Podobně jako GoAnimate funguje také PowToon, který umožňuje vytvářet animované prezentace pomocí manipulace s předem vytvořenými objekty, importovanými obrázky, které mohou být doplněny hudbou, či hlasem. Ve volné verzi tohoto nástroje jsou omezení jako např. maximálních 5 exportů videí, maximální délka videa 5 minut, základní kvalita videa či úložná prostor 100MB za snímek. Snímek vytvořený ve volné verzi se nedá stáhnout ve formátu MP4 a nesmí se užít ke komerčnímu užití. Placené verze mají

samozřejmě mnohem rozšířenější funkce a pohybují se od 19\$ až po 46\$ za měsíc. (PowToon, 2012-)

Animace se samozřejmě dají vytvářet v programech nainstalovaných v počítači, je však potřeba si dávat pozor na to, aby program nepracoval s technologií Flash.

Adobe Flash je multimediální softwarová platforma používaná například pro tvorbu animací, internetových aplikací či vestavěných video přehrávačů webových prohlížečů. Dříve by Flash dominantní platformou pro online multimediální obsah, ale společnost Adobe, která Flash vlastní, podporuje přechod na HTML 5. Vývoj Flash byl téměř zastaven z důvodu bezpečnostních nedostatků a podpora této platformy skončí do roku 2020. (Adobe Flash, 2001-)

Dnes se tedy již nevyplatí vytvářet tutoriály založené na platformě Flash, protože si je v blízké budoucnosti nebude nikdo moci přehrát, jelikož prohlížeče vyřadí plug-in, který to umožňuje. Již dnes není možné si v aktuálních verzích prohlížečů automaticky přehrát Flash soubory, ale je potřeba si nainstalovat přehrávač Flash Player a povolit aplikaci v jednotlivých prohlížečích.

4.3.6 Interaktivní videa

Proč pojem interaktivní? Dle slovníku cizích slov lze pojem interaktivní definovat jako: *“umožňující vzájemnou komunikaci, tj. přímý vstup do činnosti stroje nebo programu”* (Slovník cizích slov, 2013). V interaktivních videích mají uživatelé zvýšené množství kontroly a interakce. Interaktivita odvede uživatele z pasivní role sledovatele obsahu a umožní mu účastnit se daného materiálu. Mezi interaktivní prvky patří například simulace, hry, provázející obrázky, reagující časové osy, diagram či grafy.

Interaktivita ve videích může být různá. V některých videích se mohou nacházet odkazy, které odkáží uživateli do jiných částí videa nebo na jiný obsah mimo video. Jiné formy videa pak umožní uživateli přímo se vnořit do videa a řídit jeho děj (What are the best tools to create an interactive video?, 2016).⁷

---

⁷ Příkladem může být například hra Livesaver, jejímž prostřednictvím lze natrénovat záchranné dovednosti. Základem hry je interaktivní video, ve kterém je hráč vtažen do krizových situací, například někdo v jeho okolí má zástavu srdce. Na hráči jsou pak jednotlivá rozhodnutí, jak se v takové situaci zachovat. Po každém rozhodnutí jsou pak vidět důsledky jak špatné, tak ty dobré. (více na <https://life-saver.org.uk/>)

Přidání interaktivních prvků do videí má potenciál zapojit studenty jak s pozorovacím, tak i sluchovým a praktickým stylem učení. Interaktivita přesahuje typické ovládací prvky videa (přehrávání, zastavení, pauza, posun vpřed a vzad). Uživatelé tak mají možnost ovládat sami tempo výuky a mají možnost přeskočit nebo znovu zobrazit obsah, což umožňuje uživateli určit si, jaké informace jsou pro něj relevantní (Martin a Martin, 2015). Interaktivní videa jsou tedy vhodná pro uživatele s různými znalostmi a dovednostmi. Tento typ tutoriálů je vhodný například pro ukázkou vyhledávání v databázích. Uživatelé pak mají pocit, že provádějí vyhledávání společně s tutoriálem, protože postupují s tutoriálem krok za krokem. Interaktivní videa mají potenciál být efektivnější než statické tutoriály.

Použití samotného nástroje však nezaručuje úspěch. Při samotné tvorbě je potřeba dbát na plánování, rozvoj obsahu, správnou pedagogiku a využívání osvědčených postupů.

Pro konzistenci a snadné použití je pak potřeba, aby navigace v rámci jednoho tutoriálu zůstala stejná. To se týká nejen grafické navigace, ale také textu, barvy či odkazů.

Dříve byla interakce s videem realizována pouze pomocí již zmiňované platformy Flash. Zavedení prvku HTML5 a jeho nových možností interakce umožnilo obohatit videa o další prvky interaktivity. (Cuypers a Knopper, 2013)

Mezi programy, ve kterých se snadno dala vytvářet interaktivní videa, patřil například Wink, který je zadarmo, ale bohužel vytvořená videa jdou exportovat pouze ve formátu swf, což je formát již nepodporovaného programu Flash.

Interaktivní videa se jinak dají vytvářet v placených programech jako například Adobe Captivate nebo ActivePresenter.

5 Metodologická východiska analýzy

Cílem průzkumu je zjistit, jaké formy tutoriálů se používají ve zdravotnických knihovnách v České republice. Úkolem analýzy je popsat jak formu tutoriálů, tak zároveň i téma, kterým se tutoriály ve zdravotnických knihovnách věnují.

Výzkumné otázky:

- Které skupiny zdravotnických knihoven nejvíce používají tutoriály?
- Jaké formy tutoriálů se nejvíce používají v zdravotnických knihovnách?
- Jakým způsobem jsou tyto formy tutoriálů umístěny na webových stránkách?
- Jaký je rozsah tutoriálů?
- Odkazují knihovny více na tutoriály z externích zdrojů nebo si vytváří vlastní?
- Čeho se tutoriály ve zdravotnických knihovnách nejvíce týkají?
- Jsou tutoriály pro uživatele zdravotnických knihoven lehce dostupné a přehledné?

5.1 Definování jednotek pro výzkum

Analyzovány budou tutoriály, které jsou umístěny na webových stránkách zdravotnických knihoven. Cílem analýzy je popsat hlavně návody, které si knihovny samy vytvářejí, nebo které vznikly přímo pro jejich účely. Nebudou tedy popisovány odkazy na tutoriály, které jsou z externích zdrojů. Jejich počet však bude zaznamenán, aby mohlo být porovnáno, zda knihovny dávají přednost vlastním tutoriálům, nebo odkazují na již existující.

5.2 Definování jednotky analýzy

Jako základní jednotkou analýzy je zvolen tutoriál, který je definován jako samostatný soubor, který má jednu URL adresu.

5.3 Vyhledávání tutoriálů

Prohledány budou webové stránky zdravotnických knihoven na základě Adresáře knihoven a informačních středisek zdravotnických zařízení České republiky za rok 2016. Vyhledávány budou jak vizuálně, tak pomocí vyhledávacího pole konkrétních stránek a v případě, že se na stránkách knihovny toto pole nenachází, tak pomocí vyhledávacího slova „site:“ ve vyhledávači Google. Jedná se o vyčerpávající vzorek, jelikož byly analyzovány všechny tutoriály.

5.4 Konstrukce kategorií obsahu proměnných

Pro zjištění odpovědí na výzkumné otázky jsou určeny následující proměnné:

Skupiny zdravotnických knihoven

Rozdělení zdravotnických knihoven je shodné s rozdělením v Adresáři knihoven a informačních středisek zdravotnických zařízení České republiky za rok 2016, který vytváří Národní lékařská knihovna:

- Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště
- Fakultní nemocnice
- Nemocnice
- Ostatní lůžková zařízení
- Odborné léčebné ústavy
- Hygienické stanice
- Léčebné lázně
- Vyšší a střední zdravotnické školy
- Ostatní zařízení - např. Národní lékařská knihovna, Medindex, o.p.s., Státní ústav pro kontrolu léčiv,... (Národní lékařská knihovna, 2017)

Formy tutoriálů a jejich umístění na webové stránky

K určení formy tutoriálu bude využito definic teoretické části práce. Tutoriály jsou pak na web vkládány různými způsoby, což se hlavně váže na jejich formu. Formy tutoriálů se dají podle jejich vkládání na webové stránky rozdělit do dvou skupin:

- Umístění tutoriálu přímo v těle webové stránky nebo prostřednictvím dokumentu formátu PDF, DOC či jiné
  - Text
  - Screenshot
- Vložení tutoriálu přímo v těle stránky pomocí tagu jako například <object>, <iframe> nebo jako odkaz na externí službu, kde je tutoriál umístěn
  - Live action video
  - Videá obrazovky
  - Animace
  - Interaktivní videa

Předpokládá se, že některé tutoriály mohou být i kombinací různých forem. Nejčastěji například kombinace snímků obrazovky a textu.

Sledována bude také URL adresa tutoriálů. Webové stránky zdravotnických knihoven jsou často součástí stránek organizace, pod které knihovna spadá. Pokud dojde ke změně domény či umístění na serveru mimo samotné stránky knihovny, bude tutoriál zařazen k tutoriálům z externích zdrojů.

Rozsah tutoriálů

Parametry pro rozsah jednotlivých tutoriálů se nedají jednoznačně stanovit. Nedá se například určit časová jednotka, tedy trvání studia jednotlivých tutoriálů, protože je to subjektivní údaj, který se řídí konkrétními uživateli. Pro účely analýzy byly nastaveny následné parametry, které napomáhají srovnání rozsahu jednotlivých forem tutoriálů:

- Text – sledován bude počet znaků a počet tiskových stran (tiskovou stranu lze v tomto případě definovat jako fyzickou stranu, která odpovídá tištěné straně formátu A4)
- Screenshot – sledován bude počet snímků obrazovek v jednotlivých tutoriálech a počet tiskových stran.
- Screencast – sledován bude počet snímků obrazovek v jednotlivých tutoriálech, počet znaků bez mezer a počet tiskových stran.
- Live action video – sledována bude délka videa.
- Videá obrazovky – sledována bude délka videa. Ve videích nelze sledovat počet znaků, takže pro porovnání jednotlivých videí bude sledován počet textových polí.
- Animace – sledována bude délka videa.
- Interaktivní videa – délka videa u interaktivního videa je subjektivní. Sledován proto bude minimální potřebný čas k proklikání se celým tutoriálem. Zároveň však bude počítán i celkový počet interaktivních prvků. V interaktivních videích také nelze sledovat počet znaků, takže pro porovnání jednotlivých interaktivních videí bude sledován počet textových polí.

Aktuálnost tutoriálu

Aktuálnost tutoriálů bude sledována podle údajů uvedených u tutoriálů na webových stránkách. V případě, že tento údaj bude chybět, bude se u jednotlivých formátů tutoriálů postupovat různě.

- U webových stránek lze zjistit stáří stránky pomocí prohlížeče Firefox v okně „informace o stránce“ -> „datum poslední změny stránky“. Ne vždy je tento údaj dostupný. Druhou možností je zjištění data pomocí vyhledávače Google, který při použití nástroje časově omezeného vyhledávání ukazuje datum publikování webové stránky. (Prokop, 2008)
- U dokumentů formátu PDF, DOC, PPT apod. je možné datum vzniku vysledovat ve vlastnostech dokumentu.
- U dokumentů formátu SFW je datum vzniku vysledovatelné velmi obtížně.

Zaměření tutoriálů

Obsah tutoriálů může být různý. Pro účely analýzy budou nastaveny následující kategorie, do kterých lze tutoriály rozdělit:

- Elektronické zdroje a vyhledávání
- Služby
- Návod k technickému vybavení knihovny
- Citování, citovanost
- Jiné

Formální prvky v obsahu tutoriálů

Za účelem zjištění přehlednosti tutoriálů budou sledovány prvky, které mají za úkol zvýraznit důležité informace. Na snímcích obrazovky a videích to mohou být například rámečky, šipky, nebo kroužky poukazující na důležité místo. Text může být zvýrazněn například pomocí změny barvy písma, kurzívou nebo pomocí tučného písma.

Zaznamenaný bude také počet hypertextových odkazů, které vedou mimo tutoriál a usnadňují uživatelům propojení s reálným prostředím, na které tutoriály odkazují.

Cesty vedoucí k tutoriálům

Tento parametr bude sledován vizuálně. Cílem je zjistit, jestli jednotlivé knihovny mají na svých stránkách viditelnou záložku odkazující na tutoriály. Sledováno bude také, jestli odkazy k návodům vedou z místa jejich potřeby, nebo jsou umístěny pouze na jednom místě. V případě pochybností budou cesty vedoucí k tutoriálu ověřeny pomocí nástroje pro zpětné vyhledání odkazů jako například MOZ (<https://moz.com/researchtools/ose/>).

5.5 Analýza sebraných dat a vyvození závěrů

Každý nalezený tutoriál bude detailně popsán a zdokumentován pomocí náhledu daného tutoriálu. Nalezené údaje budou shrnuty v tabulce, pomocí které budou porovnány. Získané údaje budou vyhodnoceny písemně v závěru analýzy, doplněny o grafické údaje.

6 Analýza

6.1 Masarykova univerzita (MU) - Knihovna univerzitního kampusu

<https://kuk.muni.cz/vyuka/materialy/index.php>

6.1.1 Interaktivní videa

Tutoriály jsou ve formě interaktivního videa ve formátu SWF vnořeného přímo v těle stránky tagem <object>, tedy ve formátu, který v roce 2020 přestane být podporován a již dnes je potřeba povolit v prohlížeči přehrávání Adobe Flash. V případě, chce-li si uživatel prohlédnout interaktivní video ve formátu SWF na zařízeních s operačním systémem Android, musí si také do tohoto zařízení nainstalovat Adobe Flash Player, který ovšem v současnosti není k dispozici ke stažení v obchodě Google Play a je tedy potřeba ho ručně nainstalovat (Ruční instalace aplikace Flash Player do zařízení se systémem Android, ©2017).

Návody jsou na webové stránce knihovny umístěny pod odkazem *Výuka -> návody*. Na této stránce se pak nacházejí: materiály, návody, nápověda. Mezi tutoriály jsou zařazeny i komplexní výukové materiály, které obsahují nejen instrukce a postupy, ale i rozsáhlou teorii, častokrát obsahem převyšující samotné návody. Z toho důvodu tyto materiály nebudou zahrnuty do analýzy. Konkrétně jde o „*Pravidla psaní odborného článku*“, „*Zotero*“, „*Hodnocení kvality publikační činnosti (impact factor, SNIP, SJR, h-index, citační analýza)*“.

K návodům také vedou odkazy z míst jednotlivých témat. Například ze záložky online zdroje vede odkaz k tutoriálu „*Nevíte, jak pracovat s portálem a jaké typy zdrojů existují?*“.

Interaktivní videa knihovny jsou dvojího typu. Buď simulace vyhledávacího prostředí, kde základem videa je video obrazovky, které zachycuje konkrétní prostředí, nebo pouze instrukce formou prezentace. Některá videa jsou kombinací obou typů.

Video mají ovládací menu, které umožňuje video zastavit, spustit, popřípadě posun ve videu. Posun ovšem není moc spolehlivý, protože nelze určit, o jak velkou část se video posune. Některá menu se u videí liší. Obsahují pouze tlačítko dopředu a dozadu a ruční posuvník. Problém, je, že využije-li uživatel ručního posunutí, video se na zvoleném místě zastaví, ale už nejde spustit, protože chybí tlačítko přehrát. Při ručním posunutí se také občas stává, že zmizí tlačítko pokračovat, takže nelze pokračovat videu.

U každého textového pole se nachází interaktivní prvek pokračovat. Ve videu se nachází ve dvou vizuálních stylech a to pod tlačítkem pokračovat, nebo jako neviditelný prvek vyznačený výrazným oranžovým obdélníkem, který nutí uživatele pro pokračování videa kliknout na oblast videa, kde by musel klikat i přímo v daném vyhledávacím prostředí. Video se tak stává přesnější simulací reálného vyhledávacího prostředí. Bohužel v jednom videu jsou použité náhodně oba způsoby. Někdy, když je to možné, je místo průhledné oblasti použito tlačítko pokračovat. Ve videích se občas objevují písemné instrukce, kam má uživatel kliknout, bez vizuálního vyznačení. V některých videích se zobrazují URL adresy, které ovšem neobsahují hypertextový odkaz, takže se jimi nelze nikam prokliknout a navíc je nelze ani zkopírovat.

Ve videu „Modelový příklad řešeršního postupu“ se objevuje interaktivním prvek ve formě úkolu, kdy má uživatel napsat správně vyhledávací dotaz na základě dříve probírané teorie. Ve videu funguje okamžitá automatická odpověď, jestli to udělal správně či ne. Další interaktivní prvek je například ve videu „Wiley Online Library“, kde se po uživateli chce vepsání hledaného výrazu do vyhledávacího pole.

V tabulkách jsou popsány parametry jednotlivých videí:

Knihovní služby

Název a odkaz	Rok	Počet snímku	Min. čas	Formát /Program	Počet interakt. prvků	Počet odkaz	Počet text. polí	Zvuk	Jiná varianta
Vyhledávání v katalogu MU	2011	14	3,5 min.	SWF	27	1	27	myš	web
České a zahraniční souborné katalogy	2011	11	2 min.	SWF	18	1	18	myš	X

Meziknihovní výpůjční služba v KUK	2007	20	2 min.	SWF / Adobe Captivate	12	4	14	Myš, kláves.	X
--	------	----	-----------	-----------------------------	----	---	----	-----------------	---

Tab.: Parametry interaktivních videí Knihovny univerzitního kampusu MU

Jak vyhledat literaturu k tématu

Název a odkaz	Rok	Počet snímku	Min. čas	Formát /Program	Počet interakt. prvků	Počet odkaz	Počet text. polí	Zvuk	Jiná varianta
Obecná pravidla řešeršního postupu	2010	18	5 min	SWF	25	1	21	myš	PDF
Modelový příklad řešeršního postupu	2010	20	4 min	SWF	39	0	39	myš	X
Evaluae informací na internetu	2011	15	2,5 min	SWF	24	0	24	myš	PDF

Tab.: Parametry interaktivních videí Knihovny univerzitního kampusu MU

Elektronické informační zdroje, průvodce databázemi

Název a odkaz	Rok	Počet snímku	Min. čas	Formát /Program	Počet interakt. prvků	Počet odkaz	Počet text. polí	Zvuk	Jiná varianta
Portál EIZ MU	2014	14	2 min	SWF	21	1	21	myš	X
Discovery	2014	21	2 min	SWF	25	0	25	myš	PDF
Karger Online Journals	2011	11	1 min	SWF	8	0	8	myš	X
Medline (OvidSP)	2010	11	2 min	SWF	20	0	20	myš	X
Medline (PubMed)	2014	21	2,5 min	SWF	31	0	31	myš	X
Medvik	2012	8	1 min	SWF	10	0	10	myš	X
Pathology Images	2010	18	2 mni	SWF	17	0	15	myš, kláv.	X
ProQuest	2016	16	1,5 min	SWF	23	0	23	myš	X
ScienceDirect	2016	6	1,5 min	SWF	17	0	17	myš	X
Scopus	2016	6	1 min	SWF	14	0	14	myš	X
SpringerLink	2010	11	2 min	SWF	21	0	23	myš	X

Thieme ElectronicBook Library	2010	13	2 min	SWF	25	0	25	myš	X
Web of Science	2011	14	2,5 min	SWF	28	0	27	myš	X
Wiley Online Library	2010	11	2,5 min	SWF	25	0	25	myš	X

Tab.: Parametry interaktivních videí Knihovny univerzitního kampusu MU

Jeden z odkazů na návod „, [Nastavení vzdáleného přístupu - OpenVPN](#)“, který má u sebe také ikonu Flash, pomocí které je na webu stránky rozlišeno v jakém formátu je který návod, však odkazuje na externí zdroj, kde žádný návod není. Na stránkách portálu elektronických informačních zdrojů, kam odkaz vede, je opět odkaz na rozcestník návodů, ale zde objeví pouze hláška „*Informace o službě přesunuty*“.

Obecná pravidla tvorby kvalifikační práce, abstrakt, anotace, resumé

<https://kuk.muni.cz/vyuka/materialy/metodika odb text/>

Opět jde o materiál ve formátu SWF, který ovšem nevypadá jako video. Jde spíše o simulaci, kde se uživatel může libovolně pohybovat. Stejný obsah by se dal vytvořit pomocí HTML kódu v těle webové stránky, kde by pro spuštění nebylo zapotřebí Adobe Flash Playeru. Simulace obsahuje základní menu se třemi položkami: abstrakt, anotace, resumé. Pod každou touto položkou se objeví stránka, na které je snímek obrazovky, citace a instrukce v žlutém rámečku. Tutoriál obsahuje celkem 3 snímky, 5 interaktivních prvků, 3 snímky obrazovky a 5 textových polí. Vznikl v roce 2007.

6.1.2 Screenshoty a text

Na stránkách knihovny se také nachází několik tutoriálů, které jsou vytvořeny pomocí snímků obrazovky a textu a umístěny v těle webové stránky. Důležité informace jsou na snímcích vyznačeny šipkami a v textu tučným písmem. Tyto tutoriály jsou umístěny pod záložkou „*potřebuji publikaci*“ nebo „*technika v knihovně*“.

Název a odkaz	Rok	Počet posunů / tiskových stran	Počet znaků bez mezer	Počet snímků obrazovky	Počet odkazů	Alternativa
Najít v katalogu	2013	2	1 914	4	2	SWF
Jak prodloužit výpůjčku	2007	1	702	3	2	X

E-prezenčka	2012	2	1 603	6	2	X
Jak rezervovat dokument	2012	1	857	1	1	X
Navrhnout k nákupu	2013	1	1 196	1	21	X
Bezdrátové připojení k internetu (WiFi)	2014	1	395	2	2	ano
Kopírování	2007	1	1 216	1	2	X
Tisk v KUK z vlastních notebooků	2013	1	851	3	3	X
Tisk z počítačů	2007	2	1 483	3	3	X
Skenování do PDF souboru	2016	2	1 510	8	2	X

Tab.: Parametry tutoriálů formou screenshotů a textu Knihovny univerzitního kampusu MU

6.2 Univerzita Karlova - Středisko vědeckých a knihovnických informací Farmaceutické fakulta v Hradci Králové (FaF UK)

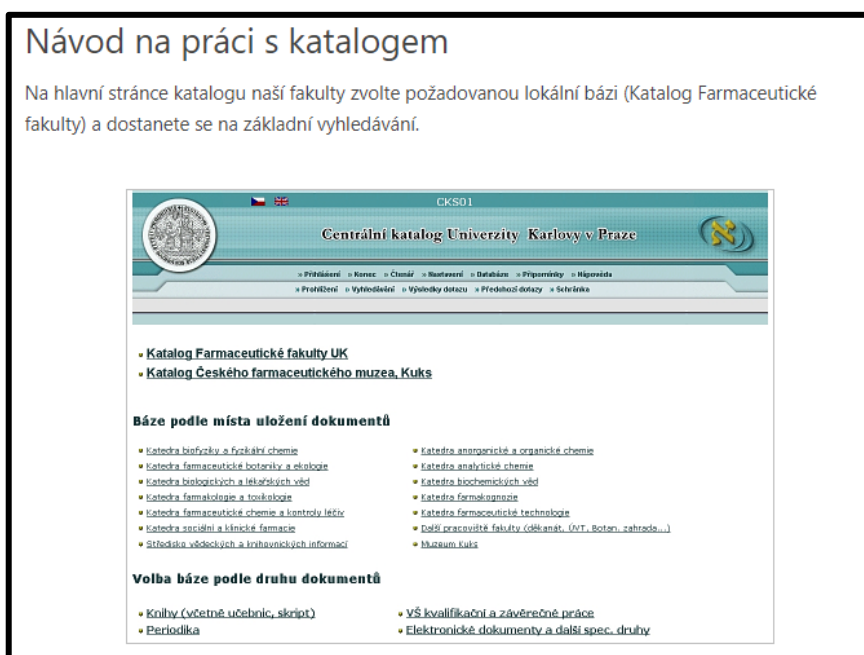
<http://library.faf.cuni.cz/>

Přímo na stránkách Střediska vědeckých a knihovnických informací FaF UK se dají najít celkem tři návody.

6.2.1 Návod na práci s katalogem

<https://library.faf.cuni.cz/katalogy-a-seznamy/>

První viditelný tutoriál se objeví při kliknutí na položku „*katalogy a seznamy*“ v hlavním menu. Na stránce katalogy a seznamy jsou pak v krátkosti sděleny základní informace ke katalogu knihovního fondu a také „*Návod na práci s katalogem*“. Tento návod je kombinací textu a snímků s obrázky z katalogu vsazené přímo do těla webové stránky. Celkem obsahuje položky: základní vyhledávání, vyhledávání z více polí, výsledky vyhledání a detaily záznamu, hlavní nabídková lišta, výběr katalogu, rejstříky, čtenářské konto. Návod je celkem dlouhý 4 tiskové strany a obsahuje celkem bez mezer 3 469 znaků v poměru ku 9 snímkům. Neobsahuje však žádné menu, které by umožnilo uživateli rychle se dostat ke konkrétnímu problému. Aplikace na zjišťování zpětných odkazů však ukazuje pouze 2 odkazy, které na tuto stránku s návodem vedou. Bohužel oba jsou z adresáře knihoven Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové, což svědčí o tom, že na tento návod nevedou žádné odkazy z potřebných míst, jako například přímo z katalogu.

Obrázek 1 Náhled návodu na práci s katalogem ze Střediska vědeckých a knihovnických informací FaF UK⁸

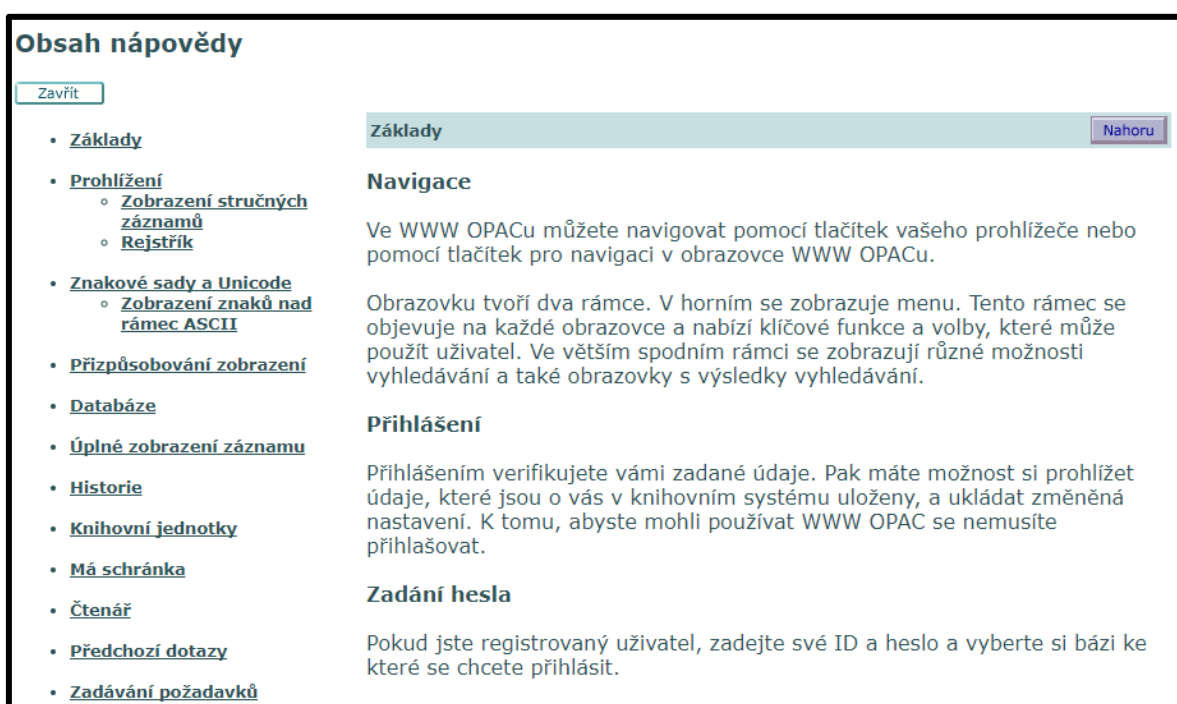
6.2.2 Náповěda

https://ckis.cuni.cz/F/RITKY4DHQ7PJUA3FTLTH8SRBYAMAE1G96GP4TQTIB4V8CI9NV-58626?func=file&file_name=help-1

Druhý návod se nachází pod odkazem „Náповěda” přímo v katalogu knihovny, který je součástí knihovnického systému Aleph. Tato náповěda je celá ve formě textu kromě obrázku dvou tlačítek, která je vsazená v těle stránky katalogu. Obsahuje celkem bez mezer 24 759 znaků a je dlouhý celkem 18 tiskových stran. Má však vypracované menu, které umožňuje dostat se ke konkrétnímu problému. Mezi hlavní kategorie náповědy patří: základy, prohlížení, znakové sady a unicode, přizpůsobování zobrazení, databáze, úplné zobrazení záznamu, historie, knihovní jednotky, má schránka, čtenář, předchozí dotazy, zadávání požadavků, ukládání výsledků vašich dotazů a jejich odesílání e-mailem, vyhledávání, SDI a práce se seznamem výsledků dotazů. Odkaz na náповědu se nachází přímo v záhlaví katalogu, takže je dostupný, když je potřeba.

Tato náповěda nebude zahrnuta do analýzy, protože je umístěna mimo stránky knihovny a nevede na ni z nich žádný odkaz. V analýze je uvedena hlavně k porovnání s ostatními tutoriály, které vytvořily knihovny Univerzity Karlovy.

⁸ <https://library.faf.cuni.cz/katalogy-a-seznamy/>

Obrázek 2 Náhled nápovědy v katalogu Střediska vědeckých a knihovnických informací FaF UK ⁹

6.2.3 Návod OBD FaF

https://library.faf.cuni.cz/publikace/OBD_FaF.aspx

Poslední návod, který lze na stránkách Střediska vědeckých a knihovnických informací FaF UK nalézt se jmenuje „Návod OBD FaF“. Jde o návod k práci s OBD, což je celouniverzitní databázový systém, ve kterém dochází ke sběru záznamů o publikačních výsledcích zaměstnanců a studentů. Návod je dostupný v pravém menu stránek věnující se publikační činnosti. Je kombinací obrázků, snímků obrazovky a textu a uložen je ve formátu PDF a uložen do tohoto formátu byl z programu Microsoft Word 2016. Obsahuje celkem dvě tiskové strany o 6 132 znacích (bez mezer) a 6 snímků obrazovky. Obsahuje základní kapitoly jako: spuštění OBD, seznam záznamů, hledání záznamů, vložení nového záznamu, práce v okně pro převzetí záznamu z WoSu. Aplikace pro vyhledávání zpětných linků, ani vyhledávání přes Google neukazuje, že by k návodu vedla cesta ještě odjinud.

⁹ https://ckis.cuni.cz/F/RITKY4DHQ7PJUA3FTLTH8SRBYAMAE1G96GP4TQTIB4V8CI9NV-58626?func=file&file_name=help-1

Návod k práci s OBD (FaF 2017.XI.06)

Spuštění OBD
Vstup do systému je na adrese <https://verso.is.cuni.cz>, kde je vyžadován login a heslo, ve stejné formě jako do IS Studium. (ID [osmimístné číslo na kartičce pod fotkou] nebo "login@faf.cuni.cz" + heslo.)
Po přihlášení po chvíli naběhne tzv. nástěnka. Z ní pokračuje kliknutím na "OBD" na horní liště, případně kliknete v tabulce "Rychlý přehled záznamů" na některé z čísel. (Každé z čísel představuje odkaz na příslušným způsobem přednastavené filtry.)
Po chvíli naběhne hlavní obrazovka OBD se seznamem aktuálně vyfiltrovaných záznamů. Výchozí hodnotou ve filtrech je přihlášený uživatel jako autor záznamu.

Seznam záznamů
V levé části okna jsou filtry, v pravé části okna je seznam záznamů odpovídající daným filtrům.
Struktura záznamu:
✔ — zatržítka pro označení záznamu
🔍 — otevření detailu záznamu, ✎ editace záznamu
TIT — název publikace
AUT — autoři
ZDR — název zdroje (časopis a pod.)
RPT — "report" (ID, vrocení, vlastník, financování atd.)
DRU — druh a poddruh záznamu

Na konci řádku je ikona označující stav záznamu (např. 🔄 =rozpracovaný, 📁 =uložený, 🟢 =přijatý).

Hledání záznamů
Ve filtrech v levé části obrazovky vyplíte hledané údaje. U některých kolonek je zapotřebí vybrat položku z číselníku ikonou 📄 nebo datum z kalendáře ikonou 📅. (Ikona ✖ maže údaj z kolonky.) Po vyplnění stisknete tlačítko **Hledat**, zobrazí se záznamy vyhovující filtrům.

Přihlášení do systému

Uživatel: 94144536
Heslo: .....
Přihlásit

TIT Effect of ultrasound on the isoflavonoid production in Genista tinctoria L. suspension cultures
AUT Tůmová Lenka ; Tůma Jiří ; Handrychová Helena
ZDR Pharmacognosy Magazine, 10, 38 Suppl. 2, S425-S429
RPT ID 483362 | rok: 2014 | určen do RIV? Ano | schvaluje FaF HK: KFG |
vlastník: Lenka Tůmová (FaF HK)
financování: [-] < PRVOUK P40 [-] < SVV265004
autokategorie: A01. Vědecké články v časopisech s IF
DRU ČLÁNEK V ČASOPISU (původní článek)

Obrázek 3 Náhled Návodu OBD_FaF na stránkách Střediska vědeckých a knihovnických informací FaF UK¹⁰

6.2.4 Tutoriály z externích zdrojů

V oblasti elektronických informačních zdrojů (EIZ) je na stránkách seznam portálů k EIZ a samotných placených EIZ. Celkem je zde 29 odkazů, ovšem jen u dvou je odkaz na nápovědu, z toho je funkční pouze jedna. Odkaz nápovědy samozřejmě vede přímo na nápovědu daného EIZ, konkrétně jde o SciFinder Training Materials. Není jasné, na základě čeho se nápověda nachází pouze u EIZ SciFinder®, ačkoli nápověda existuje i u ostatních. Příkladem může být rozsáhlá podpora společnosti EBSCO.

REAXYS®
(<http://www.reaxys.com/>)

Zdroj Reaxys® v sobě kombinuje obsah prestižních databází CrossFire Beilstein, CrossFire Gmelin a Patent Chemistry Database. K těmto informacím poskytuje přímočarý webový přístup bez klientského programu. [O produktu](#) — [Nápověda](#).

SciFinder®
(<http://scifinder.cas.org/>)

SciFinder® Web Version umožňuje přímočarý přístup k mamutí databázi Chemical Abstracts. Každý uživatel se musí před prvním použitím [REGISTROVAT ZDE](#). Pozor, nejen přístup, ale i samotná registrace je možná pouze z fakultní sítě a s fakultním e-mailem. [O produktu](#) — [Nápověda](#).

Obrázek 4 Ukázka nápovědy k EIZ Střediska vědeckých a knihovnických informací FaF UK¹¹

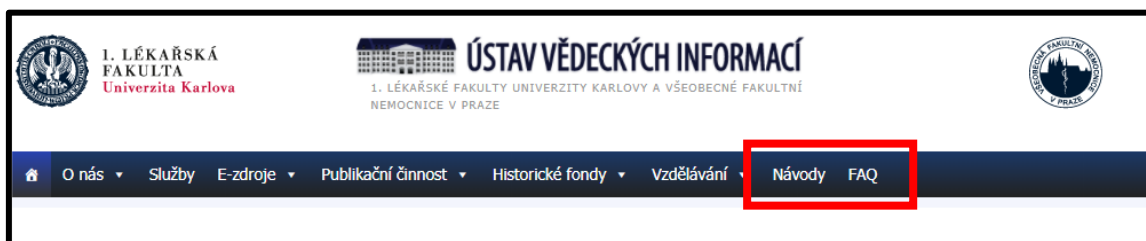
6.3 Univerzita Karlova v Praze - Ústav vědeckých informací 1. lékařské fakulty a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze (1. LF UK a VFN)

<http://uvi.lf1.cuni.cz/>

¹⁰ https://library.faf.cuni.cz/publikace/OBD_FaF.aspx

¹¹ <https://library.faf.cuni.cz/EIZ/>

Ústav vědeckých informací 1. LF UK a VFN má na svých stránkách přímo v hlavním menu záložky s názvy „Návody” a „FAQ”. Pokud uživatel zrovna ví, co znamená anglická zkratka FAQ (Frequently Asked Questions - často kladené dotazy), může pod oběma odkazy najít instrukce, jak něco konkrétního lze udělat.

Obrázek 5 Ukázka hlavního menu Ústavu vědeckých informací 1. LF UK a VFN ¹²

Konkrétně v tomto případě FAQ nesplňují slohový postup návodový, takže na ně nebude v analýze nahlíženo. Nejprve se podívejme na záložku s Návody. Po jejím rozkliknutí se uživatel dostane na stránku s názvem „Návody a podpůrné materiály”. Zde se pak nachází celkem 8 odkazů s tématy:

- Jak pracovat s knihovním katalogem (CKIS)
- Jak pracovat s vyhledávací službou UKAŽ (stručný návod pro práci s discovery systémem UK)
- Jak pracovat se systémem pro zkvalitňování akademických prací Turnitin (studijní materiály v Moodle)
- Jak stahovat knihy Thieme pro offline čtení
- Jak tisknout a kopírovat (samoobslužně)
- Vysokoškolské kvalifikační práce (důležité dokumenty, návody, pomůcky apod.)
- Základní informace pro Alumni 1. LF UK
- Základní informace pro studenty 1. ročníků

6.3.1 Jak pracovat s knihovním katalogem (CKIS)

https://uvi.lf1.cuni.cz/wp-content/uploads/2015/09/CKIS_Navod_aktual2016.pdf

Vzhledem k tomu, že Středisko vědeckých a knihovnických informací FaF UK a Ústav vědeckých informací 1. LF UK a VFN používají stejný katalog, není překvapivé, že první návod v řadě se věnuje právě tomuto katalogu. Návod s názvem „*Jak pracovat s knihovním katalogem (CKIS)*” je tentokrát ve formátu PDF a uložen do tohoto formátu byl

¹² <http://uvi.lf1.cuni.cz/>

6.3.2 Jak pracovat s vyhledávací službou UKAŽ (stručný návod pro práci s discovery systémem UK)

https://uvi.lf1.cuni.cz/wp-content/uploads/2015/09/Navod_UKAZ.pdf

Druhý návod je opět ve formátu PDF a obsahuje jak snímek obrazovky, tak i popisný text. Tentokrát však nejde o formu textu, který následuje obrázek, ale jeden velký obrázek, ve kterém jsou pomocí čísel označena důležitá data, která jsou pak postranně obrázku vysvětlena. Celkem tedy návod obsahuje pouze jeden snímek obrazovky a jeden QR kód (lze načíst mobil aplikací pro čtení QR kódu), který vede přímo do vyhledávací služby UKAŽ, na který se lze také dostat pomocí odkazu. Návod celkem obsahuje 1 013 znaků a vejde se na jednu tiskovou stranu. Opět se nepodařilo vyhledat zpětné linky, které by k tomuto návodu vedly, například přímo ze samotné služby UKAŽ, což však dává smysl, protože tato služba slouží všem knihovnám UK. Druhým místem, kde by měl tento návod smysl, je přímo v seznamu E-zdrojů. Zde je však pouze odkaz rozcestník služby UKAŽ na stránkách ústřední knihovny, kde se tento návod také nachází, ale pod jinou URL adresou. Na tento rozcestník také vede *Nápověda* přímo ze samotné služby UKAŽ. Na tomto rozcestníku pak lze také nalézt kompletní *Nápovědu* v angličtině vytvořenou společností EBSCO. Ačkoli je tento návod umístěn na URL adrese Ústavu vědeckých informací 1. LF UK a VFN, bude na něj ve výsledné analýze pohlíženo jako na externí tutoriál.

Obrázek 7 Náhled návodu Jak pracovat s vyhledávací službou UKAŽ Ústavu vědeckých informací 1. LF UK a VFN¹⁴

¹⁴ https://uvi.lf1.cuni.cz/wp-content/uploads/2015/09/Navod_UKAZ.pdf

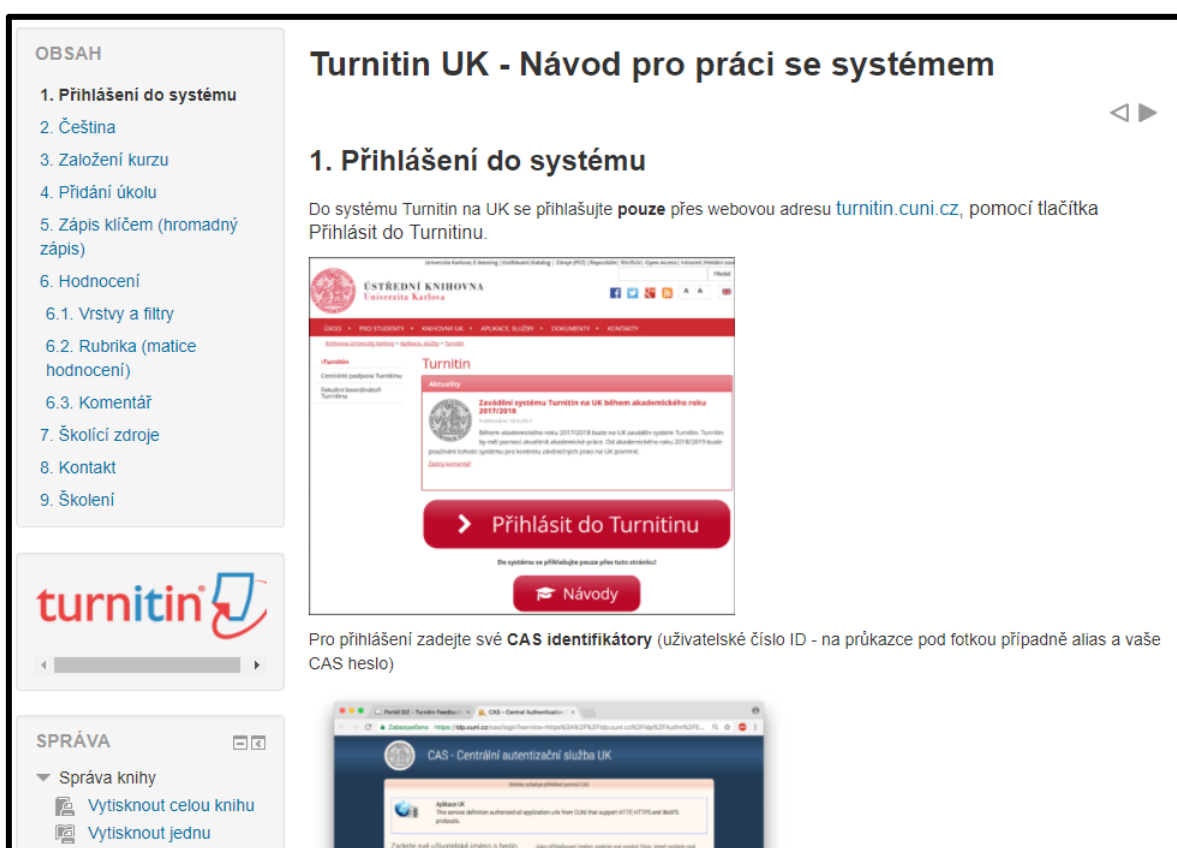
6.3.3 Jak pracovat se systémem pro zkvalitňování akademických prací Turnitin (studijní materiály v Moodle)

<https://dl1.cuni.cz/course/index.php?categoryid=507>

Třetí návod je specifický svým formátem. Odkaz vede do prostředí výukového systému Moodle UK, kde se nachází soubor „*Turnitin UK - Návod pro práci se systémem*“. Návod je složen opět ze snímků obrazovky (zobrazují se pouze náhledy o velikosti 248x400 px), textu a hypertextových odkazů. Je tvořen 9 samostatnými stránkami celkovým počtem 26 snímků a 3 986 znaků bez mezer s tématy:

- Přihlášení do systému 3 snímky / 235 znaků bez mezer
- Čeština 1 snímek / 70 znaků bez mezer
- Založení kurzu 4 snímky / 185 znaků bez mezer
- Přidání úkolu 4 snímky / 348 znaků bez mezer
- Zápis klíčem (hromadný zápis) 5 snímky / 640 znaků bez mezer
- Hodnocení 8 snímky / 1 616 znaků bez mezer
- Školící zdroje 1 snímek / 42 znaků bez mezer
- Kontakt 0 snímků / 126 znaků bez mezer
- Školení 0 snímků / 724 znaků bez mezer
-

V levém menu Moodle se nachází možnost vytisknout jednu kapitolu nebo celou knihu. Celý návod lze vytisknout na 19 tiskových stran. Už při prvním pokusu postupovat podle návodu, lze narazit na problém, protože daný odkaz, který má navést k přihlášení, navede na stránku, která vůbec nevypadá jako snímek obrazovky v tutoriálu.

Obrázek 8 Náhled návodu Jak pracovat se systémem pro zkvalitňování akademických prací Turnitin
Ústavu vědeckých informací 1. LF UK a VFN ¹⁵

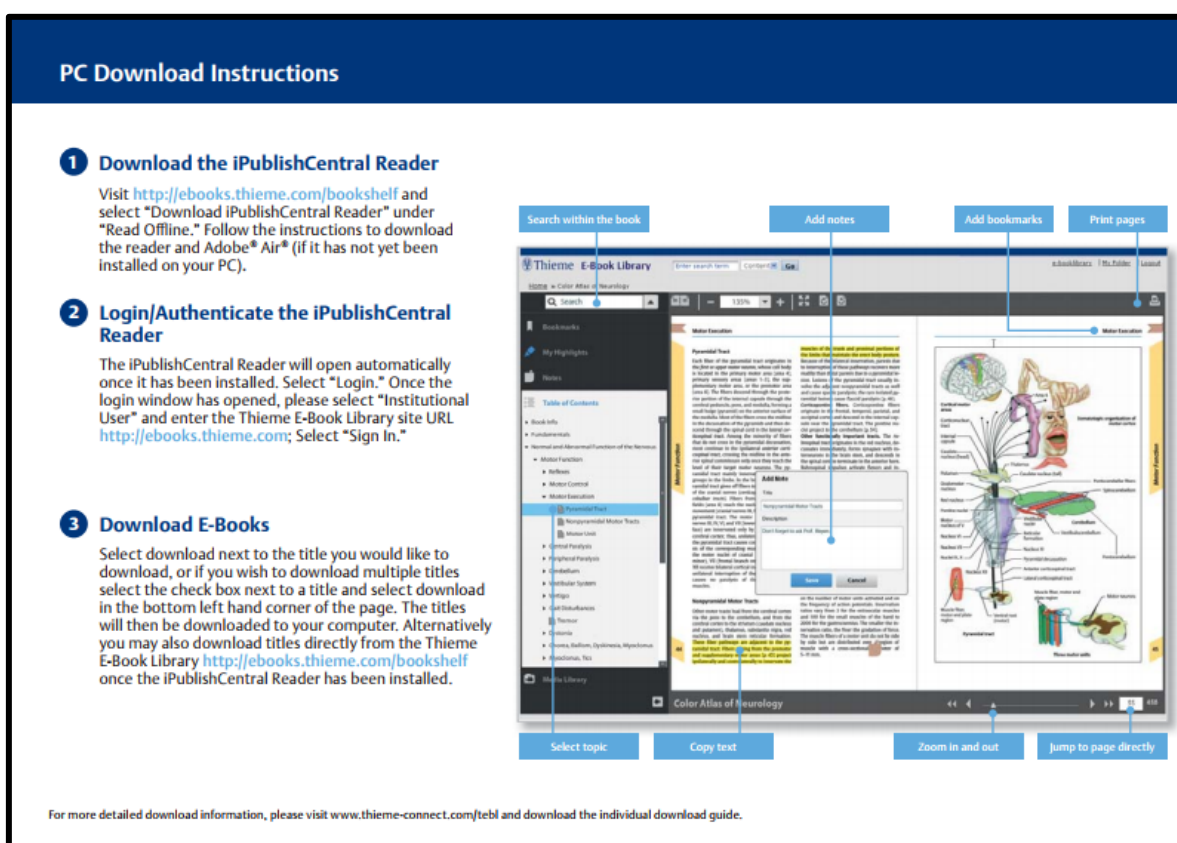
6.3.4 Jak stahovat knihy Thieme pro offline čtení

https://uvi.lf1.cuni.cz/wp-content/uploads/2015/09/Thieme_E-Book_manual.pdf

Čtvrtý návod je opět ve formátu PDF, tentokrát však v angličtině. Ačkoli nejde o odkaz na externí stránky, panuje podezření, že jde o návod, který byl vytvořen společností Thieme. Stejný návod se pak nachází přímo na stránkách této společnosti (https://www.thieme.de/statics/dokumente/thieme/final/en/dokumente/sw_%20thieme-connect/Thieme_E-Book_Library_Download_User_Instructions_21112013.pdf).

Vzhledem k tomu, že cílem hlubší analýzy je zdokumentovat hlavně tutoriály vytvořené v českém prostředí, tento návod bude zahrnut do tutoriálů externích zdrojů.

¹⁵ <https://dl1.cuni.cz/course/index.php?categoryid=507>

Obrázek 9 Náhled návodu Jak pracovat se systémem pro zkvalitňování akademických prací Turnitin
Ústavu vědeckých informací 1. LF UK a VF¹⁶

6.3.5 Jak tisknout a kopírovat (samoobslužně)

<https://www.lf1.cuni.cz/myq>

Pátý odkaz na tutoriál vede na externí stránky 1. LF UK., které obsahují text, obrázky a odkazy. Tento návod bude také zahrnut do externích tutoriálů.

6.3.6 Základní informace pro Alumni 1. LF UK, Základní informace pro studenty 1. ročníků

<https://uvi.lf1.cuni.cz/navody-a-pomucky/zakladni-informace-pro-alumni-1-lf-uk>

<https://uvi.lf1.cuni.cz/navody-a-pomucky/zakladni-informace-pro-studenty-1-rocniku>

Šestý a sedmý odkaz vedou spíše k podpurným materiálům na téma „Základní informace pro Alumni 1. LF UK“ a „Základní informace pro studenty 1. ročníků“. V tomto

¹⁶ https://uvi.lf1.cuni.cz/wp-content/uploads/2015/09/Thieme_E-Book_manual.pdf

případě nejde však vysloveně o návody, protože dané instrukce nesplňují slohový postup návodový. V textu chybí logické souvislosti, které by vedly k návaznosti jednotlivých úkolů. V obou příkladech jde hlavně o výčet jednotlivých služeb. Oba materiály jsou si dost podobné. Oba obsahují stejné odstavce jako: registrace, půjčovna, studovna, elektronické informační zdroje. V jedné je však navíc otevírací doba a v druhé zase semináře a odborné akce. Jinak jde v podstatě o totožný text.

Základní informace pro Alumni 1. LF UK

Knihovna Ústavu vědeckých informací 1. LF UK a VFN

Adresa: U Nemocnice 4, 121 08, Praha 2
Telefon: půjčovna: 224 96 5614; studovna: 224 96 5610
E-mail: knihovna@lf1.cuni.cz; pujcovna@lf1.cuni.cz

Registrace

Registrace do knihovny ÚVI je zdarma a členové klubu Alumni 1. LF UK si ji mohou vyřídit kdykoliv během **otevírací doby půjčovny**.

K registraci je nutné předložit:

- platný průkaz uživatele UK – vydává výdejní průkazové centrum UK, typ si uživatel volí dle aktuální příslušnosti k UK – více informací naleznete na **stránkách UK**;
- občanský průkaz nebo jiný doklad totožnosti.

Při registraci uživatel svým podpisem stvrdí, že je seznámen s platným výpůjčním řádem a Knihovním řádem UK. Plné znění je dostupné v sekci **O nás > Dokumenty**.

Služby

Podrobné informace o službách knihovny ÚVI uživatelé naleznou na stránkách v sekci **Služby** a **E-zdroje**, časté dotazy jsou zodpovězeny v sekci **FAQ**.

Obrázek 10 Náhled stránky Základní informace pro Alumni 1. LF UK Ústavu vědeckých informací 1. LF UK a VFN¹⁷

Základní informace pro studenty 1. ročníků

Knihovna Ústavu vědeckých informací 1. LF UK a VFN

Adresa: U Nemocnice 4, 121 08, Praha 2
Telefon: půjčovna: 22496 5614; studovna: 22496 5610
E-mail: knihovna@lf1.cuni.cz; pujcovna@lf1.cuni.cz
Facebook: @knihovnavui; **Twitter:** @knihovnavui
Skype: knihovnavui@outlook.cz

Registrace

Studenti 1. ročníků mají možnost vyřídit si registraci v knihovně kdykoliv po zápisu ke studiu (i v průběhu letních prázdnin a během zítří). Vždy však až **další pracovní den po vydání průkazu studenta UK**!

Při registraci je nutné předložit platný průkaz studenta UK s fakultním kuponem a občanský průkaz (nebo jiný doklad totožnosti). Při registraci svým podpisem stvrdíte, že jste seznámeni s platným výpůjčním řádem, jehož plné znění je mj. dostupné v sekci **O nás: Dokumenty**.

Prázdninový a poprázdninový provoz knihovny:

Datum	Otevírací doba
3.7.–1.9.2017	ST: 9:00–16:00 (pouze půjčovna) studovna: uzavřena

Obrázek 11 Náhled stránky Základní informace pro studenty 1. ročníků Ústavu vědeckých informací 1. LF UK a VFN¹⁸

¹⁷ <https://uvi.lf1.cuni.cz/navody-a-pomucky/zakladni-informace-pro-alumni-1-lf-uk>

¹⁸ <https://uvi.lf1.cuni.cz/navody-a-pomucky/zakladni-informace-pro-studenty-1-rocniku>

6.4 Univerzita Karlova v Praze - Ústavu vědeckých informací 2. lékařské fakulty (2. LF UK)

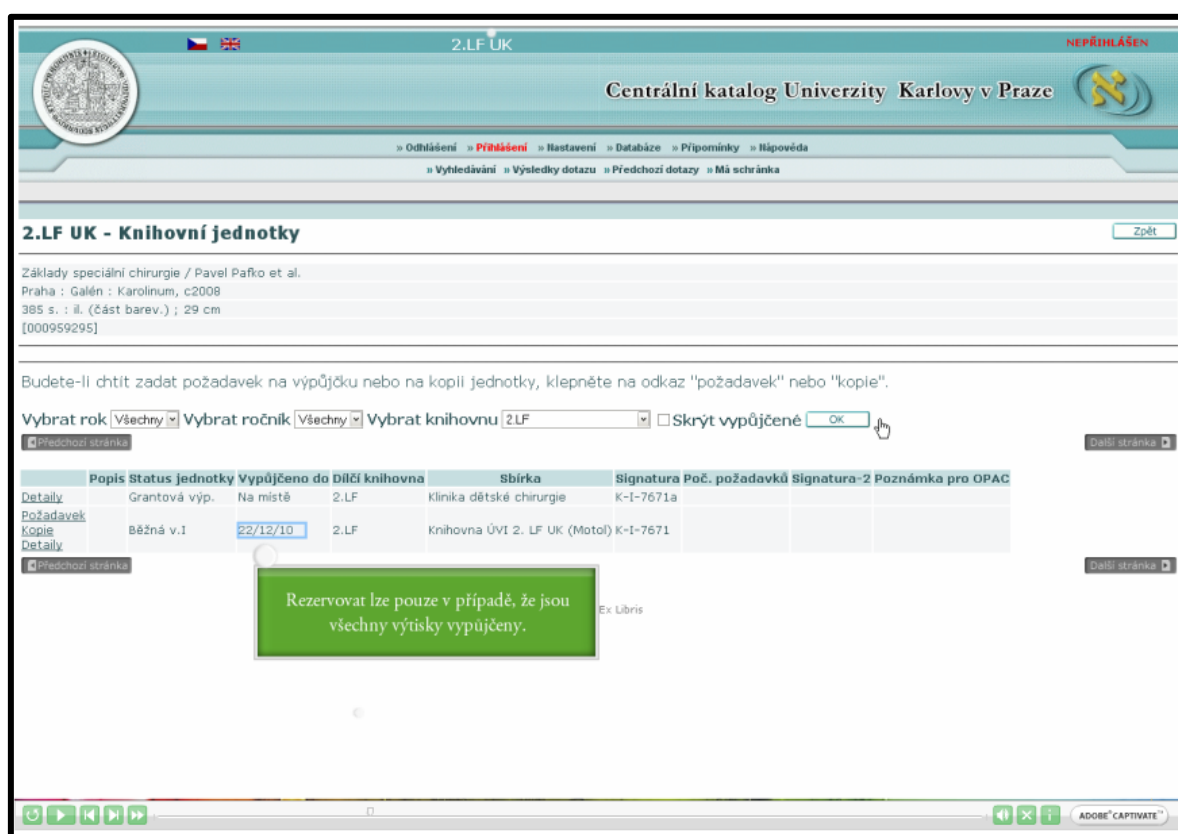
<http://knihovna.lf2.cuni.cz>

Dohledat návody na stránkách Ústavu vědeckých informací 2. LF UK je poněkud obtížnější. Nikde v hlavním menu nebo na hlavní stránce není záložka návody nebo nápověda. Návody jsou na webu porůznu rozmístěné, a ani přes vyhledávání na stránkách knihovny není jisté, že se k nějakému návodu uživatel dostane, protože mnoho vyhledaných odkazů je nefunkčních. V hlavním menu se pak nachází záložka s názvem FAQ, kde jsou nejčastěji kladené otázky. V odpovědích k těmto otázkám jsou někdy přidány i návody.

6.4.1 Jak si zarezervovat knihu? Návod - rezervace dokumentu

<https://knihovna.lf2.cuni.cz/studium/navody/rezervace>

K tomuto návodu vedou ze stránek Ústavu vědeckých informací 2. LF UK minimálně tři odkazy. Jeden již ze zmiňovaných FAQ, dále pak cestou *spodní část hlavní stránky -> studium -> návody*. Tento návod je vytvořen pomocí Adobe Captivate, ovšem neobsahuje žádné interaktivní prvky, přesto je však v prohlížeči potřeba povolit přehrávání Flash Playeru. Video trvá celkem asi 2 minuty 44 minut a obsahuje celkem 18 snímků s celkem 5 textovými popisnými okny. Zvuk návodu je tvořen pouze zvukem klikání a psaní klávesnice. Z pohledu uživatele se může pohyb myši, nebo psaní požadavku zdát příliš zdlouhavé.

Obrázek 12 Náhled videa Návod - rezervace dokumentu Ústavu vědeckých informací 2. LF UK¹⁹

6.4.2 Návod na vytvoření rezervace

<https://knihovna.lf2.cuni.cz/wp-content/upload/rezervace.pdf>

Na návod s podobnou tematikou lze také narazit, ovšem jinými cestami. Jedna vede přes horní hlavní menu -> *Konto čtenáře* -> *Návod na vytvoření rezervace* nebo *spodní menu na hlavní stránce* -> *Služby* -> *Výpůjční služby* -> *Rezervace výpůjček*, ale také přes FAQ v otázce „*Jak si zarezervovat knihu*“. Tento návod je však ve formátu PDF a obsahuje 3 tiskové strany. Do formátu PDF byl převeden za pomoci programu PDFCreator Version 2.0, takže není dohledatelné, v jakém programu byl vytvořen. Skládá se celkem z jednoho URL odkazu, 12 snímků obrazovky, na kterých jsou zakroužkované nejvýznamnější kroky a textu obsahující 776 znaků bez mezer. V Návodu jsou v bodech stručně popsány jednotlivé kroky, není tedy zapotřebí nějakého menu.

¹⁹ <https://knihovna.lf2.cuni.cz/studium/navody/rezervace>

Obrázek 13 Ukázka Návodu na vytvoření rezervace Ústavu vědeckých informací 2. LF UK²⁰

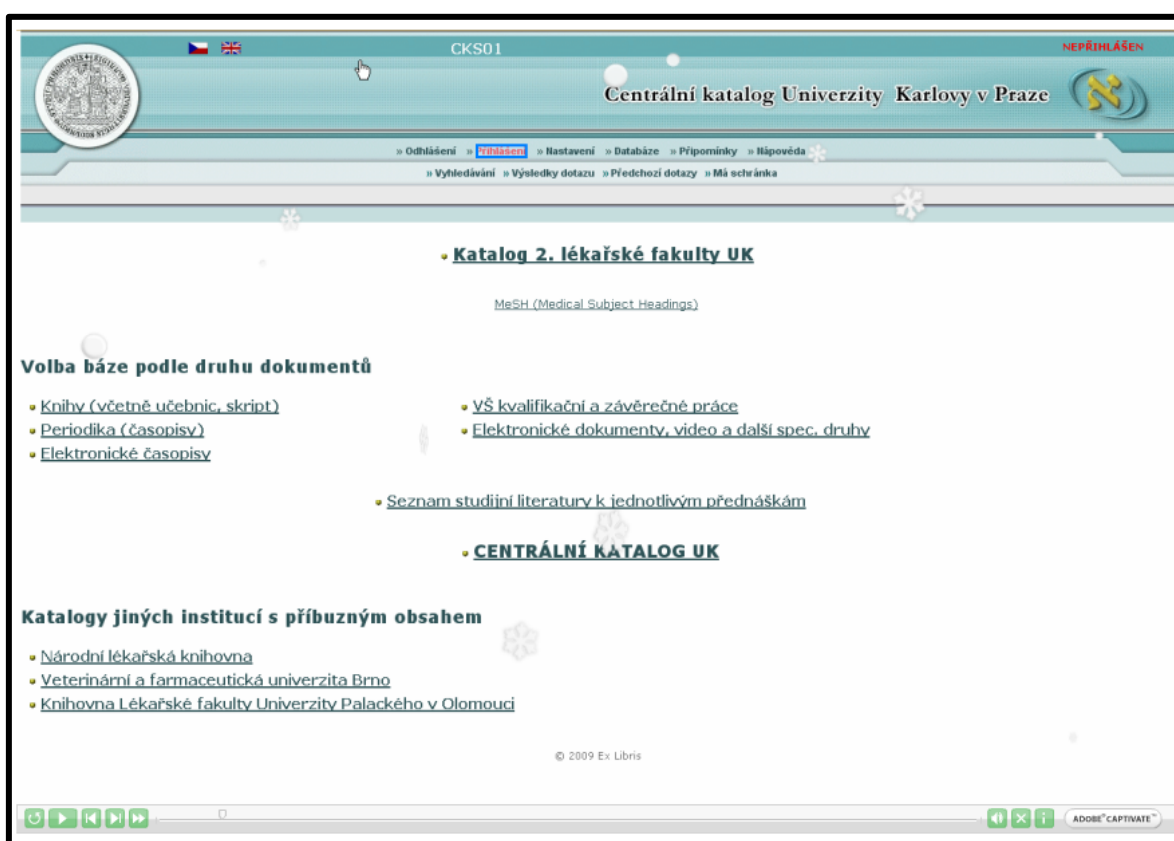
6.4.3 Návod na zrušení rezervace

<https://knihovna.lf2.cuni.cz/studium/navody/zruseni-rezervace>

Na stejném místě jako předchozí návod, který je ve formátu PDF, se také nachází návod na zrušení rezervace. Tento návod je však opět ve formě videa ve formátu SWF, které bylo vytvořeno za pomoci programu Adobe Captivate, takže k jeho přehrání je zapotřebí Flash Player. Toto video je podstatně kratší než video na rezervaci dokumentu. Dlouhé je celkem 39 sekund, obsahuje 8 snímků a žádná textová okna. Zvuk je opět tvořen pouze klikáním myši.

²⁰ <https://knihovna.lf2.cuni.cz/wp-content/upload/rezervace.pdf>

Obrázek 14 Ukázka videa Návod na zrušení rezervace Ústavu vědeckých informací 2. LF UK²¹

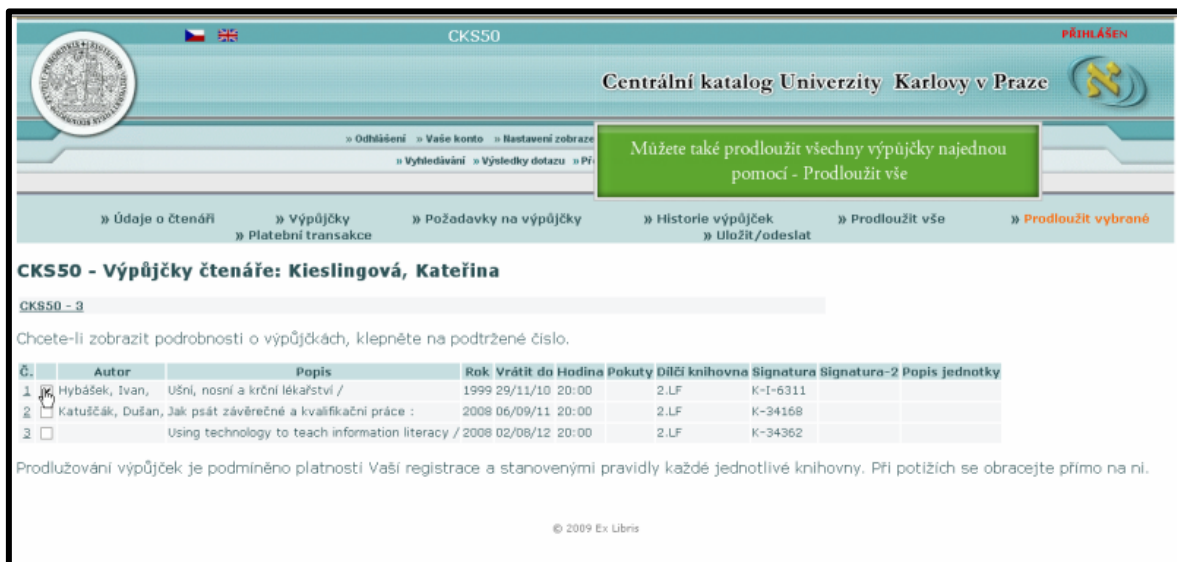
6.4.4 Návod – prodloužení dokumentu

<https://knihovna.lf2.cuni.cz/studium/navody/prodlouzeni/prodlouzeni>

Dalším návodem, ke kterému vedou minimálně dvě cesty, je návod na prodloužení výpůjček. Dostat se k němu lze opět přes horní menu a otázky FQA, tak i přes studium v dolním menu, ale také přes *Služby* -> *Výpůjční služby* -> *Prodlužování výpůjček*. Tento návod je trochu ošemetný v tom, že jde o interaktivní video ve formátu SWF bez interaktivních prvků. Bohužel video není vnořeno do webové stránky (například jako v předchozích případech pomocí tagu `<object>`), ale po kliknutí na jeho odkaz se začne stahovat do počítače soubor SWF. Nejen, že při pokusu o jeho stažení prohlížeč uživatele varuje, že daný typ souboru může poškodit počítač, ale také méně znalý uživatel nemusí vědět, jak si takový soubor spustit. Soubor SWF lze totiž spustit v jakémkoli aktuálnějším prohlížeči, ale je potřeba to manuálně nastavit.

²¹ <https://knihovna.lf2.cuni.cz/studium/navody/zruseni-rezervace>

Samotné video je vytvořené opět prostřednictvím Adobe Captivate a je dlouhé 58 sekund, má 8 snímků a jedno textové okno. Tematicky se opět věnuje katalogu UK. Zvuk je tvořen pouze klikáním myši.

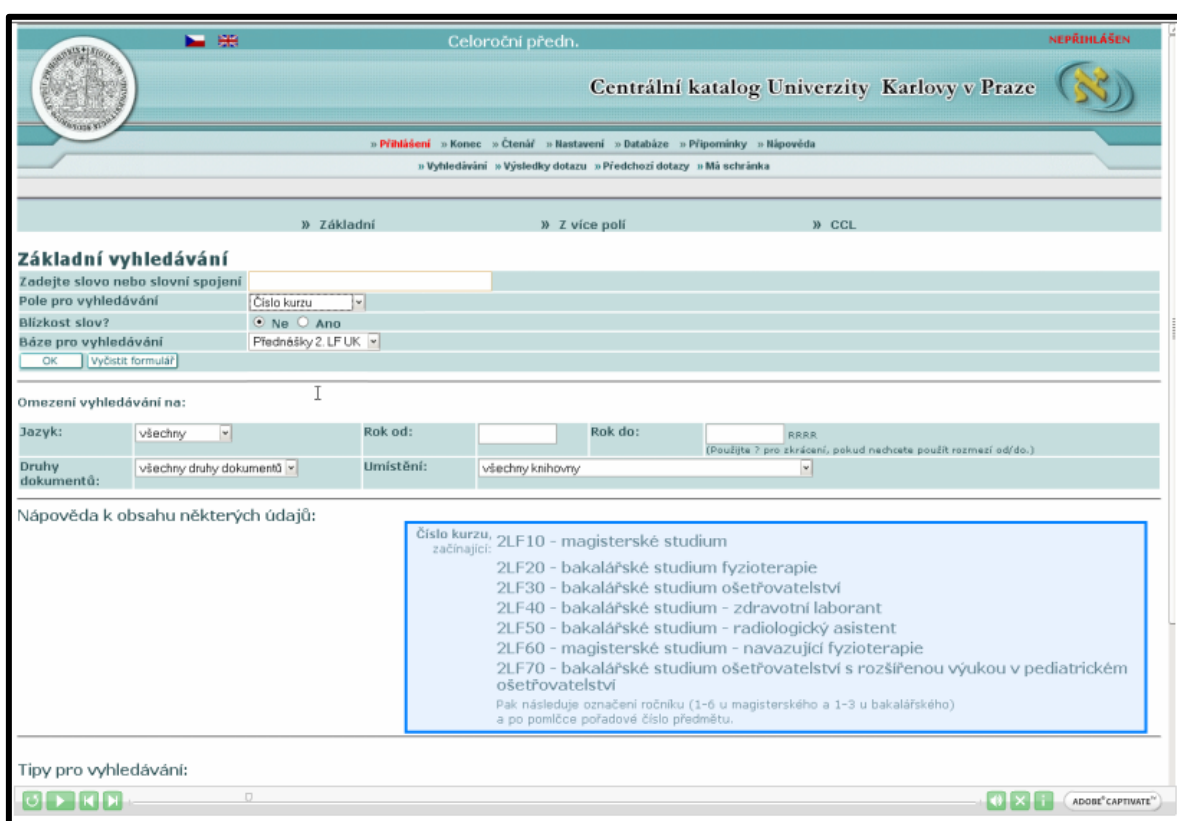
Obrázek 15 Ukázka videa Návod – prodloužení dokumentu Ústavu vědeckých informací 2. LF UK²²

6.4.5 Modul studijní literatury

<https://knihovna.lf2.cuni.cz/studium/navody>

Stejně jako návod na prodloužení dokumentu funguje i návod s názvem „Modul studijní literatury“. Pro jeho spuštění je potřeba jej stáhnout a pustit v prohlížeči. Video je dlouhé celkem 3 minuty a 54 sekund a obsahuje 9 textových polí v celkem 22 snímcích. Zvuk je opět tvořen pouze klikáním myši. Určeno je především studentům a ukazuje dva příklady, jak se dostat k literatuře, kterou studentům doporučují vyučující. Jednou jak si dokument fyzicky vypůjčit a druhý příklad se týká případu, když je dokument dostupný elektronicky. Ve videu se vyskytují dlouhé pauzy, ve kterých se pouze pohybuje myš. Bohužel se tyto nadbytečné pohyby myši, které jsou z uživatelského hlediska nepřívětivé, nedají přeskočit. Video pak může někomu připadat příliš zdlouhavé. Další možností pro zkrácení videa, by mohlo být jeho rozdělení na dvě části. Uživatel by se mohl podívat, jen na tu část návodu, která ho zajímá, nebo i na obě. Další problém z uživatelského hlediska je v tom, že uživatel podle názvu návodu „Modul studijní literatury“ nemusí úplně pochopit, co je vlastně obsahem a cílem tohoto návodu.

²² <https://knihovna.lf2.cuni.cz/studium/navody/prodlouzeni/prodlouzeni>

The screenshot displays the 'Centrální katalog Univerzity Karlovy v Praze' (Central Catalog of the University of Karlovy in Prague). The interface is in Czech. At the top, there is a navigation bar with links like 'Přihlášení', 'Konec', 'Čtenář', 'Nastavení', 'Databáze', 'Připomínky', and 'Nápověda'. Below this is a search bar with the text 'Zadejte slovo nebo slovní spojení'. To the right of the search bar is a dropdown menu for 'Číslo kurzu'. Below the search bar are two radio buttons for 'Blízkost slov?' (Proximity of words?) with options 'Ne' (No) and 'Ano' (Yes). Below these are two dropdown menus for 'Báze pro vyhledávání' (Search base) with options 'Přednášky 2. LF UK' and 'CCL'. There are 'OK' and 'Vymazat formulář' (Clear form) buttons. Below the search form is a section for 'Omezení vyhledávání na:' (Limit search to:). This section includes a 'Jazyk:' (Language) dropdown set to 'všechny' (all), a 'Rok od:' (Year from) and 'Rok do:' (Year to) fields, and a 'Druhy dokumentů:' (Document types) dropdown set to 'všechny druhy dokumentů' (all document types). Below this is a 'Nápověda k obsahu některých údajů:' (Help with the content of some data:) section. This section contains a list of courses with their titles and descriptions. The list includes: 'Číslo kurzu, začínající: 2LF10 - magisterské studium', '2LF20 - bakalářské studium fyzioterapie', '2LF30 - bakalářské studium ošetrovatelství', '2LF40 - bakalářské studium - zdravotní laborant', '2LF50 - bakalářské studium - radiologický asistent', '2LF60 - magisterské studium - navazující fyzioterapie', and '2LF70 - bakalářské studium ošetrovatelství s rozšířenou výukou v pediatrickém ošetrovatelství'. Below the list is a note: 'Pak následuje označení ročníku (1-6 u magisterského a 1-3 u bakalářského) a po pomlčce pořadové číslo předmětu.' (Then follows the designation of the year (1-6 for master's and 1-3 for bachelor's) and after a comma the sequential number of the subject). At the bottom of the screenshot, there is a 'Tipy pro vyhledávání:' (Search tips:) section with a video player interface showing a play button and a progress bar.

Obrázek 16 Ukázka videa Modul studijní literatury Ústavu vědeckých informací 2. LF UK²³

6.4.6 Vyhledávání

<http://knihovna.lf2.cuni.cz/wp-content/upload/Katalog-vyhledavani-web.swf>

Dalším videem, které opět není vnořeno do stránky a nutí tedy uživatele si jej stáhnout je interaktivní video o vyhledávání v katalogu. Video je opět vytvořeno prostřednictvím Adobe Captivate a tentokrát obsahuje interaktivní prvky formou nutnosti kliknutí na vyznačené místo pro pokračování videa. Hlavním problémem však je, že tento prvek nikde není vysvětlen, takže se může stát, že uživatel, který nemá zkušenosti s interaktivními prvky ve videích, nemusí pochopit, že je to od něj vyžadováno. Tento nedostatek by se dal nahradit jedním textovým polem navíc, popřípadě Adobe Captivate má funkci skrytého pole pro případ, že uživatel klikne někam jinam, než má.

Vzhledem k tomu, že je tento návod interaktivní a délka zhlédnutí videa záleží na rychlosti jednotlivých uživatelů, nedá se přesně určit doba trvání. Zhruba nejkratší možná délka bez přeskakování kapitol je 8 minut. Video obsahuje 50 snímků a asi 25 textových

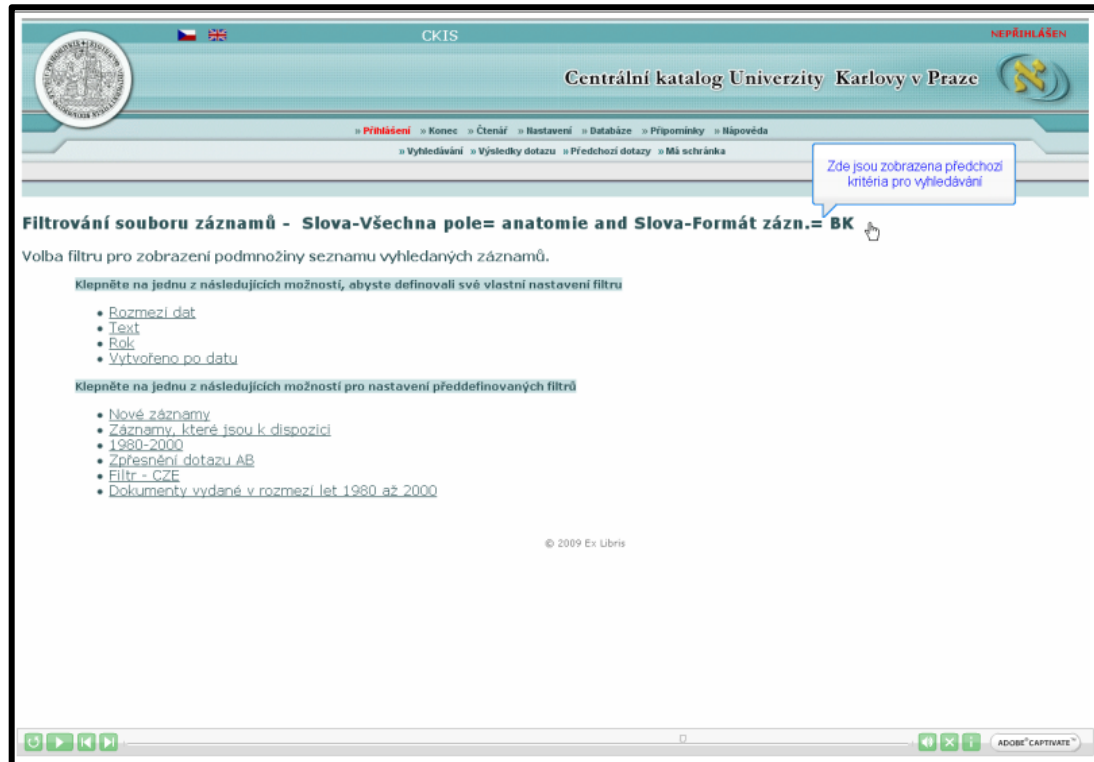
²³ <https://knihovna.lf2.cuni.cz/studium/navody>

polích, která bohužel nemají jednotný styl. Celkem se ve videu objevují tři různé styly textových objektů. Zvuková stopa je opět tvořena pouze zvuky klávesnice a myši.

Ve videu jsou již zmíněné oblasti pro kliknutí, aby video pokračovalo. Celkem jich je tam 18. Bohužel některé oblasti nejsou dostatečně velké, aby pokryly například celé tlačítko, takže je potřeba tuto neviditelnou oblast, která v momentě nutnosti kliknutí není vyznačená, hledat. Matoucí může být i moment, kdy se ve videu po uživateli vyžaduje, aby napsal nějaký hledaný výraz do vyhledávacího pole, ale není mu přesně naznačeno jaký. Po zapsání tohoto výrazu je také potřeba pro pokračování videa kliknout na OK, což ve videu také není vyznačené a video pak pokračuje s vyhledáváním úplně jiného výrazu, než uživatel napsal.

Interaktivní prvky videa umožňují přidat do videa v místě, kde se nachází text, tlačítko pokračovat. Uživatel pak může sám zvolit pokračování videa, po tom, co si v klidu přečte text, při čemž se nemusí stresovat, že mu něco podstatného unikne. Této možnosti však toto video nevyužívá.

Video je dostupné přes FAQ v otázce „*Jak si vypůjčit knihu*“ a přes *spodní menu hlavní stránky -> Studium -> Návod*y.

Obrázek 17 Ukázka videa Modul studijní literatury Ústavu vědeckých informací 2. LF UK²⁴

²⁴ <http://knihovna.lf2.cuni.cz/wp-content/upload/Katalog-vyhledavani-web.swf>

6.4.7 Podrobný a intuitivní návod pro práci s portálem EZProxy

<https://knihovna.lf2.cuni.cz/wp-content/upload/2010/03/shib.pdf>

Zajímavým návodem se jeví „Podrobný a intuitivní návod pro práci s portálem EZProxy“, který je ve formátu PDF, vzhledově vypadá jako prezentace, ale soubor PDF byl vygenerován z programu Microsoft Word 2010 v roce 2012. Návod je tvořen objekty, tvořenými obrázky a textovými poli s výrazným grafickým textem. Bohužel daný text není ve strojově čitelné podobě, takže ho nelze zkopírovat a zjistit počet znaků. Návod je však v rozsahu 8 tiskových stran a obsahuje 6 snímků obrazovky, 9 ilustračních obrázků a 2 hypertextových odkazy. Důležité informace na snímcích obrazovky jsou vyznačeny zelenými čtverečky a přechod mezi jednotlivými snímky zas zelenými šipkami.

Návod je dostupný ze záložky hlavního horního menu „Vzdálený přístup“. Odkaz na vzdálený přístup lze také nalézt na stránce „TOP databáze“. Bohužel zde není odkaz správný, takže po jeho otevření se objeví stránka „NOT FOUND“.

Obrázek 18 Náhled Podrobného a intuitivního návodu pro práci s portálem EZProxy Ústavu vědeckých informací 2. LF UK²⁵

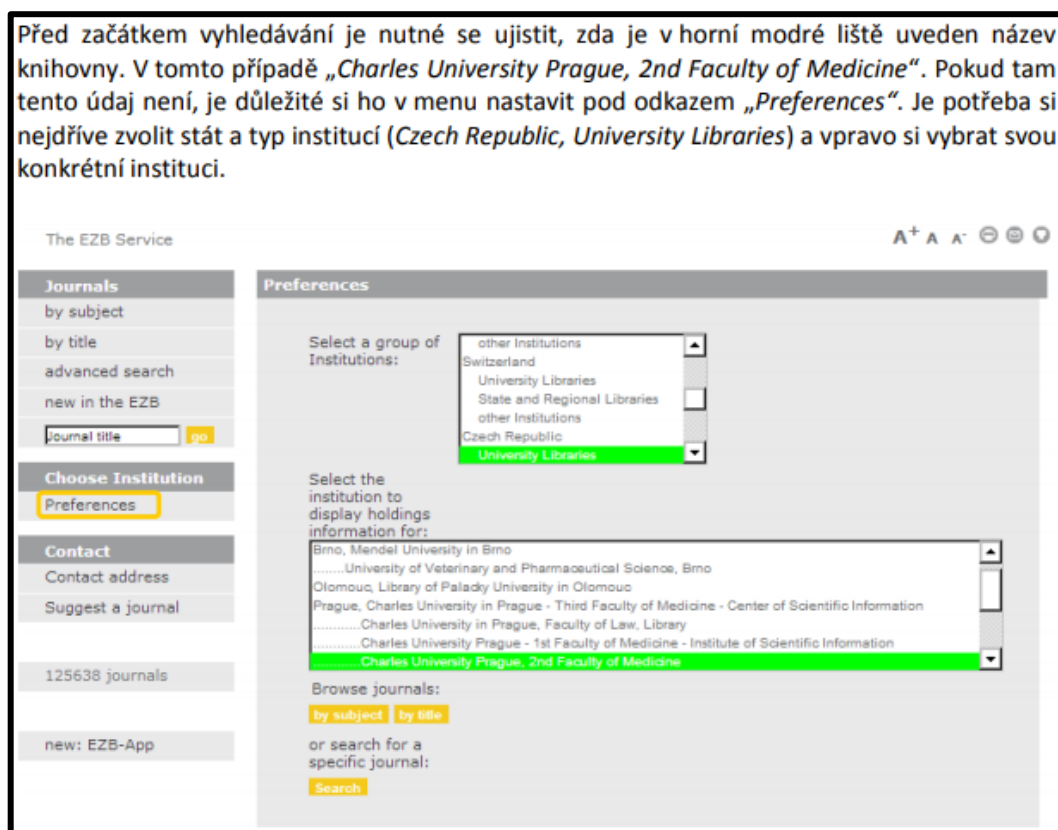
²⁵ <https://knihovna.lf2.cuni.cz/wp-content/upload/2010/03/shib.pdf>

6.4.8 Návod EZB – manuál ke stažení

<https://knihovna.lf2.cuni.cz/wp-content/upload/2013/06/EZB.pdf>

Návod EZB je dostupný ve formátu PDF ze dvou odkazů, které se oba nachází přímo u informací k EZB (*horní hlavní menu -> E-časopisy -> Zahraniční časopisy*). Soubor PDF byl uložen z programu Microsoft Office Word 2007. Návod obsahuje 13 snímků obrazovky, 7 ilustračních obrázků v podobě log a 4 447 znaků bez mezer a dlouhý je celkem 7 tiskových stran. Důležité informace jsou vyznačeny buď žlutou šipkou, nebo žlutým rámečkem. Zvolená barva možná ladí se záhlavím a některými tlačítky v náhledu, na druhou stranu se mezi nimi trochu ztrácí.

Mezi základní témata návodu patří: EZB, vyhledávání, rozšířené vyhledávání, režim prohlížení a nejdůležitější zdroje zahrnuté do EZB.

Obrázek 19 Náhled Návodu EZB Ústavu vědeckých informací 2. LF UK²⁶

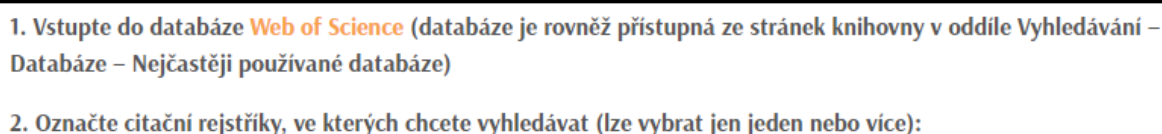
²⁶ <https://knihovna.lf2.cuni.cz/wp-content/upload/2013/06/EZB.pdf>

6.4.9 Vyhledávání citačních ohlasů v databázi WEB OF SCIENCE (WoS)

<https://knihovna.lf2.cuni.cz/publikacni-cinnost/citacni-ohlasy/vyhledavani-citacnich-ohlasu-v-databazi-web-of-science-wos>

Tento návod je formou textu vsazeného do těla webové stránky, kdy jednotlivé postupy jsou rozepsány v sedmi bodech. Obsahuje celkem 760 znaků bez mezer a 1 hypertextový odkaz a vejde se na 1 tiskovou stranu. Návod je umístěn v záložce citační ohlasy.

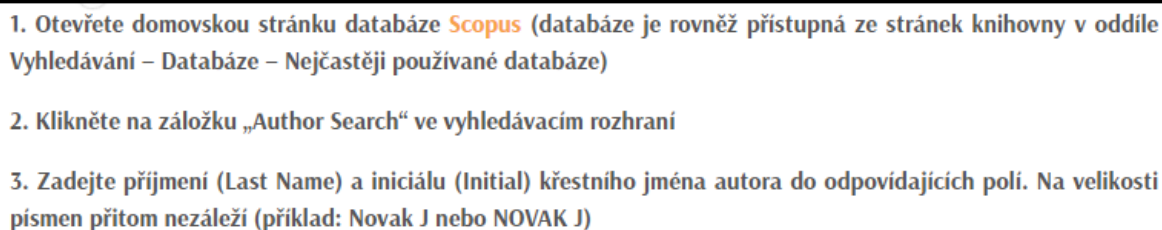
-
1. Vstupte do databáze **Web of Science** (databáze je rovněž přístupná ze stránek knihovny v oddíle Vyhledávání – Databáze – Nejčastěji používané databáze)
  2. Označte citační rejstříky, ve kterých chcete vyhledávat (lze vybrat jen jeden nebo více):

Obrázek 20 Náhled návodu Vyhledávání citačních ohlasů v databázi WEB OF SCIENCE Ústavu vědeckých informací 2. LF UK²⁷

6.4.10 Vyhledávání citačních ohlasů v databázi Scopus

<https://knihovna.lf2.cuni.cz/publikacni-cinnost/citacni-ohlasy/vyhledavani-citacnich-ohlasu-v-databazi-scopus>

Stejně jako předchozí, je i tento tutoriál je zpracován formou textu vsazenou do těla webové stránky, kdy jednotlivé postupy jsou rozepsány v deseti bodech. Obsahuje celkem 1 189 znaků bez mezer a 1 hypertextový odkaz a vejde se na 1 tiskovou stranu. Návod je umístěn v záložce citační ohlasy.

-
1. Otevřete domovskou stránku databáze **Scopus** (databáze je rovněž přístupná ze stránek knihovny v oddíle Vyhledávání – Databáze – Nejčastěji používané databáze)
  2. Klikněte na záložku „Author Search“ ve vyhledávacím rozhraní
  3. Zadejte příjmení (Last Name) a iniciálu (Initial) křestního jména autora do odpovídajících polí. Na velikosti písmen přitom nezáleží (příklad: Novak J nebo NOVAK J)

Obrázek 21 Náhled návodu Vyhledávání citačních ohlasů v databázi Scopus Ústavu vědeckých informací 2. LF UK²⁸

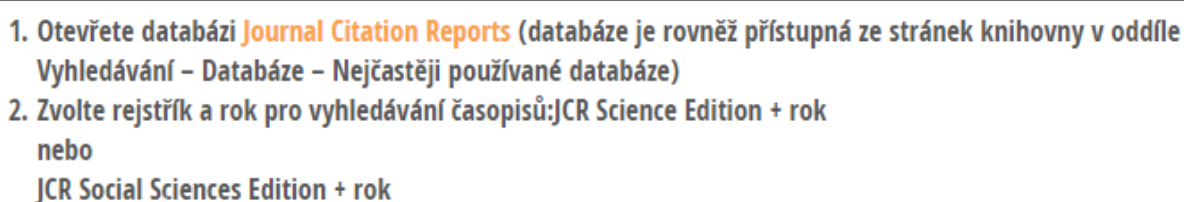
²⁷ <https://knihovna.lf2.cuni.cz/publikacni-cinnost/citacni-ohlasy/vyhledavani-citacnich-ohlasu-v-databazi-web-of-science-wos>

²⁸ <https://knihovna.lf2.cuni.cz/publikacni-cinnost/citacni-ohlasy/vyhledavani-citacnich-ohlasu-v-databazi-scopus>

6.4.11 Návod na vyhledání českých časopisů s impakt faktorem (IF) v databázi Journal Citation Reports (JCR)

<https://knihovna.lf2.cuni.cz/publikacni-cinnost/citacni-ohlasy/vyhledani-seznamu-ceskych-casopisu-s-impakt-faktorem-if-v-databazi-journal-citation-reports-jcr>

Stejně tak jako předchozí dva návody, je i tento vytvořen formou textu vsazenou do těla webové stránky, kdy jednotlivé postupy jsou rozepsány v sedmi bodech. Obsahuje celkem 800 znaků bez mezer a 1 hypertextový odkaz a vejde se na 1 tiskovou stranu. Návod je umístěn v záložce citační ohlasy.

-
1. Otevřete databázi **Journal Citation Reports** (databáze je rovněž přístupná ze stránek knihovny v oddíle Vyhledávání – Databáze – Nejčastěji používané databáze)
  2. Zvolte rejstřík a rok pro vyhledávání časopisů: JCR Science Edition + rok
nebo
JCR Social Sciences Edition + rok

Obrázek 22 Náhled Návodu na vyhledání českých časopisů s impakt faktorem v databázi Journal Citation Reports Ústavu vědeckých informací 2. LF UK²⁹

6.4.12 Návod pro vyhledávání relevantních informací pomocí nástroje Google

<https://knihovna.lf2.cuni.cz/wp-content/upload/navodgoogle.pdf>

Návod pro vyhledávání relevantních informací pomocí nástroje Google lze najít pouze přes vyhledávací okénko stránky, které se nachází v zápatí stránky. Samotná stránka spadá pod odkazy, které ovšem z hlavní stránky nejsou dohledatelné.

Návod je ve formátu PDF a byl vytvořen pomocí programu PDFCreator Version 0.9.2, takže není dohledatelné, v jakém programu vznikl. Dlouhý je na 8 tiskových stran a obsahuje 8 429 znaků bez mezer, 6 snímků obrazovky a 10 hypertextových odkazů. Důležité informace na snímcích jsou vyznačeny červeným kroužkem.

Návod sice obsahuje menu, ale to není v textu propojené odkazy, takže není možné se v souboru rychle přesouvat k vybraným problémům. Mezi hlavní téma návodu patří: co Google neumí, nejznámější služby Googlu, jednoduché vyhledávání, pro pokročilé, speciální syntaxe, originál Googlu.

²⁹

<https://knihovna.lf2.cuni.cz/publikacni-cinnost/citacni-ohlasy/vyhledani-seznamu-ceskych-casopisu-s-impakt-faktorem-if-v-databazi-journal-citation-reports-jcr>

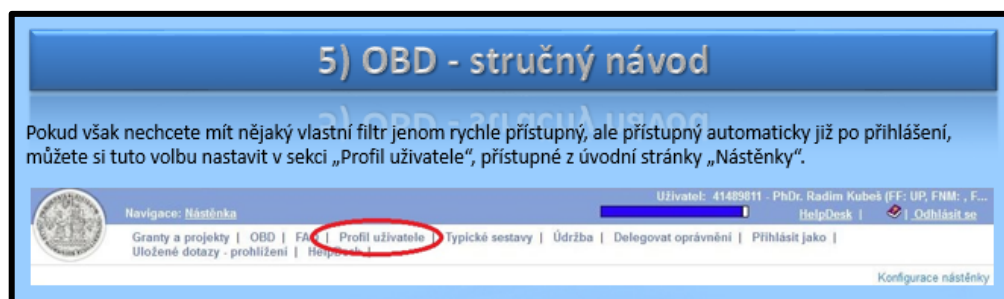

Obrázek 23 Náhled Návodu pro vyhledávání relevantních informací pomocí nástroje Google Ústavu vědeckých informací 2. LF UK³⁰

6.4.13 Návod na sběr dat

<https://knihovna.lf2.cuni.cz/wp-content/upload/2016/03/Navod-RIV16.pptx>

Návod na sběr dat je ve formátu PPTX, vytvořený v programu Microsoft Office PowerPoint. Na webových stránkách se nachází v oblasti *publikační činnosti* -> *sběr dat* -> *instrukce, pomůcky*. Obsahem je návod pro sběr výsledků výzkumu z roku 2016. Dlouhý je 31 tiskových stran. Obsahuje zhruba 25 000 znaků bez mezer, 30 snímků obrazovky, 3 tabulky, 2 ilustrační obrázky, 2 loga a 5 hypertextových odkazů. Významné informace na snímcích jsou vyznačeny červeným kolečkem. V prezentaci je také menu, ale bohužel není propojené hypertextovými odkazy s konkrétními snímky, na kterých se dané informace nachází. Tematicky je prezentace věnována: obecně o sběru RIV16, termín sběru, tři „zlaté“ zásady zadávání výsledků VaVaI, OBD - stručný návod.

Obrázek 24 Náhled Návodu na sběr dat Ústavu vědeckých informací 2. LF UK³¹

³⁰ <https://knihovna.lf2.cuni.cz/wp-content/upload/navodgoogle.pdf>

³¹ <https://knihovna.lf2.cuni.cz/wp-content/upload/2016/03/Navod-RIV16.pptx>

6.4.14 Přístup k plným textům prostřednictvím služby LinkOut

<https://knihovna.lf2.cuni.cz/wp-content/upload/2010/09/LINKOUT.pdf>

Návod pro uživatele služby LinkOut je ve formátu PDF, který byl vytvořen v programu Microsoft PowerPoint 2010. Umístěn je na stránkách pod záložkou „TOP databáze“ jako informace u databáze „PubMed + UVI 2LF UK fulltext“ a obsahuje 12 tiskových stran o 1569 znacích bez mezer. V prezentaci je 7 snímků obrazovky, 1 ilustrační obrázek a 1 hypertextový odkaz. Důležité informace jsou v textu vyznačeny oranžovým písmem a na snímcích pak oranžovým rámečkem / kolečkem nebo šipkou.

Mezi hlavní body prezentace patří: o službě LinkOut, vstup do PubMedu ze stránek ÚVI, zobrazení plného textu, propojení služby LinkOut s My NCBI, nastavení LinkOut jako filtru.

The screenshot displays a web application for searching PubMed. On the left, there is a sidebar with two bullet points: 'V záložce Browse/Search for PubMed Filters je nutné dohledat Department of Scientific Information.' and 'Po kliknutí na filtr UVI 2LF UK se vypíší pouze výsledky s přístupným plným textem, do kterého se uživatel dostane po kliknutí na ikonu UVI 2LF UK'. The main content area shows a search for 'barefoot running' on PubMed. The search results are displayed as a list of 114 items. A red box highlights the 'UVI 2LF UK (13)' filter option in the 'Filter your results' section. The interface also includes a 'Display Settings' section with options for 'Summary', '20 per page', and 'Sorted by Recently Added'. A 'Send to' section is also visible.

Obrázek 25 Náhled Návodu na sběr dat Ústavu vědeckých informací 2. LF UK³²

³² <https://knihovna.lf2.cuni.cz/wp-content/upload/2010/09/LINKOUT.pdf>

6.6 Univerzita Karlova v Praze - 3. lékařská fakulta - Středisko vědeckých informací 3. LF UK

<http://www2.lf3.cuni.cz/cs/pracoviste/svi/>

Středisko vědeckých informací 3. LF UK nemá vlastní webové stránky, ale stránka knihovny je součástí webových stránek 3. LF UK. To může způsobit komplikace při snaze vyhledání návodu prostřednictvím vyhledávacího okénka, protože mezi výsledky se zařadí všechny návody celé 3. LF UK. Samotné stránky 3. LF UK má již novější design, ale stránky střediska jsou stále v tom starším. Hlavní stránka samotné knihovny pak nemá žádné hlavní menu, ale pouze seznam různých odkazů, mezi nimiž není žádný návod, manuál či nápověda.

Návody jsou umístěny u konkrétních témat a označeny ikonou otazníku .

Obrázek 26 Náhled hlavní stránky Střediska vědeckých informací 3. LF UK³³

6.6.1 Návod pro uživatele z akademické obce 3. LF k elektronickým časopisům, EZB a přístupům

<http://www2.lf3.cuni.cz/cs/pracoviste/svi/e-journal/e-casopisy-2010.pdf>

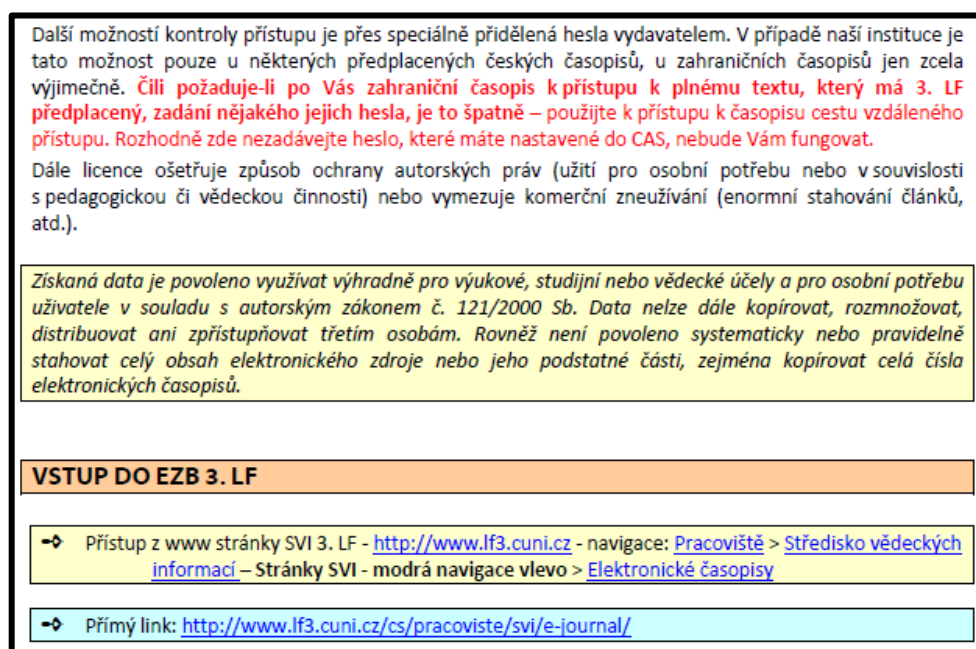
První návod lze najít v PDF dokumentu, který byl vytvořen za pomoci programu Adobe Distiller 8.1.0, což byl program, který byl součástí tiskárny pro vytváření PDF souborů (Adobe Distiller, 2001-). Není tedy jasné, v jakém programu samotný návod vznikl.

³³ <http://www2.lf3.cuni.cz/cs/pracoviste/svi/>

Ve vlastnostech tohoto dokumentu v pole titul je však „Microsoft Word - e-casopisy-2010.doc“, z toho lze usoudit, že tento dokument byl vytvořen v roce 2010 v programu Microsoft Word. Dle vlastností dokumentu byl také naposledy upravený v listopadu 2016. Celkem obsahuje 8 188 znaků bez mezer, 2 snímky obrazovky, 4 ilustrační obrázky, 1 logo a 7 hypertextových odkazů. Celkový rozsah dokumentu jsou 4 tiskové strany. Důležité informace jsou vyznačeny různými způsoby, některé informace v textu jsou pouze tučným písmem, jiné zas červenou barvou písma, Nechybí ani vyznačení podtržením textu s modrou barvou textu, což může uživatel snadno zaměnit za hypertextový odkaz. Některé informace jsou také zvýrazněny pomocí barevného rámečku. Vzhledem k množství použitých prvků pro vyznačení důležitých informací a množství textu působí návod nepřehledně.

Součástí návodu jsou informace, kde najít přehled všech dostupných plnotextových e-journals, informace o EZB, informace k licencím elektronických zdrojů, popis vstupu do EZB a jak s ním pracovat. V dokumentu tedy nejsou jen instrukce, ale i doplňující informace. Bohužel v něm chybí menu, které by umožnilo uživateli dostat se rychle k potřebné informaci.

Návod je dostupný na stránce s názvem „Portál elektronických časopisů 3. LF - EZB 3. LF“.

Obrázek 27 Náhled Návodu k elektronickým časopisům, EZB a přístupům Střediska vědeckých informací 3. LF UK³⁴

³⁴ <http://www2.lf3.cuni.cz/cs/pracoviste/svi/e-journal/e-casopisy-2010.pdf>

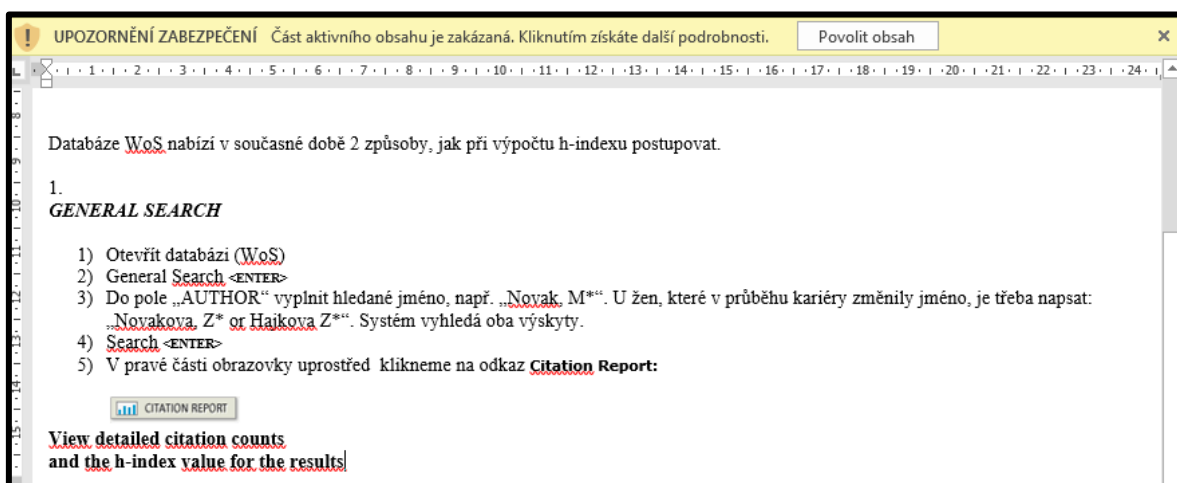
6.6.2 Návod na vypracování základní tabulky pro stanovení H-indexu z WOS

http://www2.lf3.cuni.cz/cs/pracoviste/svi/vedec/h-index/navod_na_vypracovani_tabulky_h-index.doc

Návod na vypracování základní tabulky pro stanovení H-indexu z WOS se nachází na stránce s názvem „*Hirschův index (H-index)*“ a je ve formátu souboru DOC. Tento formát nelze zobrazit tak jako v PDF přímo v prohlížeči. Chce-li si ho uživatel prohlédnout, musí si jej stáhnout. To s sebou nese určitá rizika, protože aktivní obsah může obsahovat viry a jiná bezpečnostní rizika (Typy aktivního obsahu v souborech, 2017). Další problém se zobrazením dokumentu mohou mít uživatelé, kteří nemají Microsoft Word. Samozřejmě nejen Microsoft Word umí otevřít dokumenty typu DOC, existují i jiné programy, ale může se stát, že při otevření dokumentu v alternativním programu dojde k přeformátování stylu v dokumentu, popřípadě k rozhození textu. Dokument byl vytvořen a naposledy upraven v roce 2007.

Dokument je v rozsahu 3 tiskových stran a obsahuje 2 641 znaků bez mezer a 2 snímky obrazovky. Důležité informace jsou vyznačeny tučným písmem i podtržením.

Návod obsahuje základní informace o Hirschově indexu, general search a author finder.

Obrázek 28 Náhled Návodu na vypracování základní tabulky pro stanovení H-indexu z WOS

Střediska vědeckých informací 3. LF UK³⁵

³⁵

http://www2.lf3.cuni.cz/cs/pracoviste/svi/vedec/h-index/navod_na_vypracovani_tabulky_h-index.doc

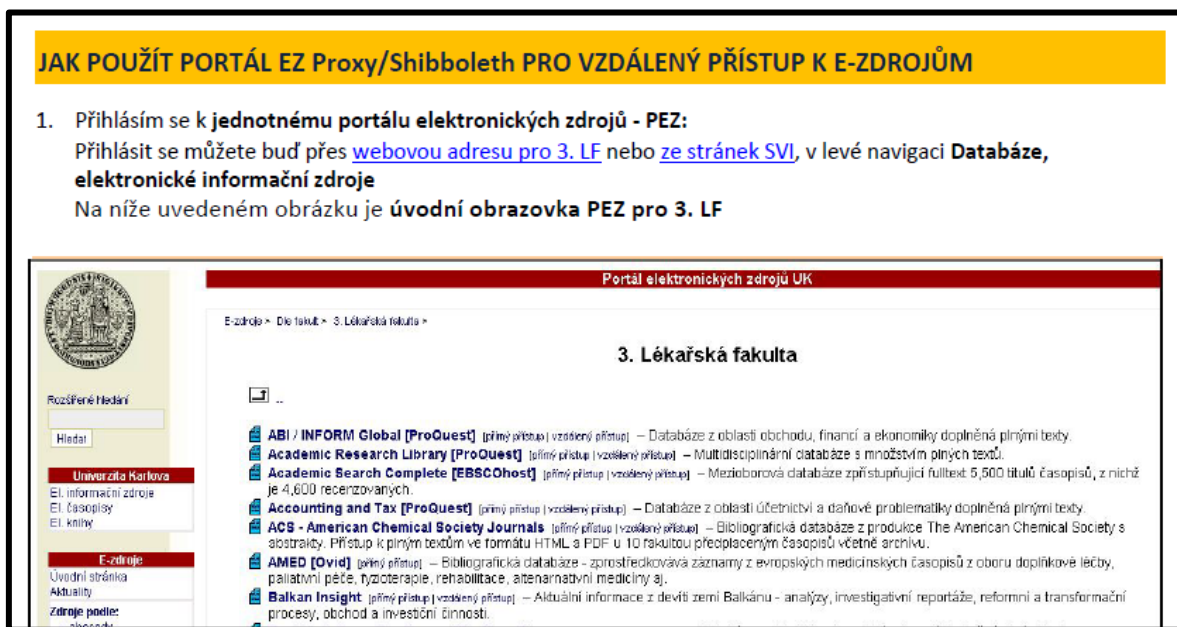
6.6.3 Jak se připojím na elektronické zdroje - z domova, FNKV nebo z jiné sítě - EZ Proxy a portál PEZ

http://www2.lf3.cuni.cz/cs/pracoviste/svi/oneolog/2014_PEZ-navodPDF.pdf

Tento návod je dostupný na stránce s názvem „Zahraniční elektronické knihy přístupné přes speciální databáze“ a také na „Jak se dostanu na e-zdroje z domova či z jiné než fakultní sítě“. Je ve formátu PDF a opět byl do tohoto formátu převeden pomocí programu Acrobat Distiller, takže není jisté, v jakém programu byl tento návod vytvořen. Vzhledem k tomu, že v titulu tohoto dokumentu je napsáno „Microsoft Word - 2014_PEZ-navod.docx“, můžeme soudit, že tento dokument byl vytvořen v roce 2014 v programu Microsoft Word.

Obsahuje celkem 3 tiskové strany, 2 453 znaků bez mezer a 4 snímky obrazovky. Ke zvýraznění je použit tučný text nebo modré písmo s podtržením, které opět vypadá jako hypertextový obsah, ale ve skutečnosti jím není. Ve snímcích obrazovky jsou pak použity nevýrazné modré čtverce pro vyznačení důležitých informací.

Návod obsahuje kapitoly jako: popis systémů, podmínky použití systému EZ Proxy/Shibboleth pro vzdálený přístup, jak použít portál EZ Proxy/Shibboleth pro vzdálený přístup k e-zdrojům, jak nejlépe na vyhledávání plných textů konkrétního článku.

Obrázek 29 Náhled návodu Jak se připojím na elektronické zdroje Střediska vědeckých informací

3. LF UK³⁶

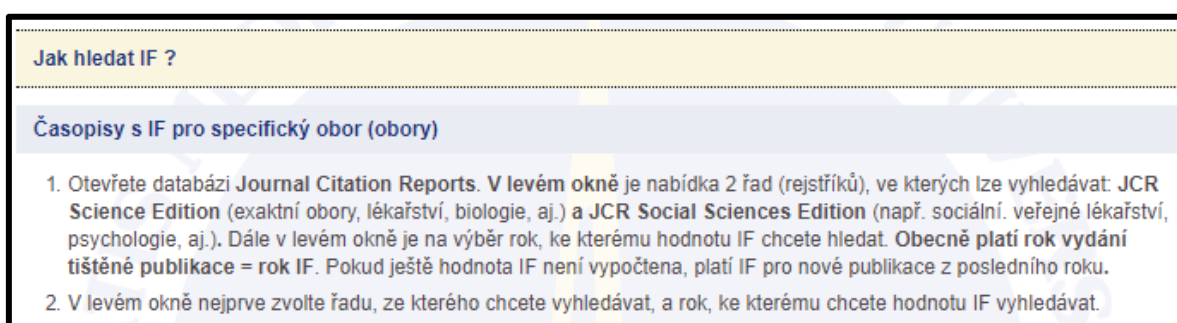
³⁶ http://www2.lf3.cuni.cz/cs/pracoviste/svi/oneolog/2014_PEZ-navodPDF.pdf

6.6.4 Jak vyhledat IF podle oborů, konkrétní časopis

<http://www2.lf3.cuni.cz/cs/pracoviste/svi/vedec/if/jak-hledat-if.html>

Návod Jak vyhledat IF podle oborů, konkrétní časopis je dostupný na stránce s názvem „Vyhledání Impakt faktoru časopisů, vyhledání impaktovaných časopisů z oboru - databáze WOS (JCR)“. Jde o text vsazený do těla webové stránky. Obsahuje dvě části a to Časopisy s IF pro specifický obor (obory) a České časopisy s IF celkem o 1 675 znacích bez mezer. Jednotlivé pokyny jsou pak popsány v bodech. Pro vyznačení důležitých informací je využito tučné písmo. Návod se vejde na 1 tiskovou stranu a poslední úprava byla provedena v roce 2011.

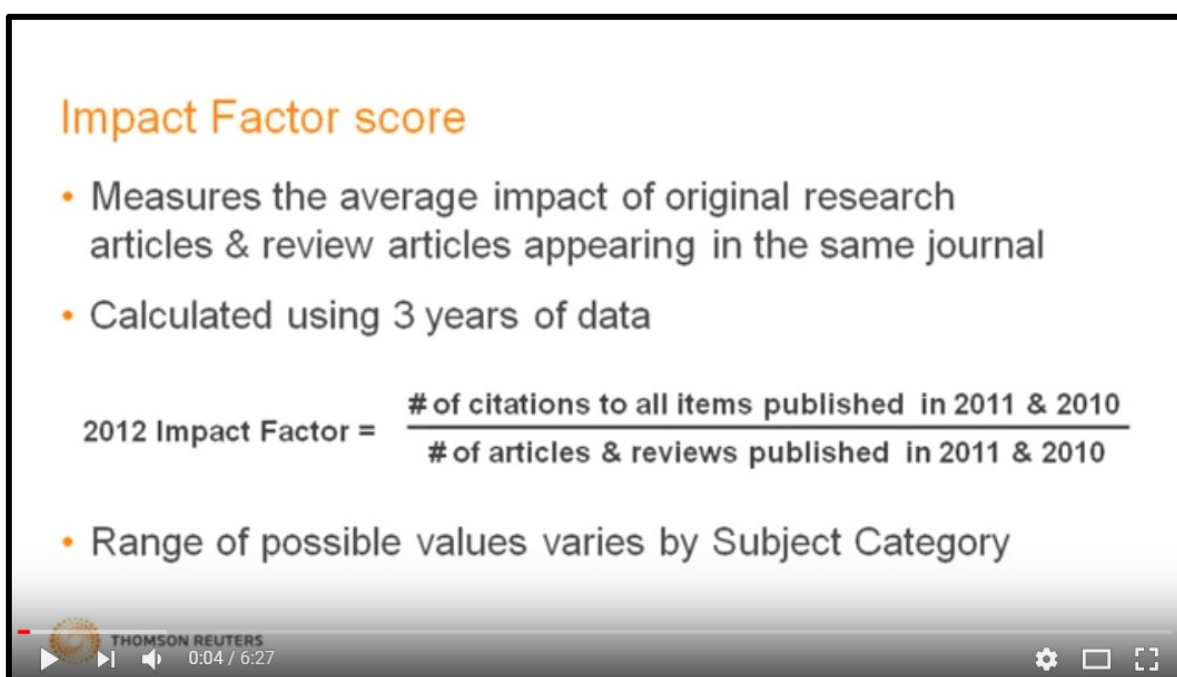
Obrázek 30 Náhled návodu Jak vyhledat IF podle oborů konkrétní časopis Střediska vědeckých informací 3. LF UK³⁷

6.6.5 Tutoriál týkající se Journal Citation Reports firmy Thompson

<https://youtu.be/UB-DEn19lrk>

Tento návod je ve formě videa uloženého na YouTube. Video není vnořené pomocí tagu <iframe> ve stránce, ale vede k němu pouze odkaz, který je dostupný ze stránky s názvem „Vyhledání Impakt faktoru časopisů, vyhledání impaktovaných časopisů z oboru - databáze WOS (JCR)“. Vzhledem k tomu, že video pochází z kanálu Web of Science Training, bude v analýze zařazeno do tutoriálů z externích zdrojů.

³⁷ <http://www2.lf3.cuni.cz/cs/pracoviste/svi/vedec/if/jak-hledat-if.html>

Obrázek 31 Náhled videa Tutoriálu týkající se Journal Citation Reports firmy Thompson Střediska vědeckých informací 3. LF UK³⁸

6.6.6 Informační leták firmy Thompson k databázi Journal Citation Report - jak se vyhledá, jaká data v ní najdete

<http://www2.lf3.cuni.cz/cs/pracoviste/svi/vedec/if/JCR-letak.pdf>

Odkaz na tutoriál je na stránce s názvem „Vyhledání Impakt faktoru časopisů, vyhledání impaktovaných časopisů z oboru - databáze WOS (JCR)“ a ačkoli je dokument dostupný z URL adresy knihovny, jeho autorem je společnost Thomson Reuters. Stejný tutoriál v anglickém jazyce lze najít na stránce <http://wokinfo.com/media/pdf/qrc/jcrqrc.pdf>. Tento tutoriál bude započítán k tutoriálům z externích zdrojů.

³⁸ <https://youtu.be/UB-DEn19lrk>

Obrázek 32 Náhled informačního letáku s návodem jak se vyhledává v databázi Journal Citation Report ze stránek Střediska vědeckých informací 3. LF UK³⁹

6.7 Univerzita Karlova v Praze - Lékařská fakulta v Plzni a Fakultní nemocnice Plzeň - Středisko vědeckých informací LF UK a knihovna FN

<http://www.lfp.cuni.cz/svi/cze/index.asp>

Na webových stránkách Střediska vědeckých informací LF UK a knihovny FN není žádná centralizovaná stránka s návody. Na úvodní stránce lze najít dva návody a to: „Návod na přihlašování do EIZ“ a „návod, jak postupovat pro zařazení časopisu do databáze Scopus“. Další instrukce se dají najít pod záložkou katalog nebo také na stránce e-learning. Jiné tutoriály se na stránkách nepodařilo nalézt, a to ani prostřednictvím googlovského operátoru „site:“, který umožňuje vyhledávání v rámci jedné domény (Upřesnění vyhledávání na webu, 2017).

³⁹ <http://www2.lf3.cuni.cz/cs/pracoviste/svi/vedec/if/JCR-letak.pdf>

Obrázek 33 Náhled hlavní stránky Střediska vědeckých informací LF UK a knihovny FN⁴⁰

6.7.1 Návod na přihlašování do EIZ

<http://www.lfp.cuni.cz/svi/cze/vzdaleny-pristup.asp>

Návod se nachází pod záložkou „Zaměstnancům/Studentům“, ale dostat se k němu dá i přes „rychlý přehled“ na pravé straně hlavní stránky. Je ve formátu text, který je vložen přímo do těla stránky. Obsahuje celkem 2 572 znaků bez mezer, 1 ilustrační obrázek a 4 hypertextové obrázky. Důležité body jsou vyznačeny červenou nebo hnědou barvou textu. Návod je v rozsahu 2 tiskových stran a má celkem 5 bodů. Stránka byla publikována v roce 2014.

Obrázek 34 Náhled Návodu na přihlašování do EIZ Střediska vědeckých informací LF UK a knihovny FN⁴¹

⁴⁰ <http://www.lfp.cuni.cz/svi/cze/index.asp>

⁴¹ <http://www.lfp.cuni.cz/svi/cze/vzdaleny-pristup.asp>

6.7.2 Návod, jak postupovat pro zařazení časopisu do databáze Scopus

<https://cz.elsevier.com/za%C5%99azen%C3%AD-%C4%8Dasopisu-do-datab%C3%A1ze-scopus>

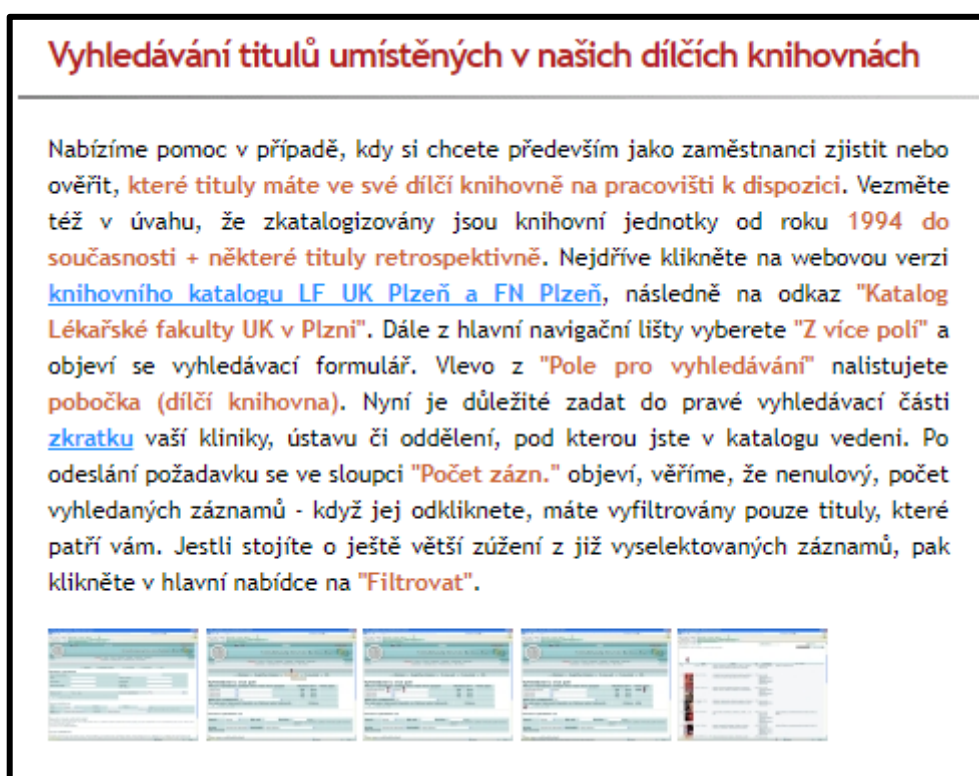
Jde o návod z externího zdroje, konkrétně se nachází na stránkách Elsevieru. Bude započítán do celkového počtu odkazů na tutoriály z externích zdrojů.

6.7.3 Katalog

<http://www.lfp.cuni.cz/svi/cze/katalog.asp#prodluzovani>

Pod záložkou „*Katalog*“ se nacházejí instrukce pro používání katalogu UK. Celkem obsahuje 3 základní téma: jak si prodlužovat výpůjčky samostatně, vyhledávání titulů umístěných v našich dílčích knihovnách, funkce citace v katalogu. Jde o návod ke stejnému katalogu, jako v již zmíněných tutoriálech knihoven UK. Návod obsahuje 1 944 znaků bez mezer a 4 hypertextové odkazy. Stránka byla publikována v roce 2006.

U tématu vyhledávání titulů umístěných v našich dílčích knihovnách je také 5 snímků obrazovky. Snímky jsou na stránce pouze v miniaturách a pro jejich zobrazení je potřeba na ně kliknout, čímž se ovšem překryje text návodu. Na obrázcích jsou vyznačená čísla, pravděpodobně místa, do kterých je potřeba kliknout a daná čísla mají naznačit postup. Problém je, že tento postup není očíslován v textu.

Obrázek 35 Náhled návodu pro používání katalogu Střediska vědeckých informací LF UK a knihovny FN⁴²

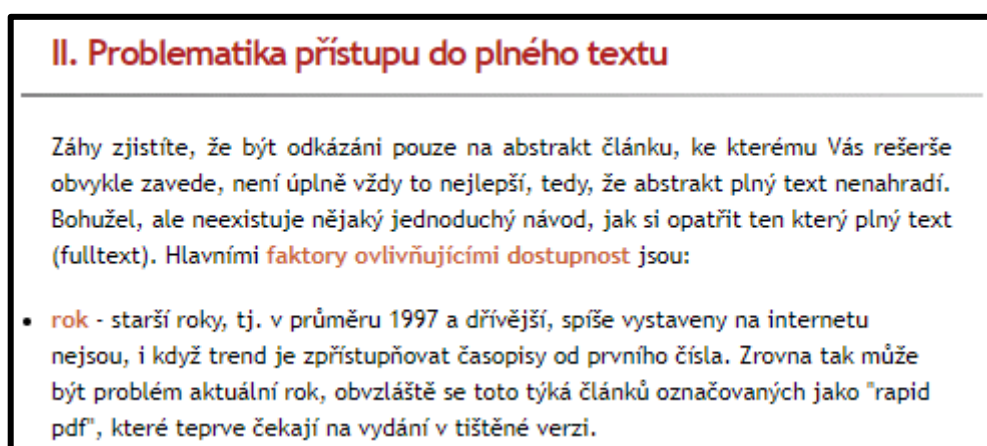
6.7.4 Návod, jak se dostat od rešerše k plnému textu

<http://www.lfp.cuni.cz/svi/cze/reserse-plny-text.asp>

Návod vysvětluje, jak se dostat k plnému textu z údajů, které uživatelé dostanou v rešerších. Spíše než o konkrétní postup jde o soubor rad, které mohou uživateli při hledání pomoci. Jde o text zasazený do těla stránky. Návod celkem obsahuje 5 kapitol: rešerše, problematika přístupu do plného textu, "problematický" PubMed, plný text a jak s ním správně nakládat, co to je a k čemu se hodí DOI? Skládá se z 3 630 znaků a 12 hypertextových odkazů. Důležité informace jsou vyznačeny hnědou barvou textu.

Návod se opět nachází pod záložkou „Zaměstnancům/Studentům“. Nepodařilo se dohledat datum publikování webu. První archivovaná verze stránky na Webarchivu je z roku 2016, ale to nemusí jít o rok publikování.

⁴² <http://www.lfp.cuni.cz/svi/cze/katalog.asp#prodruzovani>

Obrázek 36 Náhled návodu jak se dostat od rešerše k plnému textu Střediska vědeckých informací LF UK a knihovny FN⁴³

6.7.5 Tutoriály formou prezentací

<http://www.lfp.cuni.cz/svi/cze/elearning.asp>

Zatím jsou na stránkách odkazy na 4 tutoriály vytvořené prostřednictvím online cloudové služby Prezi. Nacházejí se pod záložkou „Zaměstnancům/Studentům“ v „e-learningových kurzech“, což ztěžuje jejich vyhledání, protože tento název nenaznačuje, že jde o tutoriály. Odkazy na tutoriály vedou na externí stránky Prezi. Tato služba umožňuje vložit pomocí embedu prezentaci přímo do těla webu stránky, čehož autoři tutoriálů bohužel nevyužili. Nové prezentace jsou také přidávány na Facebookovu stránku Střediska vědeckých informací LF UK a knihovny FN. Všechny jsou vytvořené ve stejném stylu. Výhodou tohoto formátu je, že dané tutoriály lze spustit v jakémkoli novějším prohlížeči.

Prezi nefunguje na principu slidů, ale jednoho velkého plátna, po kterém se lze jednoduše posouvat (Hrkal, 2011). Výhodou prezentací Prezi je možnost se flexibilně pohybovat celou prezentací. Nechybí ani možnost si konkrétní detailní prohlížení jednoduše ještě více přiblížit nebo oddálit.

Název a odkaz	Rok	Počet posunů / tiskových stran	Počet znaků bez mezer	Počet snímků obrazovky	Počet ilustračních obrázků	Počet odkazů
Služby SVI LFP UK pro studenty	9/2017	16	1 025	1	7	10
OBD, hodnocení vědy	11/2017	30	4 018	16	6	5

⁴³ <http://www.lfp.cuni.cz/svi/cze/reserse-plny-text.asp>

Personální identifikátory	12/2017	6	990	0	2	0
Vyhledáváme odborné informace – lekce hygiena	12/2017	18	1 294	5	0	5

Tab.: Parametry jednotlivých tutoriálů vytvořených prostřednictvím Prezi Střediskem vědeckých informací LF UK a knihovnou FN

6.7.6 Impakt Faktor

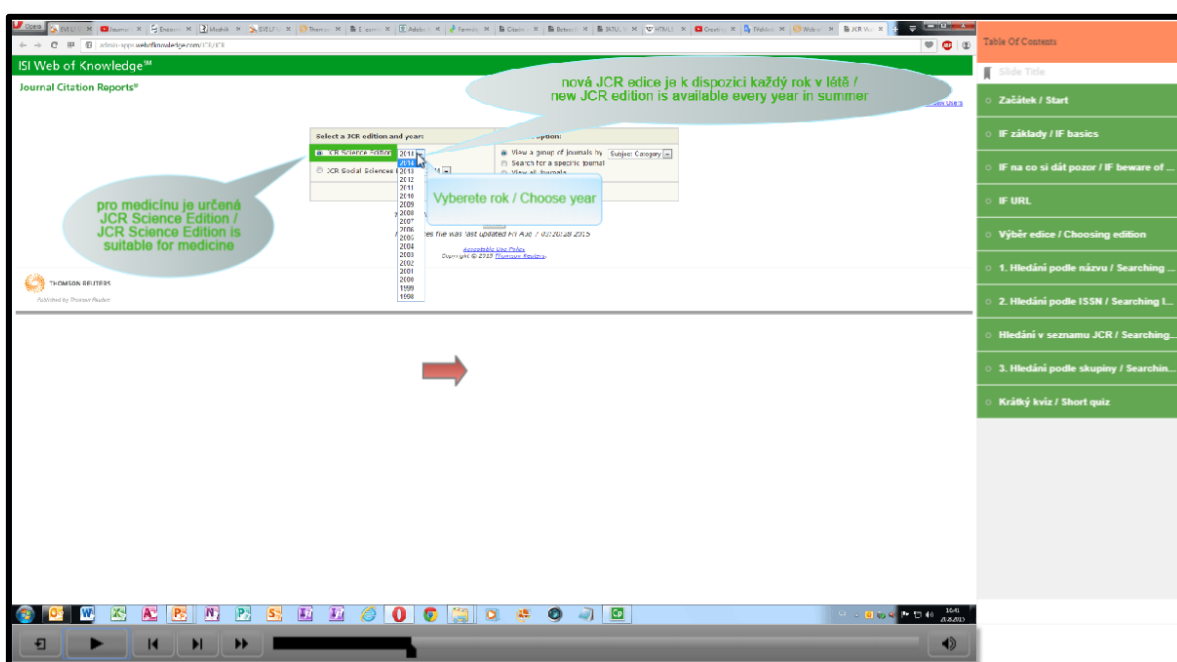
<http://www.lfp.cuni.cz/svi/cze/elearning/IF/index.html>

Stejně jako tutoriály vytvořené pomocí služby Prezi, se i tento tutoriál nachází pod záložkou „Zaměstnancům/Studentům“ jako „e-learningové kurzy“. Vytvořen je pomocí programu Adobe Captivate 8 a obsahuje interaktivní prvky. Poslední úpravy stránky proběhly v roce 2015. Součástí tutoriálu je i proklikávací menu, které umožňuje uživatelům posouvat se tutoriálem podle vlastní potřeby. V menu je 10 základních kapitol: začátek, IF základy, IF na co si dát pozor, IF URL, výběr edice, 1. hledání podle názvu, 2. hledání podle ISSN, hledání v seznamu JCR, 3. hledání podle skupiny, krátký kvíz.

Návod je ve formátu HTML, takže není problém ho spustit v jakémkoli aktuálním prohlížeči a není k tomu potřeba Flash Player. Video je složeno z 3 základních částí, první jsou tabulky s informacemi, druhou částí je video obrazovky a třetí je opakovací interaktivní kvíz. Součástí kvízu jsou 4 otázky a vyhodnocení. Bohužel odpoví-li uživatel špatně, video nedovolí pokračovat, takže konečné vyhodnocení o ničem nevypovídá, protože kvíz nemůže mít jiný výsledek, než že jsou všechny otázky správně zodpovězeny.

Interaktivní video se dá nejrychleji zhlédnout za 4 minuty. Tutoriál se skládá ze 43 snímků a obsahuje text jak v češtině, tak angličtině, 4 hypertextové odkazy a kromě interaktivního menu taky 7 interaktivních šipek, které bohužel umožní pouze další přehrávání videa. Kromě kvízu, kde musí uživatel klikat na správné odpovědi ve videu, nejsou zahrnuté takové interaktivní prvky, které by mu umožnili si dané prostředí vyzkoušet. Nepočítáme-li kvíz, je ve videu celkem 24 textových polí. Důležité informace jsou pak ještě vyznačeny zelenými rámečky. Zvuk je tvořen pouze klikáním myši a klávesnice.

Obrázek 37 Náhled interaktivního tutoriálu na téma Impact Factor Střediska vědeckých informací LF UK a knihovny FN⁴⁴

6.8 Univerzita Karlova v Praze - Lékařská knihovna Lékařské fakulta UK v Hradci Králové (LF UK v HK)

<https://www.lfhk.cuni.cz/lekarska-knihovna/>

Webové stránky Lékařské knihovny LF UK v HK jsou součástí Lékařské fakulta UK v Hradci Králové. Na stránkách není žádná záložka nebo odkaz k tutoriálům. Jednotlivé tutoriály jsou pak u konkrétních témat. Celkem lze na stránkách najít 9 tutoriálů ze 7 toho vede na externí zdroje:

- Metodický návod ORCID
(<https://knihovna.cuni.cz/rozcestnik/identifikatory/zakladni-informace/>)
- Metodický návod ResearcherID
(<https://knihovna.cuni.cz/rozcestnik/identifikatory/researcherid/>)
- Metodický návod Scopus Autor ID
(<https://knihovna.cuni.cz/rozcestnik/identifikatory/scopus-author-id/>)
- EZproxy návod (<https://ezproxy.cuni.cz/ONELOG-14.html>)
- Thieme Ebook Library
(<https://www.youtube.com/watch?v=2m5GDTtee5E&feature=youtu.be>)

⁴⁴ <http://www.lfp.cuni.cz/svi/cze/elearning/IF/index.html>

- Citační manažer EndNote (<http://endnote.com/support/online-user-manual/x7>
a http://clarivate.libguides.com/endnote_training/home)

Další dva návody jsou pak sice umístěny na stránkách knihovny, ale jsou vytvořené společností Albertina icome Praha s.r.o. Jde o návod na stahování knih z Thieme Ebook Library (<https://www.lfhk.cuni.cz/Fakulta/Organizacni-struktura/Domaci-stranky/Lekarska-knihovna/E-knihy/1575-letak-thieme.aspx/>) a návod k rozhraní OvidSP (<https://www.lfhk.cuni.cz/Fakulta/Organizacni-struktura/Domaci-stranky/Lekarska-knihovna/Databaze/Vyber-databazi/OvidSP-QRC-CZ-single.aspx/>)

Další návod, který je uložen na webové stránce knihovny, ale nebyl knihovnou vyroben, je k portálu UKAŽ ([https://www.lfhk.cuni.cz/Faculty/Organization-structure/Workplace-homepages/test/Aktuality/Vyhledavaci-sluzba-UKAZ-\(Discovery\)/EDS_UKAZ_Navod.aspx/](https://www.lfhk.cuni.cz/Faculty/Organization-structure/Workplace-homepages/test/Aktuality/Vyhledavaci-sluzba-UKAZ-(Discovery)/EDS_UKAZ_Navod.aspx/)). Stejný návod, ale s jiným umístěním, již byl popisován u návodů Ústavu vědeckých informací 1. LF UK a VFN.

6.8.1 Návod EZproxy

<https://www.lfhk.cuni.cz/Fakulta/Organizacni-struktura/Domaci-stranky/Lekarska-knihovna/E-knihy/EZ-Proxy-navod.aspx/>

Jediný návod, který je skutečně vytvořený knihovnou, je návod k vzdálenému přístupu mimo síť LF. Zajímavé je, že ze stránek knihovny se dá dostat k dvěma různým návodům. Jeden již zmiňovaný, vede ze záložky „databáze“ na externí webové stránky Ústavu výpočetní techniky UK, zatímco ze záložky „E-knihy“ a „Časopisy“ vede k PDF dokumentu uloženému na stránkách knihovny.

Dokument má rozsah 6 tiskových stran a neobsahuje žádný čitelný text, pouze 6 snímků obrazovky. Důležité informace na obrazovce jsou označeny červeným rámečkem. Dokument byl vytvořen z programu Microsoft Word 2010 v roce 2016.

Obrázek 38 Náhled návodu k vzdálenému přístupu Lékařské knihovny LF UK v HK⁴⁵

6.9 Univerzita Palackého v Olomouci (UP) - Knihovna Fakulty zdravotnických věd (FZV)

<https://www.knihovna.upol.cz/menu/pobocky/fzv/#c855>

Webová stránka Knihovny Fakulty zdravotnických věd je pouze jedna stránka, která je součástí webu UP. Neobsahuje tedy žádné podstránky. Má však menu, pomocí kterého je možné pohybovat se po celé délce stránky. Bohužel v tomto menu není položka návody. Jediný návod, který se na stránce knihovny nachází, je „Návod na přístup k E-knihám“ (https://www.knihovna.upol.cz/fileadmin/userdata/cm/knihovna/FZV/Navod_na_prístup_k_e-kniham.docx), který se nachází v oblasti „Další zdroje“.

Tento návod je formátu DOC a vznikl v roce 2015. Jak bylo zmíněno u „Návodu pro uživatele z akademické obce 3. LF k elektronickým časopisům, EZB a přístupům“, tento formát není příliš vhodný.

Návod má rozsah 6 tiskových stran a obsahuje 6 snímků obrazovky a 869 znaků bez mezer. Důležité informace jsou na snímcích vyznačeny červenými rámečky nebo šipkami a text je vyznačen podtržením. Obsah textu je stručně formulován do 6 bodů.

⁴⁵

<https://www.lfhk.cuni.cz/Fakulta/Organizacni-struktura/Domaci-stranky/Lekarska-knihovna/E-knihy/EZ-Proxy-navod.aspx/>

Obrázek 39 Náhled Návodu na přístup k E-knihám Knihovny Fakulty zdravotnických věd UP⁴⁶

6.10 Univerzita Palackého v Olomouci (UP) - Oborová knihovna Lékařské fakulty

<https://www.knihovna.upol.cz/menu/pobocky/lf/#c3790>

Oborová knihovna Lékařské fakulty má stejný princip webové stránky jako Knihovna Fakulty zdravotnických věd. Knihovna má dokonce na svých stránkách odkaz na stránky FZV ke stejnému „[Návodu na přístup k E-knihám](#)“.

Dvakrát je také na stránkách externí odkaz na připojení k WIFI (<https://www.knihovna.upol.cz/menu/pobocky/lf/>). Prvně ho lze nalézt v oblasti *Studovna časopisu* -> *Služby*, a podruhé pak v oblasti *Půjčovna lékařské literatury* -> *Služby*.

Za návod z externího zdroje se dá považovat PDF soubor s názvem „[Citační manažer CitacePRO](#)“, protože podle adresy tento dokument není přímo uložen na stránkách Oborové knihovny Lékařské fakulty.

Souborný katalog UP má vlastní nápovědu, která je propojena přímo k místu potřeby, ale přímo ze stránky knihovny k ní není žádný odkaz. (<http://library.upol.cz/arl-upol/cs/napoveda/?key=ssearch>)

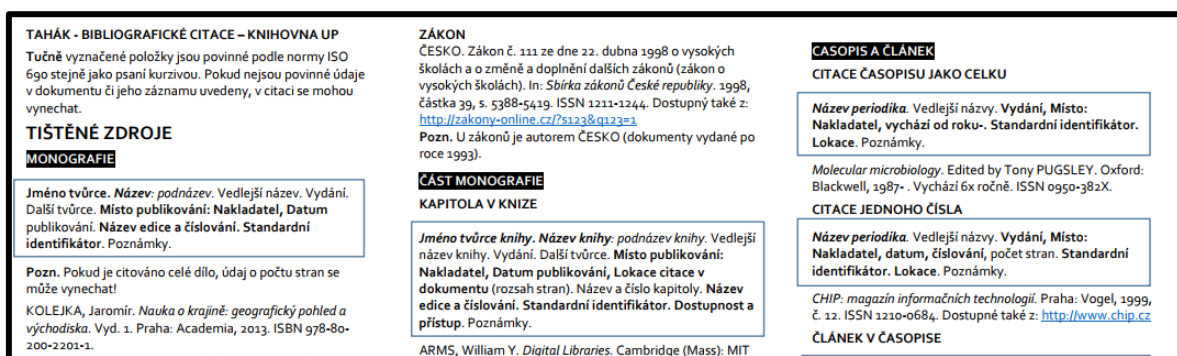
⁴⁶ <https://www.knihovna.upol.cz/menu/pobocky/fzv/#c855>

6.10.2 Jak citovat

https://www.knihovna.upol.cz/fileadmin/userdata/cm/knihovna/LF/Vzdelavani/Jak_citovat.pdf

Na stránkách knihovny je však uložen „*TAHÁK - BIBLIOGRAFICKÉ CITACE*“. Tento návod je ve formátu PDF a byl vytvořen za pomoci programu PDFCreator 2.1.2.0 v roce 2016. Má rozsah 2 tiskové strany a obsahuje 6 základních bodů: tištěná monografie, část tištěné monografie, tištěný časopis a článek, elektronické časopisy, části elektronických zdrojů a další elektronické zdroje. Dokument obsahuje celkem 8 358 znaků bez mezer, 19 hypertextových odkazů a 2 ilustrační obrázky. Důležité informace jsou zvýrazněny tučným písmem.

K návodu se lze dostat přes oblast *Užitečné odkazy -> Vzdělávání*.

Obrázek 40 Náhled návodu Jak citovat Oborové knihovna Lékařské fakulty⁴⁷

6.10.3 Vzorový postup rešerše

https://www.knihovna.upol.cz/fileadmin/userdata/cm/knihovna/LF/Vzdelavani/vzorovy_postup_reserse_zkraceny.pdf

Dalším návodem ve formátu PDF, který se nachází v oblasti vzdělávání je „*Vzorový postup rešerše*“. Dokument má rozsah 9 tiskových stran a obsahuje: příprava rešerše, rozšířené vyhledávání Google Scholar, vyhledávání prostřednictvím Jednotné informační brány, Medviku, Souborného katalogu ČR, e- zdrojů UP a databázi EBSCO. V dokumentu je celkem 6 438 znaků bez mezer, 15 snímků obrazovky a 7 hypertextových odkazů. Důležité body jsou v textu vyznačeny tučným písmem a na snímcích pak červenými rámečky.

⁴⁷ https://www.knihovna.upol.cz/fileadmin/userdata/cm/knihovna/LF/Vzdelavani/Jak_citovat.pdf

Návod neobsahuje žádné menu, které by usnadnilo orientaci a přístup k jednotlivým položkám. Dokument byl vytvořen pomocí programu Microsoft Word 2010 s poslední aktualizací v roce 2015.

Dalším vhodným online nástrojem je **Jednotná informační brána (JIB)**, díky níž lze prohledávat české i zahraniční články nebo knihy hromadně z několika desítek katalogů českých knihoven. Vstup je možná z této adresy: www.jib.cz.

Zadejme nyní do pole **Předmět** v pokročilém režimu pojmy: **hyperbar*** a **mozek OR hlava**, které budou spojeny logickým operátorem **AND**, tzn., že budou vyhledávány oba tyto pojmy (**hyperbar*** jako 1. pojem a **mozek OR hlava** jako 2. pojem) ve vzájemném kontextu. Přepneme se do sekce **České články**.

Obr. č.4: Zadání dotazu v JIB.

Obrázek 41 Náhled návodu Vzorový postup rešerše Oborové knihovna Lékařské fakulty UP⁴⁸

6.11 Knihovny s tutoriály z externích zdrojů

Některé knihovny nemají vlastní tutoriály, ale poukazují na tutoriály, které vytvořil někdo jiný. Mezi takové patří:

- školní knihovna Vyšší odborné školy ekonomické a zdravotnické a Střední školy Boskovice, příspěvková organizace, která má na svých stránkách mezi zajímavými odkazy například na tutoriály k tvorbě citací (<http://www.vassboskovice.cz/text/cs/skolni-knihovna.aspx>)
- Odborná knihovna Zdravotního ústavu, která má na svých stránkách manuál k ovládání katalogu ve slovenštině (<https://www.zuova.cz/Home/Page/knihovna>)

- Lékařská knihovna Krajské nemocnice T. Bati a.s. má na svých stránkách v užitečných odkazech návody k citacím a citovanosti (<http://www.kntb.cz/vybrane-odkazy-knihovna>)
- Lékařská knihovna Krajské nemocnice Liberec a.s. má na svých stránkách odkaz k instruktážnímu videu firmy Citace PRO
- Národní lékařská knihovna své tutoriály teprve připravuje. Na svých stránkách má zatím odkazy na tutoriály elektronických informačních zdrojů (<https://nlk.cz/zdroje/database/>)

7 Shrnutí výsledků analýzy

V analýze bylo celkem prozkoumáno 124 zdravotnických knihoven, z nichž webové stránky má pouze 70 knihoven. V tabulce níže je vidět porovnání počtu zdravotnických knihoven, který vychází z Adresáře knihoven a informačních středisek zdravotnických zařízení České republiky za rok 2016 a počtem knihoven, které mají své webové stránky.

Kategorie knihoven	Počet zdravotnických knihoven	Počet zdravotnických knihoven, které mají webové stránky
Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	11	11
Fakultní nemocnice	6	6
Nemocnice	49	30
Ostatní lůžková zařízení	7	7
Odborné léčebné ústavy	12	6
Hygienické stanice	3	2
Léčebné lázně	3	0
Vyšší a střední zdravotnické školy	27	8
Ostatní zařízení	6	6

Tab.: Porovnání existujících webových stránek zdravotnických knihoven

Většina knihoven má webové stránky organizace, již je součástí. Výjimkou je Národní lékařská knihovna.

7.1 Které skupiny zdravotnických knihoven nejvíce používají tutoriály?

Ze 70 knihoven, které mají webové stránky, vlastní tutoriály používá pouze 9 knihoven (detailní souhrnný přehled všech tutoriálů se nachází v příloze I). Jde tedy pouze o knihovny lékařských fakult, VŠ zařízeních a integrovaných pracovišť. Celkem se na stránkách těchto knihoven nachází 64 tutoriálů. V tabulce níže je uveden počet jednotlivých zdravotnických knihoven a tutoriálů, které se na jejich stránkách nacházejí. Největší počet tutoriálů na webových stránkách má Knihovna univerzitního kampusu MU.

Zdravotnické knihovny	Počet tutoriálů na jejich webových stránkách
Masarykova univerzita - Knihovna univerzitního kampusu	30
1. LF UK a VFN - Ústav vědeckých informací	2
2. LF UK - Ústav vědeckých informací	14
3. LF UK - Středisko vědeckých informací	4
Středisko vědeckých informací LF UK a knihovna FN	8
Lékařská knihovna LF UK v HK	1
Knihovna Fakulty zdravotnických věd UP	1

Oborová knihovna Lékařské fakulty UP	2
UK FaF - Středisko vědeckých a knihovnických informací	2

Tab.: Počet tutoriálů na webových stránkách zdravotnických knihoven

7.2 Jaké formy tutoriálů se nejvíce používají v zdravotnických knihovnách?

Nejvíce knihoven používá ve svých tutoriálech kombinaci textu a snímků obrazovky. Celkem tak lze nalézt 24 tutoriálů v celkem v 7 knihovnách. Nejvíce tutoriálů v této podobě má na svých stránkách Knihovna univerzitního kampusu MU (10).

Druhou nejvíce používanou formou pro tvorbu tutoriálů jsou interaktivní videa. Na stránkách třech zdravotnických knihoven existuje celkem 22 interaktivních videí. Opět nejvíce interaktivních videí má na svých stránkách Knihovna univerzitního kampusu MU (20).

Čtyři knihovny pak mají na svých stránkách tutoriály pouze v podobě textu a dvě knihovny používají screencasty. Jedna knihovna má tutoriál, který je složen pouze ze snímků obrazovky a jen jedna používá videa obrazovky bez interaktivních prvků.

Zdravotnické knihovny	Text / screenshot	Interaktivní videa	Text	Screencast	Videa obrazovky	Screenshot
Masarykova univerzita - Knihovna univerzitního kampusu	10	20	0	0	0	0
1. LF UK a VFN - Ústav vědeckých informací	2	0	0	0	0	0
2. LF UK - Ústav vědeckých informací	5	1	3	1	4	0
3. LF UK - Středisko vědeckých informací	3	0	1	0	0	0
Středisko vědeckých informací LF UK a knihovna FN	0	1	3	4	0	0
Lékařská knihovna LF UK v HK	0	0	0	0	0	1
Knihovna Fakulty zdravotnických věd UP	1	0	0	0	0	0

Oborová knihovna Lékařské fakulty UP	1	0	1	0	0	0
UK FaF - Středisko vědeckých a knihovnických informací	2	0	0	0	0	0
Celkem	24	22	8	5	4	1

Tab.: Formy tutoriálů ve zdravotnických knihovnách

7.3 Jakým způsobem jsou tyto formy tutoriálů umístěny na webových stránkách?

Jednotlivé formy tutoriálů se na webové stránky dají umístit pomocí různých formátů.

Celkem bylo nalezeno 21 interaktivních videí a 4 video obrazovky ve formátu SWF. Přímo v těle webové stránky je umístěno 22 videí. Našla se však i 3 videa, která si uživatel pro jejich spuštění musel stáhnout. Jak bylo uvedeno u konkrétních tutoriálů, formát SWF je zastaralý. Pro spuštění videí v tomto formátu je potřeba Adobe Flash Player a povolení přehrávání. V zařízeních s operačním systémem Android je pak taková instalace náročnější. Navíc v případech, kdy si uživatel musí tutoriál nejprve stáhnout, pak nemusí mít dostatečnou počítačovou gramotnost pro jeho spuštění. Pouze jediné interaktivní video bylo na webové stránky umístěno ve formátu HTML5 a tudíž k jeho spuštění není zapotřebí Adobe Flash Playeru. Všechna dostupná videa byla vytvořena pomocí programu Adobe Captivate.

Druhým nejrozšířenější způsob vkládání tutoriálů na webové stránky je pomocí dokumentu PDF a odkazu vedoucím k tomuto dokumentu. Tento formát byl použit u deseti tutoriálů, které obsahují text a snímky obrazovky. Jeden tutoriál vložený na webové stránky tímto stylem obsahuje pouze text a jeden pouze snímky obrazovky. Celkem bylo tímto způsobem na web umístěno 12 tutoriálů. Ve všech zjištěných případech byly tutoriály vytvářeny pomocí programu Microsoft Word. Největší výhodou formátu PDF je, že je nezávislý na softwaru, hardwaru i operačním systému a lze do něj vkládat hypertextové odkazy a tlačítka, pole formulářů, zvuk či video (Co je PDF?, ©2017).

Zaznamenány však byly také 3 příklady, kdy tutoriály byly na web umístěny ve formátu DOC, DOCX a PPTX. Tyto formáty jsou pro vkládání tutoriálů na web nevhodné. Nejen, že jejich pro jejich otevření si je uživatel musí stáhnout a podstoupit tak

bezpečnostního riziko, ale zároveň může mít problém i s jejich otevřením, pokud nevlastní balíček programů Microsoft Office.

Našly se také 4 tutoriály, které byly vytvořeny pomocí služby Prezi. Tato služba umožňuje umístění tutoriálů přímo do těla stránky, ale této možnosti v těchto případech nebylo využito.

7.4 Jaký je rozsah tutoriálů?

Rozsah tutoriálů lze u různých forem určit různými způsoby.

7.4.1 Text a screenshot

U tutoriálů obsahující kombinaci textu a snímků obrazovky se rozsah dá určit pomocí počtu tiskových stran, počtu znaků bez mezer a počtu snímků obrazovky. Nejdelším byl tutoriál s názvem „*Jak pracovat se systémem pro zkvalitňování akademických prací Turnitin (studijní materiály v Moodle)*“, na 19 tiskových stranách obsahuje 26 snímků obrazovky a 3 986 znaků bez mezer. Nejde však o tutoriál s největším počtem znaků. Ten se jmenoval „*Návod pro vyhledávání relevantních informací pomocí nástroje Google*“ a obsahoval 8 429 znaků bez mezer a jen 6 snímků obrazovky a celkem se vešel na 8 tiskových stran.

Nejmenší tutoriál byl o bezdrátovém připojení k internetu. Rozsah měl jedné tiskové strany, obsahoval 2 snímky obrazovky a 395 znaků bez mezer. O velikosti jedné tiskové stránky bylo nalezeno nejvíce tutoriálů (6). V průměru obsahují 870 znaků bez mezer a jeden až tři snímky obrazovky.

7.4.2 Interaktivní videa

Interaktivní videa se nedají měřit podle délky videa. Lze pouze odhadnout, jak dlouho bude uživateli trvat, než si je projde celá. Dá se však určit počet textových polí, ale nedá se jednoduše spočítat počet znaků, protože ve videu nejde o strojově čitelný text. Zjistit se však dá počet snímků videa, které však nevypovídají o délce obsahu, protože na jednom snímku může být libovolný počet textových polí s různým obsahem informací.

Průměrná odhadovaná délka interaktivních videí je dvě a půl minuty o 17 snímcích videa a 22 textových polích. Nejdelší interaktivní video trvá cca 8 minut a obsahuje 50 snímků videa, ale pouze 25 textových polí. Nejkratší videa se pak dají zhlédnout do jedné minuty, obsahují okolo 6 snímků videa a 8 textových polí.

7.4.3 Text

Rozsah tutoriálů ve formě textu se dá měřit pouze pomocí textových stran a počtu znaků. Všechny textové tutoriály se vešly maximálně do dvou tiskových stran. Nejkratší obsahuje 760 znaků bez mezer a ten nejdelší pak 8 358.

7.4.4 Screencast

Rozsah prezentací se dá měřit pomocí snímků či pomocí potřebných kliků pro projití celé prezentace a počtu znaků. Nejrozsáhlejší prezentace obsahovala 31 snímků s 25 000 znaky bez mezer, nejkratší pak pouze 6 snímků a 990 znaků.

7.4.5 Videá obrazovky

Videa jsou jediným tutoriálem, který obsahuje pevnou délku potřebnou pro jejich zhlédnutí. Samozřejmě, že uživatel se nemusí na celé video dívat celé. Vzhledem k tomu, že nalezení videa obrazovky jsou ve formátu SWF lze také sledovat počet snímků videa. V některých videích jsou také textová pole.

Průměrná délka videí je 2 minuty a 3 sekundy. Nejkratší video trvá 39 sekund a obsahuje 8 snímků a žádná textová pole, to nejdelší trvá 3 minuty a 54 sekund a obsahuje 22 snímků a 9 textových polí.

7.4.6 Screenshoty

Byl nalezen pouze jediný tutoriál, který obsahoval pouze screenshoty. Celkem se skládat z 6 tiskových stran o 6 snímcích obrazovky.

7.5 Shrnutí rozsahu tutoriálů

Neexistuje doporučený rozsah tutoriálů. Vše záleží na množství informací, které je potřeba sdělit. Dle teoretické části je jediný doporučený rozsah délky u videa, a to 3 minuty z důvodu udržení pozornosti uživatele, což kromě čtyř splňují všechna analyzovaná videa.

Je-li tutoriál příliš dlouhý, je doporučeno rozdělit ho na více částí a to buď do jednotlivých samostatných položek anebo prostřednictvím hypertextového obsahového menu, prostřednictvím kterého se může uživatel přesunout k té informaci, která ho zajímá. Bohužel ne všechny tutoriály této možnosti využívají. Mezi zkoumanými interaktivními videi mělo menu pouze jediné video. U delších dokumentů ve formátu PDF se občas

obsahové menu našlo, ovšem ne vždy bylo propojeno pomocí hypertextovým odkazem s daným obsahem, ale pouze s čísly stran, kde se daná informace v dokumentu nachází.

7.6 Odkazují knihovny více na tutoriály z externích zdrojů nebo si vytváří vlastní?

Celkem bylo nalezeno 64 tutoriálů, které byly vytvořeny v 9 knihovnách a 56 odkazů, které vedou na tutoriály umístěných mimo stránky knihoven. Těchto odkazů využívá celkem 12 knihoven, z toho je 5 knihoven, které na svých stránkách nemá žádné vlastní tutoriály. Celkem tedy pomáhá svým uživatelům prostřednictvím tutoriálů 14 zdravotnických knihoven ze 124.

Knihovna	Počet odkazů na tutoriály z externích zdrojů
Masarykova univerzita - Knihovna univerzitního kampusu	3
UK FaF - Středisko vědeckých a knihovnických informací	2
2. LF UK - Ústav vědeckých informací	3
3. LF UK - Středisko vědeckých informací	2
Středisko vědeckých informací LF UK a knihovna FN	1
Lékařská knihovna LF UK v HK	9
Oborová knihovna Lékařské fakulty UP	3
Školní knihovna Vyšší odborné školy ekonomické a zdravotnické a Střední školy Boskovice	5
Odborná knihovna Zdravotního ústavu	1
Lékařská knihovna Krajské nemocnice T. Bati a.s	2
Lékařská knihovna Krajské nemocnice Liberec a.s	1
Národní lékařská knihovna	24

Tab.: Počet odkazů odkazujících na tutoriály umístěné mimo stránky zdravotnické knihovny

7.7 Čeho se tutoriály ve zdravotnických knihovnách nejvíce týkají?

Témata, kterým se tutoriály ve zdravotnických knihovnách věnují, se dají rozdělit do 5 skupin: elektronické informační zdroje a vyhledávání, návody k technickému vybavení knihovny, citování a citovanost, služby a jiné nezařaditelné. Největší množství tutoriálů se týkalo elektronických informačních zdrojů a vyhledávání (39). Často se také vyskytují tutoriály zaměřené na technické vybavení knihoven, jako například kopírování, vzdálený přístup atd. (9). Sedmkrát byly vytvořeny tutoriály zabývající se citováním nebo citovaností a třikrát tutoriály zaměřené na služby.

Téma	Počet tutoriálů
EIZ a vyhledávání	39

Služby	3
Návody k technickému vybavení knihovny	9
Citování, citovanost	7
Jiné	6

Tab.: Přehled počtu jednotlivých témat tutoriálů

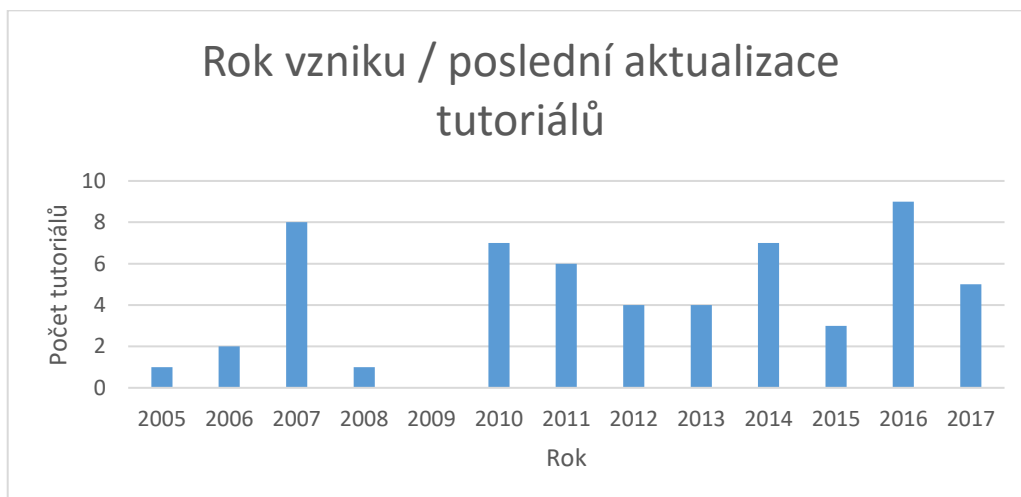
7.8 Jsou tutoriály pro uživatele zdravotnických knihoven lehce dostupné a přehledné?

Pouze dvě knihovny mají centralizované místo pro návody a to knihovna univerzitního kampusu MU a Ústav vědeckých informací 1. LF UK a VFN. Jinak se většina tutoriálů nachází v záložce webové stránky, která se nese konkrétní informace. K zhruba čtvrtině tutoriálů vede více než jedna cesta. Dostupnost tutoriálů by tedy mohla být lepší. Je však potřeba přihlédnout k tomu, že některé knihovny nemají možnost umístit své tutoriály například přímo do katalogu.

Součástí všech tutoriálů jsou obsahové formální prvky, pomocí nichž se autoři snaží o přehlednost tutoriálů. Někdy však může přehlednost tutoriálů ztížit nešťastné rozložení textů, větší množství zvýrazňujících prvků nebo v případě videí nefunkční interaktivní prvky. Přehlednost tutoriálů také může stěžovat přílišná obsáhlost informací v tutoriálech bez použití obsahového menu.

7.9 Stáří tutoriálů

Celkem bylo možné u 58 tutoriálů dohledat datum vzniku či poslední aktualizace. Z tohoto čísla pouze 28 tutoriálů bylo mladších 5 let. Nejstarší tutoriál pochází z roku 2005 a nejvíce tutoriálů vzniklo v roce 2016 (9).

8 Závěr

Bakalářská práce měla přinést ucelený přehled o využívání online tutoriálů ve zdravotnických knihovnách. Bylo zjištěno, že online tutoriály pro své uživatele připravují pouze knihovny lékařských fakult, VŠ zařízeních a integrovaných pracovišť, jejichž primárními uživateli jsou studenti a také, že zdravotnické knihovny pro své tutoriály nevyužívají formu animovaných nebo živých videí.

Ukázalo se, že nelze jasně určit nejprůběžnější formu tutoriálů. Každá z forem má své klady a zápory a tudíž se může každá z nich hodit pro něco jiného, ale také záleží na uživateli, kterým mohou vyhovovat různé způsoby učení. Nejlepším řešením může tedy být vytvoření jednoho tutoriálu ve více formách a formátech. Po vytvoření tutoriálů by stálo za úvahu v budoucnu provést průzkum uživatelské spokojenosti a možnosti získávání zpětné vazby od uživatelů. Překvapujícím byl vysoký počet interaktivních videí. Bohužel je potřeba vzít v potaz, že jsou na webové stránky vloženy zastaralým způsobem, kvůli kterému je v blízké době nebude možné přehrát. Pro tvorbu tutoriálů tedy není důležitý pouze obsah, ale i volba správného formátu. Záleží však na knihovnách, zda mají dostatečně kvalifikované pracovníky, kteří dokáží tutoriály vytvářet.

Nelze určit aktuálnost tutoriálů, aniž by nedošlo k porovnání jejich obsahu s reálným prostředím. Nedojde-li při změně v reálném prostředí k aktualizaci tutoriálů, může se stát, že se tutoriál pro uživatele stane matoucím. Pro uživatele by mohla být přínosem dostupná informace o poslední aktualizaci tutoriálu.

Z analýzy vyplynulo, že například skoro všechny lékařské knihovny Karlovy Univerzity vytvořily pro své uživatele vlastní tutoriály, které uživatelům ukazují, jak vyhledávat v centrálním katalogu UK, ačkoli sám tento katalog obsahuje vlastní nápovědu. Vznikají tak tutoriály s duplicitním obsahem.

Bohužel nelze zjistit využívanost jednotlivých tutoriálů, ale překvapující je množství tutoriálů, které zdravotnické knihovny vytvářejí. Vytváření tutoriálu s novými technologiemi se stává čím dál tím jednodušší a můžeme doufat, že se toto odvětví v knihovnách do budoucna ještě více rozroste. Tutoriály jsou plnohodnotným doplňkem informačního vzdělávání uživatelů a ukazuje se, že je to jedna z cest pro zvýšení informační gramotnosti, kterou lze také využít při propagaci drahých databází pro zvýšení jejich využívanosti. Národní lékařská knihovna by v budoucnu mohla vytvořit ucelený soubor tutoriálů, který by byl určen nejen studentům, ale všeobecné veřejnosti.

9 Seznam použité literatury:

Adobe Captivate, 2001-. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2017-12-17]. Dostupné z:

https://en.wikipedia.org/wiki/Adobe_Captivate

Adobe Distiller, 2001-. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2017-12-17]. Dostupné z:

https://en.wikipedia.org/wiki/Adobe_Distiller

Adobe Flash, 2001-. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2017-12-17]. Dostupné z:

https://en.wikipedia.org/wiki/Adobe_Flash

Blackmagic Design DaVinci Resolve 14 v prodeji!: tisková zpráva, 2017. *Syntex* [online].

Praha: Syntex Praha [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: <http://syntex.cz/p/blackmagic-design-davinci-resolve-14-v-prodeji-tiskova-zprava>

CELBOVÁ, Ludmila, 2003-. Digitální rozdělení. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR [cit. 2017-12-17]. Dostupné z:

http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000524&local_base=KTD

Co je PDF?, ©2017. *Adobe* [online]. Adobe Systems Software Ireland [cit. 2017-12-17].

Dostupné z: <https://acrobat.adobe.com/cz/cs/why-adobe/about-adobe-pdf.html>

CUYPERS, H. a J.W. KNOPPER, 2013. Interactive mathematical videos. *CEUR Workshop Proceedings* [online]. **1010** [cit. 2017-12-17]. ISSN 16130073. Dostupné z:

<http://ceur-ws.org/Vol-1010/paper-16.pdf>

ČECHOVÁ, Marie, 1997. *Stylistika současné češtiny*. Praha: ISV. Jazykověda. ISBN 80-85866-21-8.

DEMYAN, David B. a Pratyush MOHANTA, 2014. *E-learning with Camtasia studio : a step-by-step guide to producing high-quality, professional E-learning videos for effective screencasting and training.: a step-by-step guide to producing high-quality, professional E-learning videos for effective screencasting and training*. Birmingham, England: Packt Publishing, 2014. ISBN 9781849698672. Dostupné také z:

<http://ebookcentral.proquest.com/lib/cuni/detail.action?docID=1774332>

GoAnimate, 2001-. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2017-12-17]. Dostupné z:

<https://en.wikipedia.org/wiki/GoAnimate>

HRKAL, Marek, 2011. S Prezi se naučíte během 15 minut. *Odprezentuj* [online]. Vienna

Consulting [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: <http://www.odprezentuj.cz/blog/zacit-s-prezi-je-jednodussi-nez-si-myslite/>

HUANG, Travis K., 2015. Exploring the antecedents of screenshot-based interactions in the context of advanced computer software learning. *Computers & Education* [online]. **80**, 95-107 [cit. 2017-12-17]. ISSN 03601315. Dostupné z:

<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0360131514001845>

Jak udělat screenshot (printscreen) ve Windows 10, 2017. *Wintip.cz* [online]. [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: <https://wintip.cz/571-jak-udelat-screenshot-ve-windows-10>

Knihovny a katalogy, bibliografické databáze: vyhledávání literatury a informačních zdrojů, 2016. *Knihovna Jabok* [online]. Praha: Knihovna Jabok [cit. 2017-10-16].

Dostupné z: http://knihovna.jabok.cz/uvod_knihovny.php

KOŠTÁLOVÁ, Karolína, 2013. *Rešeršní služby v NK ČR*. Dostupné také z:

http://repozitar.techlib.cz/record/588/files/idr-588_1.pdf

LANGOVÁ, Petra, 2013. Jak vytvořit úspěšné video. *Marketing blog: Strategie, tipy a taktiky pro Váš on-line marketing* [online]. [cit. 2017-12-17]. Dostupné z:

<https://clipsan.com/blog/jak-vytvorit-uspesne-video/>

Malování zmizí z Windows 10: Půjde ale doinstalovat, 2017. *Novinky.cz* [online]. [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/internet-a-pc/software/444476-malovani-zmizi-z-windows-10-pujde-ale-doinstalovat.html>

<https://www.novinky.cz/internet-a-pc/software/444476-malovani-zmizi-z-windows-10-pujde-ale-doinstalovat.html>

MARTIN, Nichole A. a Ross MARTIN, 2015. Would You Watch It? Creating Effective and Engaging Video Tutorials. *Journal of Library & Information Services in Distance Learning* [online]. **9**(1-2), 40-56 [cit. 2017-11-21]. DOI: 10.1080/1533290X.2014.946345. ISSN 1533-290x. Dostupné z:

<http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/1533290X.2014.946345>

MESTRE, Lori, 2012. *Designing effective library tutorials: a guide for accommodating multiple learning styles* / Lori S. Mestre. Elsevier Science, 361 s. Chandos Learning and Teaching Series. ISBN 9781780633251. Dostupné také z:

<https://ebookcentral.proquest.com/lib/cuni/reader.action?ppg=1&docID=1575078&tm=1508769286832>

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚC, *Strategie digitální gramotnosti ČR na období 2015 – 2020* [online], 2016. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí [cit. 2017-10-18]. Dostupné z:

https://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/digitalni_gramotnost/strategie_dg.pdf

NÁRODNÍ LÉKAŘSKÁ KNIHOVNA, *Adresář knihoven a informačních středisek zdravotnických zařízení České republiky za rok 2016*, 2017. Praha: Národní lékařská knihovna. ISBN 978-80-86823-04-8.

O nás, 2016. *Národní lékařská knihovna* [online]. Praha: Národní lékařská knihovna [cit. 2017-12-16]. Dostupné z: <https://nlk.cz/o-knihovne/>

PAPÍK, Richard, 2015. Informační profesionálové a knihovníci budou ovlivněni ve vzdělávání nastupujícími tématy informační společnosti a informační ekonomiky. *Duha* [online]. 29(4) [cit. 2017-12-17]. ISSN 1804-4255. Dostupné z: <https://duha.mzk.cz/clanky/informacni-profesionalove-knihovnici-budou-ovlivneni-ve-vzdelavani-nastupujicimi-tematy-infor>

PISKUROVÁ, Jana, 2012. *Digitální propast-ne/výhody ne/užívání internetu u vybraných ne/připojených subpopulací*. Plzeň. Dostupné také z: <http://hdl.handle.net/11025/4912>. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni. Vedoucí práce Kalvas, František.

Podpora studentů a akademického psaní, 2017. *Národní technická knihovna* [online]. Praha: Národní technická knihovna [cit. 2017-10-16]. Dostupné z: <https://www.techlib.cz/cs/2930-podpora-studentu-a-akademického-psani>

Použití nástroje Výstrižky k zachytávání snímků obrazovky, 2017. *Podpora pro Windows* [online]. Microsoft [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: <https://support.microsoft.com/cs-cz/help/13776/windows-use-snipping-tool-to-capture-screenshots>

PowToon, 2012-. *PowToon: So Everyone Can Animate* [online]. London [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: <https://www.powtoon.com/premium/>

PROKOP, Marek, 2008. Jak zjistit stáří webové stránky. *Všemi osmi: Jak využívat webové aplikace pro práci, studium i zábavu* [online]. [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: <http://vsemiosmi.blogspot.cz/2008/03/jak-zjistit-stari-stranky.html>

Rešerše a konzultace, 2017. *Moravská zemská knihovna* [online]. Brno: Moravská zemská knihovna [cit. 2017-10-16]. Dostupné z: <https://www.mzk.cz/reserse-konzultace#studenti>

Rešerše, 2017. *Národní technická knihovna* [online]. Praha: Národní technická knihovna [cit. 2017-10-16]. Dostupné z: <https://www.techlib.cz/cs/83651-reserse>

Ruční instalace aplikace Flash Player do zařízení se systémem Android, ©2017. *Adobe* [online]. Adobe Systems Software Ireland [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: <https://helpx.adobe.com/cz/flash-player/kb/installing-flash-player-android-devices.html>

Saying goodbye to Flash in Chrome, ©2017. *Blog Google* [online]. Google [cit. 2017-11-05]. Dostupné z: <https://www.blog.google/products/chrome/saying-goodbye-flash-chrome/>

Screencast, 2001-. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Screencast>

Slovník cizích slov, 2013. Mgr. Tomáš Zahradníček - TZ-one (www.tz-one.cz). ISBN 9788087873045. Dostupné také z: https://books.google.cz/books?id=h_lGAgAAQBAJ

Snímek obrazovky, 2001-. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Sn%C3%ADmek_obrazovky

Spravujte svůj kanál se Studiem pro autory, 2017. *Nápověda YouTube* [online]. Google [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: <https://support.google.com/youtube/answer/6060318?hl=cs>

SVĚTLÁ, Jindra, 2002. Návod jako slohový postup a typ textu. *Naše řeč* [online]. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, **85**(3), 119-129 [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7681>

ŠÁDA, Pavel, 2014. Digitální propast. In: *Wikiknihovna.cz* [online]. [cit. 2017-10-22]. Dostupné z: http://wiki.knihovna.cz/index.php/Digitální_propast

Tutorial, 2001-. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Tutorial>

Typy aktivního obsahu v souborech, 2017. *Microsoft* [online]. Microsoft [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: <https://support.office.com/cs-cz/article/Typy-aktivn%C3%ADho-obsahu-v-souborech-b7ff2e8a-4055-47d4-8c7d-541e19f62bea>

Upřesnění vyhledávání na webu, 2017. *Nápověda Vyhledávání Google* [online]. Google [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: <https://support.google.com/websearch/answer/2466433?hl=cs>

VAN DER MEIJ, H. a J. VAN DER MEIJ, 2016. The Effects of Reviews in Video Tutorials. *Journal of Computer Assisted Learning*. Journal of Computer Assisted Learning, **32**(4), 332-344. ISSN 02664909. Dostupné také z: <http://dx.doi.org/10.1111/jcal.12136>

VOJTKOVÁ, Ivana, 2008. *Analýza současného stavu sítě lékařských knihoven registrovaných u Ministerstva zdravotnictví ČR*. Praha. Dostupné také z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/61736/>. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce Anna Stöcklová.

What are the best tools to create an interactive video?, 2016. *Quora* [online]. [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: <https://www.quora.com/What-are-the-best-tools-to-create-an-interactive-video>

Zákon č. 257/2001 Sb.: Zákon o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), 2001. In: Sbírka zákonů. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-257>

Zákon č. 95/2004 Sb.: Zákon o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, 2004. In: Sbírka zákonů. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-95?citace=1>

Zákon č. 96/2004 Sb.: Zákon o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činnosti souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), 2004. In: Sbírka zákonů. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-96>

Zdravotnické knihovny v České republice, 2004. In: BOUKOVÁ, Helena. *Knihovny současnosti 2004: sborník z 12. konference, konané ve dnech 14. – 16. září 2004 v Seči u Chrudimi*. Brno: Sdružení knihoven ČR, s. 97-101. ISBN 80-86249-30-1. Dostupné také z: <http://sdruk.mlp.cz/data/xinha/sdruk/ks2004/2004-0-097.pdf>

Změna nastavení soukromí u videa, 2017. *Nápověda YouTube* [online]. Google [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: <https://support.google.com/youtube/answer/157177?co=GENIE.Platform%3DDesktop&hl=cs>

10 Seznam obrázků:

Obrázek 1 Náhled návodu na práci s katalogem ze Střediska vědeckých a knihovnických informací FaF UK	27
Obrázek 2 Náhled nápovědy v katalogu Střediska vědeckých a knihovnických informací FaF UK.....	28
Obrázek 3 Náhled Návodu OBD_FaF na stránkách Střediska vědeckých a knihovnických informací FaF UK	29
Obrázek 4 Ukázka nápovědy k EIZ Střediska vědeckých a knihovnických informací FaF UK	29
Obrázek 5 Ukázka hlavního menu Ústavu vědeckých informací 1. LF UK a VFN	30
Obrázek 6 Náhled návodu Jak pracovat s knihovním katalogem Ústavu vědeckých informací 1. LF UK a VFN	31
Obrázek 7 Náhled návodu Jak pracovat s vyhledávací službou UKAŽ Ústavu vědeckých informací 1. LF UK a VFN	32
Obrázek 8 Náhled návodu Jak pracovat se systémem pro zkvalitňování akademických prací Turnitin Ústavu vědeckých informací 1. LF UK a VFN.....	34
Obrázek 9 Náhled návodu Jak pracovat se systémem pro zkvalitňování akademických prací Turnitin Ústavu vědeckých informací 1. LF UK a VFN.....	35
Obrázek 10 Náhled stránky Základní informace pro Alumni 1. LF UK Ústavu vědeckých informací 1. LF UK a VFN	36
Obrázek 11 Náhled stránky Základní informace pro studenty 1. ročníků Ústavu vědeckých informací 1. LF UK a VFN	36
Obrázek 12 Náhled videa Návod - rezervace dokumentu Ústavu vědeckých informací 2. LF UK.....	38
Obrázek 13 Ukázka Návodu na vytvoření rezervace Ústavu vědeckých informací 2. LF UK.....	39
Obrázek 14 Ukázka videa Návod na zrušení rezervace Ústavu vědeckých informací 2. LF UK.....	40
Obrázek 15 Ukázka videa Návod – prodloužení dokumentu Ústavu vědeckých informací 2. LF UK	41
Obrázek 16 Ukázka videa Modul studijní literatury Ústavu vědeckých informací 2. LF UK.....	42

Obrázek 17 Ukázka videa Modul studijní literatury Ústavu vědeckých informací 2. LF UK.....	43
Obrázek 18 Náhled Podrobného a intuitivního návodu pro práci s portálem EZProxy Ústavu vědeckých informací 2. LF UK.....	44
Obrázek 19 Náhled Návodu EZB Ústavu vědeckých informací 2. LF UK.....	45
Obrázek 20 Náhled návodu Vyhledávání citačních ohlasů v databázi WEB OF SCIENCE Ústavu vědeckých informací 2. LF UK	46
Obrázek 21 Náhled návodu Vyhledávání citačních ohlasů v databázi Scopus Ústavu vědeckých informací 2. LF UK	46
Obrázek 22 Náhled Návodu na vyhledání českých časopisů s impakt faktorem v databázi Journal Citation Reports Ústavu vědeckých informací 2. LF UK	47
Obrázek 23 Náhled Návodu pro vyhledávání relevantních informací pomocí nástroje Google Ústavu vědeckých informací 2. LF UK	48
Obrázek 24 Náhled Návodu na sběr dat Ústavu vědeckých informací 2. LF UK...	48
Obrázek 25 Náhled Návodu na sběr dat Ústavu vědeckých informací 2. LF UK...	49
Obrázek 26 Náhled hlavní stránky Střediska vědeckých informací 3. LF UK.....	50
Obrázek 27 Náhled Návodu k elektronickým časopisům, EZB a přístupům Střediska vědeckých informací 3. LF UK	51
Obrázek 28 Náhled Návodu na vypracování základní tabulky pro stanovení H-indexu z WOS Střediska vědeckých informací 3. LF UK.....	52
Obrázek 29 Náhled návodu Jak se připojím na elektronické zdroje Střediska vědeckých informací 3. LF UK.....	53
Obrázek 30 Náhled návodu Jak vyhledat IF podle oborů konkrétní časopis Střediska vědeckých informací 3. LF UK	54
Obrázek 31 Náhled videa Tutoriálu týkající se Journal Citation Reports firmy Thompson Střediska vědeckých informací 3. LF UK.....	55
Obrázek 32 Náhled informačního letáku s návodem jak se vyhledává v databázi Journal Citation Report ze stránek Střediska vědeckých informací 3. LF UK.....	56
Obrázek 33 Náhled hlavní stránky Střediska vědeckých informací LF UK a knihovny FN	57
Obrázek 34 Náhled Návodu na přihlašování do EIZ Střediska vědeckých informací LF UK a knihovny FN.....	57

Obrázek 35 Náhled návodu pro používání katalogu Střediska vědeckých informací LF UK a knihovny FN.....	59
Obrázek 36 Náhled návodu jak se dostat od rešerše k plnému textu Střediska vědeckých informací LF UK a knihovny FN	60
Obrázek 37 Náhled interaktivního tutoriálu na téma Impact Factor Střediska vědeckých informací LF UK a knihovny FN	62
Obrázek 38 Náhled návodu k vzdálenému přístupu Lékařské knihovny LF UK v HK	64
Obrázek 39 Náhled Návodu na přístup k E-knihám Knihovny Fakulty zdravotnických věd UP.....	65
Obrázek 40 Náhled návodu Jak citovat Oborové knihovna Lékařské fakulty	66
Obrázek 41 Náhled návodu Vzorový postup rešerše Oborové knihovna Lékařské fakulty UP	67

11 Příloha 1. - přehledové tabulky

Název knihovny	1. LF UK a VFN - Ústav vědeckých informací	1. LF UK a VFN - Ústav vědeckých informací	2. LF UK - Ústav vědeckých informací	2. LF UK - Ústav vědeckých informací	2. LF UK - Ústav vědeckých informací	2. LF UK - Ústav vědeckých informací	2. LF UK - Ústav vědeckých informací	2. LF UK - Ústav vědeckých informací	2. LF UK - Ústav vědeckých informací	2. LF UK - Ústav vědeckých informací
Kategorie	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště
Název tutoriálu		Jak pracovat se systémem pro zkvalitňování akademických prací Turnitin (studijní materiály v Moodle)	Jak si zarezervovat knihu? Návod - rezervace dokumentu	Návod na vytvoření rezervace	Návod na zrušení rezervace	Návod – prodloužení dokumentu	Modul studijní literatury	Vyhledávání	Podrobný a intuitivní návod pro práci s portálem EZProxy	Návod EZB – manuál ke stažení
Rok	2016	/	/	2006	/	/	/	/	2012	2013
Forma	Text / screenshot	Text / screenshot	Video obrazovky	Text / screenshot	Video obrazovky	Video obrazovky	Video obrazovky	Interaktivní video	Text / screenshot	Text / screenshot
Zaměření	EIZ a vyhledávání	Jiné	EIZ a vyhledávání	EIZ a vyhledávání	EIZ a vyhledávání	EIZ a vyhledávání	EIZ a vyhledávání	EIZ a vyhledávání	Návody k technickému	EIZ a vyhledávání
Formát	PDF	/	SWF	PDF	SWF	SWF	SWF	SWF	PDF	PDF
Umístění	Odkaz	Web	Web	Odkaz	Web	Odkaz	Odkaz	Odkaz	Odkaz	Odkaz
Počet tiskových stran	6	19	/	3	/	/	/	/	8	7
Počet znaků bez mezer	5 022	3 986	/	776	/	/	/	/	/	4 447
Počet snímků obrazovky	9	26	18	12	/	/	/	/	6	13
Počet odkazů	1	4	0	1	0	0	0	0	2	0
Délka videí	/	/	2:44	/	0:39	0:58	3:54	8	/	/
Počet snímků videa	/	/	18	/	8	8	22	50	/	/
Počet textových polí	/	/	5	/	0	1	9	25	/	/
Počet interaktivních prvků	/	/	0	/	0	0	0	18	/	/
Zvuk	/	/	klik	/	klik	klik	klik	klik	/	/
Program	Microsoft Word	Moodle	Adobe Captivate	/	Adobe Captivate	Adobe Captivate	Adobe Captivate	Adobe Captivate	Microsoft Word	Office Word 2007

Klára Mašková, Analýza tutoriálů pro vyhledávání v informačních zdrojích českých zdravotnických knihoven

Název knihovny	2. LF UK - Ústav vědeckých informací	2. LF UK - Ústav vědeckých informací	2. LF UK - Ústav vědeckých informací	2. LF UK - Ústav vědeckých informací	2. LF UK - Ústav vědeckých informací	2. LF UK - Ústav vědeckých informací	3. LF UK - Středisko vědeckých informací	3. LF UK - Středisko vědeckých informací	3. LF UK - Středisko vědeckých informací	3. LF UK - Středisko vědeckých informací	Knihovna Fakulty zdravotnických věd UP
Kategorie	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště
Název tutoriálu	Vyhledávání citačních ohlasů v databázi WEB OF SCIENCE (WoS)	Vyhledávání citačních ohlasů v databázi Scopus	Návod na vyhledání českých časopisů s impakt faktorem (IF) v databázi Journal Citation Reports (JCR)	Návod pro vyhledávání relevantních informací pomocí nástroje Googl	Návod na sběr dat	Přístup k plným textům prostřednictvím služby LinkOut	Návod pro uživatele z akademické obce 3. LF k elektronickým časopisům, EZB a přístupům	Návod na vypracování základní tabulky pro stanovení H-indexu z WOS	Jak se připojím na elektronické zdroje - z domova, FNKV nebo z jiné sítě - EZ Proxy a portál PEZ	Jak vyhledat IF podle oborů, konkrétní časopis	Návod na přístup k E-knihám
Rok	2007	2008	2007	2007	2016	2014	2016	2007	2014	2011	2015
Forma	Text	Text	Text	Text / screenshot	Screencast	Text / screenshot	Text / screenshot	Text / screenshot	Text / screenshot	Text	Text / screenshot
Zaměření	Citování, citovanost	Citování, citovanost	Citování, citovanost	EIZ a vyhledávání	Jiné	EIZ a vyhledávání	EIZ a vyhledávání	Citování, citovanost	Návody k technickému	Citování, citovanost	EIZ a vyhledávání
Formát	/	/	/	PDF	PPTX	PDF	PDF	DOC	PDF	/	DOCX
Umístění	Web	Web	Web	Odkaz	Odkaz	Odkaz	Odkaz	Odkaz	Odkaz	Web	Odkaz
Počet tiskových stran	1	1	1	8	31	12	4	3	3	1	6
Počet znaků bez mezer	760	1 189	800	8 429	25 000	1 569	8 188	2 641	2 453	1 675	869
Počet snímků obrazovky	0	0	0	6	30	7	2	2	4	0	6
Počet odkazů	1	1	1	10	5	1	7	0	0	0	0
Délka videí	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Počet snímků videa	/	/	/	/	31	/	/	/	/	/	/
Počet textových polí	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Počet interaktivních prvků	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Zvuk	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Program	/	/	/	/	Microsoft	Microsoft	Microsoft Word	Microsoft Word	Microsoft Word	/	Microsoft Word

Název knihovny	Lékařská knihovna LF UK v HK	MU - Knihovna univerzitního kampusu	MU - Knihovna univerzitního kampusu	MU - Knihovna univerzitního kampusu	MU - Knihovna univerzitního kampusu	MU - Knihovna univerzitního kampusu	MU - Knihovna univerzitního kampusu	MU - Knihovna univerzitního kampusu	MU - Knihovna univerzitního kampusu	MU - Knihovna univerzitního kampusu
Kategorie	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště
Název tutoriálu	Návod EZproxy	Vyhledávání v katalogu MU	České a zahraniční souborné katalogy	Meziknihovní výpůjční služba v KUK	Obecná pravidla rešeršního postupu	Modelový příklad rešeršního postupu	Evaluace informací na internetu	Portál EIZ MU	Discovery	Karger Online Journals
Rok	2016	2011	2011	2007	2010	2010	2011	2014	2014	2011
Forma	Screenshot	Interaktivní video	Interaktivní video	Interaktivní video	Interaktivní video	Interaktivní video	Interaktivní video	Interaktivní video	Interaktivní video	Interaktivní video
Zaměření	Návody k technickému	EIZ a vyhledávání	Služby	Služby	EIZ a vyhledávání	EIZ a vyhledávání	EIZ a vyhledávání	Návody k technickému	EIZ a vyhledávání	EIZ a vyhledávání
Formát	PDF	SWF	SWF	SWF	SWF	SWF	SWF	SWF	SWF	SWF
Umístění	Odkaz	Web	Web	Web	Web	Web	Web	Web	Web	Web
Počet tiskových stran	6 /	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Počet znaků bez mezer	0 /	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Počet snímků obrazovky	6 /	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Počet odkazů	0	1	1	4	1	0	0	1	0	0
Délka videí	/	3,5	2	2	5	4	2,5	2	2	1
Počet snímků videa	/	14	11	20	18	20	15	14	21	11
Počet textových polí	/	27	18	14	21	39	24	21	25	8
Počet interaktivních prvků	/	27	18	12	25	39	24	21	25	8
Zvuk	/	klik	klik	klik	klik	klik	klik	klik	klik	klik
Program	Microsoft Word	Adobe Captivate	Adobe Captivate	Adobe Captivate	Adobe Captivate	Adobe Captivate	Adobe Captivate	Adobe Captivate	Adobe Captivate	Adobe Captivate

Klára Mašková, Analýza tutoriálů pro vyhledávání v informačních zdrojích českých zdravotnických knihoven

Název knihovny	MU - Knihovna univerzitního kampusu	MU - Knihovna univerzitního kampusu	MU - Knihovna univerzitního kampusu	MU - Knihovna univerzitního kampusu	MU - Knihovna univerzitního kampusu	MU - Knihovna univerzitního kampusu	MU - Knihovna univerzitního kampusu	MU - Knihovna univerzitního kampusu	MU - Knihovna univerzitního kampusu	MU - Knihovna univerzitního kampusu	MU - Knihovna univerzitního kampusu
Kategorie	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště
Název tutoriálu	Medline (OvidSP)	Medline (PubMed)	Medvik	Pathology Images	ProQuest	ScienceDirect	Scopus	SpringerLink	Thieme ElectronicBook Library	Web of Science	Wiley Online Library
Rok	2010	2014	2012	2010	2016	2016	2016	2010	2010	2011	2010
Forma	Interaktivní video	Interaktivní video	Interaktivní video	Interaktivní video	Interaktivní video	Interaktivní video	Interaktivní video	Interaktivní video	Interaktivní video	Interaktivní video	Interaktivní video
Zaměření	EIZ a vyhledávání	EIZ a vyhledávání	EIZ a vyhledávání	EIZ a vyhledávání	EIZ a vyhledávání	EIZ a vyhledávání	EIZ a vyhledávání	EIZ a vyhledávání	EIZ a vyhledávání	EIZ a vyhledávání	EIZ a vyhledávání
Formát	SWF	SWF	SWF	SWF	SWF	SWF	SWF	SWF	SWF	SWF	SWF
Umístění	Web	Web	Web	Web	Web	Web	Web	Web	Web	Web	Web
Poč. tiskových stran	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Poč. znaků bez mezer	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Poč. snímků obrazovky	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Počet odkazů	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Délka videí	2	2,5	1	2	1,5	1,5	1	2	2	2,5	2,5
Počet snímků videa	11	21	8	18	16	6	6	11	13	14	11
Počet textových polí	20	31	10	15	23	17	14	23	25	27	25
Počet interaktivních prvků	20	31	10	17	23	17	14	21	25	28	25
Zvuk	klik	klik	klik	klik	klik	klik	klik	klik	klik	klik	klik
Program	Adobe Captivate	Adobe Captivate	Adobe Captivate	Adobe Captivate	Adobe Captivate	Adobe Captivate	Adobe Captivate	Adobe Captivate	Adobe Captivate	Adobe Captivate	Adobe Captivate

Název knihovny	MU - Knihovna univerzitního kampusu	MU - Knihovna univerzitního kampusu	MU - Knihovna univerzitního kampusu	MU - Knihovna univerzitního kampusu	MU - Knihovna univerzitního kampusu	MU - Knihovna univerzitního kampusu	MU - Knihovna univerzitního kampusu	MU - Knihovna univerzitního kampusu	MU - Knihovna univerzitního kampusu	MU - Knihovna univerzitního kampusu
Kategorie	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště
Název tutoriálu	Najít v katalogu	Jak prodloužit výpůjčku	E-prezenčka	Jak rezervovat dokument	Navrhnout k nákupu	Bezdrátové připojení k internetu (WiFi)	Kopírování	Tisk v KUK z vlastních notebooků	Tisk z počítačů	Skenování do PDF souboru
Rok	2013	2007	2012	2012	2013	2014	2007	2013	2007	2016
Forma	Text / screenshot	Text / screenshot	Text / screenshot	Text / screenshot	Text / screenshot	Text / screenshot	Text / screenshot	Text / screenshot	Text / screenshot	Text / screenshot
Zaměření	EIZ a vyhledávání	EIZ a vyhledávání	EIZ a vyhledávání	EIZ a vyhledávání	Jiné	Návody k technickému	Návody k technickému	Návody k technickému	Návody k technickému	Návody k technickému
Formát	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Umístění	Web	Web	Web	Web	Web	Web	Web	Web	Web	Web
Počet tiskových stran	2	1	2	1	1	1	1	1	2	2
Počet znaků bez mezer	1 914	702	1 603	857	1 196	395	1 216	851	1 483	1 510
Počet snímků obrazovky	4	3	6	1	1	2	1	3	3	8
Počet odkazů	2	2	2	1	21	2	2	3	3	2
Délka videí	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Počet snímků videa	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Počet textových polí	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Počet interaktivních prvků	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Zvuk	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Program	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/

Klára Mašková, Analýza tutoriálů pro vyhledávání v informačních zdrojích českých zdravotnických knihoven

Název knihovny	Oborová knihovna Lékařské fakulty UP	Středisko vědeckých informací LF UK a knihovna FN	Středisko vědeckých informací LF UK a knihovna FN	Středisko vědeckých informací LF UK a knihovna FN	Středisko vědeckých informací LF UK a knihovna FN	Středisko vědeckých informací LF UK a knihovna FN	Středisko vědeckých informací LF UK a knihovna FN	Středisko vědeckých informací LF UK a knihovna FN	Středisko vědeckých informací LF UK a knihovna FN	UK FaF - Středisko vědeckých a knihovnických informací	UK FaF - Středisko vědeckých a knihovnických informací
Kategorie	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště	Lékařské fakulty, VŠ zařízení a integrovaná pracoviště
Název tutoriálu	Vzorový postup rešerše	Návod na přihlašování do EIZ	Katalog	Návod, jak se dostat od rešerše k plnému textu	Služby SVI LFP UK pro studenty	OBD, hodnocení vědy	Personální identifikátory	Vyhledáváme odborné informace – lekce hygiena	Impakt Faktor	Návod na práci s katalogem	Návod OBD_FaF
Rok	2015	2014	2006	/	2017	2017	2017	2017	2015	2005	2017
Forma	Text / screenshot	Text	Text	Text	Screencast	Screencast	Screencast	Screencast	Interaktivní video	Text / screenshot	Text / screenshot
Zaměření	EIZ a vyhledávání	EIZ a vyhledávání	EIZ a vyhledávání	EIZ a vyhledávání	Služby	Jiné	Jiné	EIZ a vyhledávání	Citování, citovanost	EIZ a vyhledávání	Jiné
Formát	PDF	/	/	/	Prezi	Prezi	Prezi	Prezi	HTML	/	PDF
Umístění	Odkaz	Web	Web	Web	Odkaz	Odkaz	Odkaz	Odkaz	Web	Web	Odkaz
Počet tiskových stran	9	2	2	2	16	30	6	18	/	4	6
Počet znaků bez mezer	6 438	2 572	1 944	3 630	1 025	4 018	990	1 294	/	3 469	6 132
Počet snímků obrazovky	15	0	5	0	1	16	0	5	/	9	6
Počet odkazů	7	4	4	12	10	5	0	5	4	0	1
Délka videí	/	/	/	/	/	/	/	/	4	/	/
Počet snímků videa	/	/	/	/	/	/	/	/	43	/	/
Počet textových polí	/	/	/	/	/	/	/	/	24	/	/
Počet interaktivních prvků	/	/	/	/	/	/	/	/	17	/	/
Zvuk	/	/	/	/	/	/	/	/	klik	/	/
Program	Microsoft Word	/	/	/	Prezi	Prezi	Prezi	Prezi	Adobe Captivate	/	Microsoft Word